

Integrovaný výskum
a koncepcia rozvoja udržateľného cestovného ruchu
v subdestinácii Slanské vrchy

SD SLANSKÉ VRCHY

ETAPA II:
Akčný plán rozvoja

Ústav
zemských
zdrojov

TECHNICKÁ UNIVERZITA V KOŠICIACH
Fakulta baníctva, ekológie, riadenia
a geotechnológií

2025

Zodpovedený vedúci:
Mário Molokáč

Autori:
Enikő Kornecká
Dana Tometzová
Branislav Kršák

Objednávateľ:

Visit Košice

IČO: 42247632

DIČ: 2023458745

Hlavná 59, 04001 Košice-Staré Mesto, Slovenská republika

OOCR Región Šariš

IČO: 50076515

DIČ: 2120245754

Hlavná 73, 080 01 Prešov, Slovenská republika

Horný Zemplín

IČO: 42234531

DIČ: 2023520422

Malá Domaša 094 02 Slovenská Kajňa 106, 09402 Slovenská Kajňa

Spracovateľ:

Oddelenie geo a montánneho turizmu

Ústav zemských zdrojov

Fakulta baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií

Technická univerzita v Košiciach

IČO: 00397610

DIČ: 2020486710

Letná 1/9, 040 01 Košice-Sever, Slovenská republika

Dokument vznikol v rámci na základe **Zmluvy o spolupráci vo výskume a vývoji č. 16/10140** zo dňa 06.10.2025
v rámci projektu:

„Integrovaný výskum a koncepciu rozvoja udržateľného cestovného ruchu v subdestinácii Slanské vrchy“,

zverejnenej crz.gov.sk pod číslom [16/101401/25/ZoSVV](https://crz.gov.sk/16/101401/25/ZoSVV).

MINISTERSTVO
CESTOVNÉHO RUCHU
A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Realizované s finančnou podporou Ministerstva cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky.

Zoznam tabuliek

Tab. 1 Značenie a údržba turistických a cyklistických trás	10
Tab. 2 Budovanie odpočívadiel, prístreškov a informačných tabúl'	25
Tab. 3 Rozvoj ubytovacích a stravovacích zariadení	29
Tab. 4 Horské chaty.....	30
Tab. 5 Zlepšenie prístupových ciest a parkovacích miest.....	34
Tab. 6 Podpora verejnej dopravy a cyklodopravy	41
Tab. 7 Tematické trasy	47
Tab. 8 Atrakcie.....	55
Tab. 9 Podujatia a podpora lokálnych producentov	65
Tab. 10 Podujatia v Slanských vrchoch	65
Tab. 11 Vzťah dotazníkového prieskumu a navrhovaných opatrení	93

Zoznam obrázkov

Obr. 1 Miesto nástupu na turistickú trasu	24
Obr. 2 Viacero značení a informačných tabúľ na jednom mieste, pôsobí zmätočne.	28
Obr. 3 Lokalita v mieste rázcestia.....	35
Obr. 4 Multifunkčný priestor.....	36
Obr. 5 Nástupný bod na hrad Šebeš.....	37
Obr. 6 Zámotov – Bilíková chata.....	38
Obr. 7 Asfaltová odstavná plocha, s autobusovou zastávkou, informačnými tabúľami a turistickými smerovníkmi.....	39
Obr. 8 Asfaltová odstavná plocha pred obecným úradom	39
Obr. 9 Príklad soľnej veže Krynica, Poľsko	56
Obr. 10 Detail soľnej veže Krynica, Poľsko	57
Obr. 11 Príklady realizovaných fotopointov	60
Obr. 12 Príklady plánovaných fotopointov	61
Obr. 13 Existujúce 3D kino v českom Dinoparku	64
Obr. 14 Med spod Slanských vrchov, 09435 Čaklov	70
Obr. 15 Naturálne včelárstvo Mário Mišenko, Zlatá Baňa	70
Obr. 16 Melifam Dulova Ves.....	70
Obr. 16 Príklady navrhovaných atrakcií	75
Obr. 17 Grafické vyhodnotenie otázky č. 1	88
Obr. 18 Grafické vyhodnotenie otázky č. 2	89
Obr. 19 Grafické vyhodnotenie otázky č. 3	89
Obr. 20 Grafické vyhodnotenie otázky č. 4	90
Obr. 21 Grafické vyhodnotenie otázky č. 5	90
Obr. 22 Grafické vyhodnotenie otázky č. 6	90
Obr. 23 Grafické vyhodnotenie otázky č. 7	91
Obr. 24 Grafické vyhodnotenie otázky č. 8	91
Obr. 25 Grafické vyhodnotenie otázky č. 9	92
Obr. 26 Grafické vyhodnotenie otázky č. 10	92

Zoznam máp

Mapa 1 Mapa navrhovaného turistického chodníka	23
--	----

Obsah

Zoznam tabuliek	2
Zoznam obrázkov	3
Zoznam máp	4
Obsah	5
Úvod	8
1. Turistická infraštruktúra	10
Značenie a údržba turistických a cyklistických trás	10
Turistické trasy Slanských vrchov	10
Lahké turistické trasy	10
Stredne náročné turistické trasy	13
Náročné turistické trasy	14
Cyklistické trasy Slanských vrchov	16
Červené cyklistické trasy	16
Žlté cyklistické trasy	18
Zelené cyklistické trasy	19
Modré cyklistické trasy	22
Opatrenie 1: Vytvorenie turistického chodníka – prepojenie Lipníky a Lesnícke múzeum + vybudovanie parkoviska	22
Opatrenie 2: Prepojenie Zlatník – Zajacova Chata	23
Opatrenie 3: Prepojiť Rankovce a Rankovské skaly	23
Budovanie odpočívadiel, prístreškov a informačných tabúl'	25
Existujúce miesta a súčasný stav	25
Opatrenie 1: Návrh zlepšení	26
Opatrenie 2: Návrh nových lokalít	27
Rozvoj ubytovacích a stravovacích zariadení	29
Zistenia a súčasný stav	30
Segmentácia a konkurenčná pozícia	30
Kľúčové nedostatky v stravovaní a navigácii	30
Digitálna neviditeľnosť regiónu	31
Opatrenie 1: Jednotný portál Slanské vrchy	31
Opatrenie 2: Sprístupnenie chat v centrálnej časti	31
Opatrenie 3: Modernizácia zázemia: Oddychové zóny a automaty	31
Opatrenie 4: Podpora nových stravovacích kapacít (Západ)	32

Zlepšenie prístupových ciest a parkovacích miest	34
<i>Zhrnutie</i>	34
<i>Opatrenie 1: Rozvoj a modernizácia parkovacích kapacít (Lokalita Pavlovce – Ranč Breziny)</i>	35
<i>Opatrenie 2: Budovanie strategického záchytného bodu Podhradík</i>	36
<i>Opatrenie 3: Rozvoj záchytného bodu a cykloturistiky v obci Lipníky</i>	37
<i>Opatrenie 4: Vybudovanie záchytného parkoviska v lokalite Zámotov – Bilíková chata</i>	37
<i>Opatrenie 5: Modernizácia odstavných plôch v obci Juskova Voľa</i>	38
<i>Opatrenie 6: Vybudovanie záchytného parkoviska pre cyklistov (Kecеровský Lipovec)</i>	39
<i>Opatrenie 7: Vybudovanie odstavného parkoviska Herlianske sedlo</i>	40
Podpora verejnej dopravy a cyklodopravy	41
<i>Súčasný stav verejnej dopravy a cyklodopravy</i>	41
<i>Opatrenie 1: Integrácia cyklodopravy a verejnej dopravy prostredníctvom bezpečnej infraštruktúry a informovanosti</i>	42
<i>Opatrenie 2: Navýšenie cyklodopravných kapacít a sieťovej konektivity</i>	43
<i>Opatrenie 3: Digitálna integrácia cyklodopravy v systéme verejnej dopravy</i>	43
<i>Opatrenie 4: Transformácia nevyužívaných železničných tratí na turistický produkt</i>	44
<i>Opatrenie 5: Dotvorenie cyklotrás a bežkárskeho tratí</i>	44
<i>Opatrenie 5: Budovanie cyklopožičovní</i>	45
2. Rozvoj produktov a služieb	47
Tematické trasy	47
<i>Opatrenie 1: Nostalgická geotúra na vrch Oblík</i>	48
<i>Opatrenie 2: Cesta soli</i>	49
<i>Opatrenie 3: Bohatstvo Zeme</i>	51
<i>Opatrenie 4: Krajina vyhasnutých sopiek</i>	52
Rozvoj existujúcich atrakcií a vytvorenie nových atrakcií	55
<i>Opatrenie 1: Rekreačný areál so soľnou vežou v obci Soľ</i>	55
<i>Opatrenie 2: Fotopointy a výhľady</i>	59
<i>Opatrenie 3: Mini 3D kino v prírode: Život v baniach</i>	62
Podujatia a podpora lokálnych producentov	65
<i>Súčasný stav realizovaných podujatí a lokálnych producentov</i>	65
<i>Opatrenie 1: Deň zdravia, komunitné a edukačné podujatie so zameraním na správne dýchanie</i>	68
<i>Opatrenie 2: Včelí dvor (Prednáška na včelej farme – Svet včiel zblízka)</i>	70
<i>Opatrenie 3: Svetlá lesa</i>	72
<i>Opatrenie 4: Lesný kúpeľ</i>	75
<i>Opatrenie 5: Deň čipky v Slanských vrchoch</i>	77
3. Aplikačný rámec využitia územia Slanských vrchov pre MICE segment	80

Kontext a význam kapitoly.....	80
Význam MICE segmentu pre územie.....	81
Charakter MICE segmentu v podmienkach Slanských vrchov	81
Priestorový a funkčný rámec aplikácie MICE aktivít.....	82
Prepojenie návrhových opatrení na aplikačný rámec MICE využitia územia.....	83
Konkrétne aplikačné návrhy pre MICE segment	83
Podmienky realizovateľnosti a investičná logika	84
Ukážka finálneho MICE produktu – kongresový doplnkový program	85
Zhrnutie.....	87
4. Dotazník.....	88

Úvod

Predkladaná návrhová časť predstavuje strategický rámec pre systémový rozvoj subdestinácie Slanské vrchy s cieľom transformovať toto územie na atraktívny a udržateľný cieľ cestovného ruchu. Hlavným pilierom koncepcie je Akčný plán rozvoja, ktorý definuje kľúčové aktivity, lokality a formy spolupráce s relevantnými partnermi v regióne. Tento dokument slúži ako operatívny nástroj pre krátkodobý aj dlhodobý časový horizont, pričom jasne stanovuje priority a opatrenia zamerané na posilnenie návštevnosti a kvality poskytovaných služieb.

Realizácia akčného plánu je vnútorne rozčlenená do dvoch komplementárnych oblastí. Prvou je rozvoj infraštruktúry, kde sa pozornosť sústreďuje na modernizáciu značenia turistických a cyklistických trás, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočívadlá, prístrešky) a zvyšovanie ubytovacích kapacít. Paralelne s tým plán rieši dostupnosť územia prostredníctvom optimalizácie prístupových ciest, parkovacích plôch a podpory cyklodopravy, vrátane vytvorenia strategickkej cyklotrasy prepájajúcej kľúčové body záujmu.

Druhou oblasťou je rozvoj produktov a služieb, ktorý stavia na autentických hodnotách Slanských vrchov. Návrh zahŕňa tvorbu tematických trás (história, príroda, kultúra) a špecifických produktových balíčkov pre rodiny či cyklistov. Koncepcia počíta s rozvojom existujúcich atrakcií, ako sú opálové bane, ale aj s iniciáciou nových zážitkových aktivít, vrátane pozorovania divej zveri či adrenalínovej turistiky. Neoddeliteľnou súčasťou je podpora lokálnej ekonomiky prostredníctvom propagácie miestnych remeselníkov, trhov a regionálnych produktov.

Súčasťou spracovanej dokumentácie je podrobný súpis vykonaných prác, ktorý zahŕňa mapovanie nových trás, lokalizáciu bodov záujmu pre budovanie služieb a hĺbkovú analýzu potenciálu územia. Výsledný Akčný plán ku každému návrhu priradzuje konkrétny realizačný postup, časový harmonogram, identifikáciu zodpovedných subjektov a zdroje financovania, čím zabezpečuje prechod od strategickkej vízie k reálnym prínosom pre región. Návrh opatrení je k dispozícii ako mapová príloha.

1. Turistická infraštruktúra

Značenie a údržba turistických a cyklistických trás

Tab. 1 Značenie a údržba turistických a cyklistických trás

Aktivita č.	1.1
Názov aktivity	Značenie a údržba turistických, cyklistických trás a bežkárskych tratí
Specifikácia	Identifikácia existujúcej infraštruktúry, hodnotenie jej kvality, na základe zhodnotenia identifikovať miesta potrebné pre rekonštrukciu, doplnenie značenia, zabezpečiť údržbu trás
Realizácia	2026 - 2028
Zodpovednosť	KOČR a OČR - koordinácia vizuálnej identity Úrad PSK Oddelenie cestovného ruchu KST (Klub slovenských turistov) SCK (Slovenský cykloklub) Lesy SR, obecné podniky PBS Kostitras - údržba Savore Sigord (sociálny podnik) - údržba
Zdroj financovania	1. Štátne zdroje (Ministerstvá): MČRS SR, MŽP SR 2. Krajské grantové schémy (Program Terra Incognita, Výzva pre región) 3. Európske zdroje (Program Slovensko a Interreg) 4. Súkromné a nadačné zdroje (Program Živé chodníky)
Výstupy/výsledky	Zvýšiť počet obnovených km trás (3-ročný cyklus); Zvýšiť kvalitu turistických a cykloturistických trás; osadenie cyklostojanov, cyklonabíjačiek, sčítačov a mapových tabúl, QR kódy s odkazom na regionálny portál, zvýšiť počet turistických trás, cykloturistických trás, bežkárskych tratí, prepojenie vstupných miest do pohoria s existujúcimi trasami, tvorba okruhov ako produktov CR a následná propagácia.

Turistické trasy Slanských vrchov

Hoci sú Slanské vrchy známe svojimi náročnými hrebeňovými prechodmi, nachádzajú sa v nich aj niekoľko ľahkých a rodinných turistických trás. Tieto trasy sú často kratšie, majú menšie prevýšenie a vedú k atraktívnym prírodným alebo historickým cieľom.

Ľahké turistické trasy

1. Zbojnický hrad (Soľnohrad):

Lokalita: severná časť Slanských vrchov – obec Ruská Nová Ves

Značenie: červená turistická trasa, značenie náučného chodníka:
Vodná cesta na Zbojnický hrad

Dĺžka: 2,4 km

Prevýšenie: 244 m

Charakteristika: Trasa na Sol'nohrad je veľmi obľúbená a nenáročná túra v severnej časti Slanských vrchov. Trasa začína v Ruskej Novej Vsi. Červenú značku zvyčajne zachytíte pri hlavnej ceste alebo priamo pri informačných tabuliach v strede obce. Chodník vedie zástavbou obce a rýchlo sa dostáva do lesa. Stúpanie je zväčša plynulé, s prekonaním približne 200 metrov prevýšenia. Výstup vás privedie priamo k hradným ruinám. Posledný úsek je už v hradnom areáli a poskytuje prvé výhľady.

2. Lesné okruhy pri Sigorde - peší (detský) okruh:

Lokalita: severná časť Slanských vrchov – dolina Sigordského potoka

Značenie: značenie náučného chodníka, ktoré je súbežné s modrou turistickou značkou

Dĺžka: 2,9 km

Prevýšenie: približne 70 m

Charakteristika: Tento okruh je veľmi dobre udržiavaný, vhodný pre rodiny a sú určené na spoznávanie prírody a histórie regiónu Slanských vrchov. Chodník začína v rekreačnej oblasti Sigord, pri rázcestí Racová. K tomuto bodu sa dostanete pešo od hlavnej cesty pri hoteli a autobusovej zastávke (Kokošovce, Sigord). Okruh vedie dolinou Sigordského potoka nahor. Trasa je z veľkej časti vedená po lesnej, dobre udržiavanej ceste. Počas prvej časti stúpania sa dostanete k prameňu s minerálnou vodou, ktorý je známy ako Kyselka. Od Kyselky vedie krátka odbočka k historicky zaujímavému miestu – Prameňu Sisi a k Pamätnému háju Alžbety Bavorskej (cisárovná Sisi navštívila tieto lokality v roku 1895). Táto časť je historickým highlightom trasy. Pri prameni sa nachádza pomník a oddychová zóna. Po návrate z odbočky (alebo priamo, ak vynecháte Sisi prameň) pokračuje chodník dole dolinou Sigordského potoka. Trasa je okružná a vracia sa späť k východisku na rázcestí Racová.

3. Sigorské kolečko:

Lokalita: severná časť Slanských vrchov – vodná nádrž Sigord

Značenie: značenie náučného chodníka

Dĺžka: približne 1 km

Prevýšenie: 21 m

Charakteristika: Trasa vedie okolo vodnej nádrže Sigord v príjemnom prostredí lesov a lúk, s výhľadom na pokojnú hladinu vody. Náučný chodník Sigorské kolečko vznikol v roku 2017 ako výsledok dobrovoľníckej iniciatívy a dnes je obľúbeným miestom oddychu len 15 minút od Prešova. V okolí sa nachádzajú informačné tabule o miestnej faune, lavičky, oddychové zóny a drevo-lávku ponad potok Delňa.

4. Herľany – Herliansky gejzír:

Lokalita: centrálna časť Slanských vrchov – obec Herľany

Trasa: krátka prechádzka z centra obce (alebo parkoviska) priamo k areálu gejzíru a kúpeľnému parku

Značenie: miestne značenie

Dĺžka: veľmi krátka trasa, len pár stoviek metrov

Prevýšenie: minimálne

Charakteristika: Táto lokalita je ideálnou trasou pre rodiny a nenáročných turistov, nakoľko vedie priamo k unikátnemu prírodnému úkazu. Gejzír má síce nepravidelnú erupciu (aktuálny čas erupcie je potrebné zistiť vopred), ale okolie je upravené ako kúpeľný park, čo robí prechádzku veľmi príjemnou a rovinatou. K areálu gejzíru alebo kúpeľnému parku vedie dobre značená trasa, dá sa k nemu dostať priamo z centra obce alebo z parkoviska.

5. Okolo Dargovského priesmyku:

Lokalita: južná časť Slanských vrchov – okolie Dargovského priesmyku (hlavná cesta I/50)

Značenie: špeciálne značenie náučného chodníka

Dĺžka a prevýšenie: približne 3–4 km

Prevýšenie: nízke (len mierne stúpania a klesania)

Charakteristika: Táto trasa spája ľahkú turistiku s historickou a prírodovednou náučnou náplňou. Chodník prechádza historickými miestami spojenými s bojmi v zime 1944-1945. Je vhodný pre každého a zväčša vedie po širokých lesných cestách.

6. Slanský hrad

Lokalita: južná časť Slanských vrchov – obec Slanec

Značenie: červená turistická trasa z obce Slanec alebo zo Slanského sedla

Dĺžka: 1,6 km (z centra obce Slanec), 2 km (zo Slanského sedla)

Prevýšenie: 163 m (z centra obce Slanec), 85 m (zo Slanského sedla)

Charakteristika: Turistická trasa z obce Slanec na Slanský hrad (Hrad Slanec) je veľmi krátka a nenáročná. V podstate ide o prístupovú cestu priamo z obce k hradným ruinám. Trasu začnete v centre obce Slanec, v blízkosti hlavnej cesty. Budete nasledovať miestne smerovky a cestu Forgáčova, ktorá stúpa od obce priamo k hradu. Krátke stúpanie vás rýchlo privedie k hradnému areálu, kde sa nachádza zrekonštruovaná veža (Forgáčova veža) a hradné ruiny. Trasa zo Slanského sedla na hrad Slanec vedie smerom na sever (ak prichádzate od juhu, napr. od Miliča) alebo na juh (ak prichádzate od Dargovského priesmyku). Budete nasledovať červenú turistickú značku. Trasa vedie prevažne lesom po hrebeni. Ide o pohodlnú a dobre udržiavanú lesnú cestu, ktorá sa miestami mení na chodník. Po miernom klesaní prídete na rázcestie s názvom Slanec, Pod hradom alebo podobne označené. Tu sa nachádza odbočka k hradu. Na tomto rázcestí opustíte červenú značku a vydáte sa po krátkej, strmej (ale veľmi krátkej) prístupovej ceste priamo na hradný kopec, na ktorom stojí zrúcanina Hradu Slanec.

7. Okolie jazera Veľká Izra

Lokalita: južná časť Slanských vrchov – obec Slanská Huta

Značenie: viaceré mieste a cyklistické značenia (napr. zelená/modrá cyklotrasa)

Dĺžka: prechádzka okolo jazera je veľmi krátka

Prevýšenie: žiadne. Okolité cyklotrasy sú tiež s minimálnym prevýšením a vhodné aj pre menej zdatných cyklistov/chodcov.

Charakteristika: Okolo jazera Izra vedie krátky a nenáročný turistický chodník, ktorý je ideálny na príjemnú prechádzku v krásnom lesnom prostredí. Ide o nenáročný turistický chodník, ktorý vedie priamo po brehu jazera. Chodník sa začína priamo pri rekreačnom stredisku Izra, kde nájdete aj parkovisko a možnosti občerstvenia. Pri jazere sa stretáva viacero značených turistických trás, ktoré vedú do okolitých obcí a zaujímavých miest: zelená značka – spája Izru s obcou Slanská Huta a pokračuje k Miliču, červená značka – vedie zo Slanica, cez Izru až do obce Byšta, žltá značka – spája Izru s obcami Kalša a Slanská Huta.

Stredne náročné turistické trasy

1. Oblík:

Lokalita: severná časť Slanských vrchov – obec Petrovce a Hermanovce nad Topľou

Značenie: žltá a modrá turistická trasa, značený náučný chodník

Dĺžka: 5,7 km (Petrovce – Oblík), 6 km (Hermanovce nad Topľou – Oblík)

Prevýšenie: 494 m (Petrovce – Oblík), 542 m (Hermanovce nad Topľou – Oblík)

Charakteristika: Trasa Petrovce – Oblík: Turistická trasa sa začína v obci Petrovce (často sa uvádza aj Petrovce, rázcestie), kde sa napája žltá turistická značka. Chodník vedie takmer nepretržite do strmého kopca. Je to krátky, ale veľmi intenzívny výstup. Prevažuje lesný chodník. Chodník je dobre značený, no kvôli strmosti môže byť po daždi klzký a náročný. Žltá turistická trasa smeruje k náučnému chodníku Telekia. Týmto náučným chodníkom sa dá prejsť okolo vrchu Oblík. Trasa Hermanovce nad Topľou – Oblík: Modrá turistická trasa sa začína v obci a smeruje na severovýchod do lesa, kde sa napája na náučný chodník Telekia, ktorý prechádza okolo vrchu Oblík. Chodník vedie predovšetkým po širokých lesných cestách (zvážniciach). Tieto cesty sú dobre udržiavané, no v závislosti od ročného obdobia môžu byť bahnité.

2. Rankovské skaly

Lokalita: centrálna časť Slanských vrchov – Rankovské skaly

Značenie: zelená alebo červená turistická trasa

Dĺžka: 5,6 km (Herľany – Rankovské skaly), 5,4 km (Herlianske sedlo – Rankovské skaly)

Prevýšenie: 399 m (Herľany – Rankovské skaly), 179 m (Herlianske sedlo – Rankovské skaly)

Charakteristika: Rankovské skaly sa nachádzajú v katastrálnom území obce Rankovce, no prístup k nim je možný z viacerých smerov: po zelenej turistickej značke z obce Herľany, po červenej a potom zelenej turistickej značke z Herlianskeho sedla. Trasa Herľany – Rankovské skaly: Začínate pri unikátnom Herlianskom gejzíri. Cesta vedie po zelenej turistickej značke. Trasa vedie spočiatku z Herľan po lesnej ceste s miernym stúpaním, ktoré sa neskôr v lese zvýši. Počas túry budete prechádzať prírodnými rezerváciami Malé Brdo a Rankovské skaly. Z rázcestia je to už len krátka odbočka na samotnú vyhladku. Trasa Herlianske sedlo – Rankovské skaly: Táto trasa vedie po hrebeni a využíva kombináciu značiek: z Herlianskeho sedla vedie trasa s červenou turistickou značkou až k rázcestiu Vyžník (hlavná hrebeňová trasa Slanských vrchov). Od Rázcestia Vyžník k Rankovským skalám vedie trasa so zelenou turistickou značkou. Zelená turistická značka vedie priamo na vyhladku Rankovské skaly. Trasa má charakter lesnej cesty, respektíve chodníka, ktorá sa väčšinou drží na hrebeni alebo tesne pod ním.

3. Slanská Huta – Veľký Milič

Lokalita: južná časť Slanských vrchov – obec Slanská Huta

Značenie: zelená a červená turistická trasa

Dĺžka: 5,6 km

Prevýšenie: 435 m

Charakteristika: Trasa začína v obci a smeruje do lesa po zelenej turistickej značke. Na rázcestí Vlačská lúka sa značenie turistickej trasy mení na červenú, ktorá vedie až na rázcestie Magyar-szlovák államhatár a odtiaľ vedie zase zeleno značený turistický chodník cez Skárošskú vyhlíadku až k samotnému vrcholu Veľký Milič. Týmto úsekom vedie úzky, ale dobre schodný lesný chodník. Vrchol Veľkého Miliča sa nachádza priamo na štátnej hranici s Maďarskom. Priamo na vrchole nie sú rozsiahle výhľady, no v blízkom okolí, najmä na úsekoch prechodu cez andezitové bralá (Miličská skala), nájdete krásne výhľady na maďarskú stranu, a taktiež na východoslovenské nížiny.

Náročné turistické trasy

1. Okruh Sigord – Čierna hora – Lysá – Sigord:

Lokalita: severná časť Slanských vrchov – Sigord – Čierna hora – Lysá

Značenie: žltá, červená a modrá turistická trasa

Dĺžka: 14,8 km

Prevýšenie: 580 m

Charakteristika: Z rekreačnej oblasti Sigord vedie žltá značená turistická trasa až k Čiernej hore. Ide o najťažšiu časť okruhu. Chodník je spočiatku široká lesná zväžnica, ale stúpanie je dlhé a postupné, pričom v závere je pomerne strmé. Z Čiernej hory cez vrchol Lysá, Hanušovské sedlo až ku chate Fricka vedie turistická trasa s červeným značením po hrebeni pohoria. Medzi Čiernou horou a Lysou sa dá odbočiť ku Zbojníckej skale, ku ktorej vedie taktiež červená turistická trasa. Od chaty Fricka nasleduje trasa s modrým značením, ktorá vedie po lesných cestách späť do doliny Sigorského potoka, čím sa okruh uzatvára. Charakter cesty na okruh Sigord – Čierna hora – Lysá – Sigord je kombináciou rôznych typov lesných komunikácií. Je to náročný, ale väčšinou dobre prechodný terén.

2. Zlatá Baňa – Šimonka:

Lokalita: severná časť Slanských vrchov – Šimonka

Značenie: zelená a žltá turistická trasa (Zlatá Baňa – Sedlo Grimov laz – Šimonka), modrá, červená a žltá turistická trasa (Zlatá Baňa – Sedlo Červená mláka – Sedlo Grimov laz – Šimonka)

Dĺžka: 5,5 km (Zlatá Baňa – Sedlo Grimov laz – Šimonka), 7,2 km (Zlatá Baňa – Sedlo Červená mláka – Sedlo Grimov laz – Šimonka)

Prevýšenie: 508 m (Zlatá Baňa – Sedlo Grimov laz – Šimonka), 517 m (Zlatá Baňa – Sedlo Červená mláka – Sedlo Grimov laz – Šimonka)

Charakteristika: Trasa Zlatá Baňa – Sedlo Grimov laz – Šimonka: Od začiatku trasy vedie stúpanie po širokej, dobre udržiavanej lesnej ceste (zväžnici), ktorá postupne nabera výšku. Trasa až do Sedla Grimov laz je označená modrou farbou. Zo sedla vedie žltá značená turistická trasa až na vrchol Šimonky. Chodník sa mení na užší, prírodný lesný chodník, ale stále je dobre viditeľný. Posledný úsek je už len krátke, ale opäť strmšie stúpanie na samotný vrchol. Samotný vrchol je zalesnený. Je tu vrcholový kameň a schránka s vrcholovou knihou. Hoci samotný vrchol Šimonky neponúka výhľady, tesne pod ním sa nachádza vyhlídkový bod. Trasa Zlatá Baňa – Sedlo Červená mláka – Sedlo Grimov laz – Šimonka: Zo Zlatej Bani vedie modro značená turistická trasa až do Sedla Červená mláka, ktorá zahŕňa úsek so stúpaním po lesnej ceste. V Sedle Červená mláka sa trasa napája na hlavnú hrebeňovú magistrálu a pokračujete po červenej turistike značke. Vedie po hrebeni, je to príjemnejší úsek s miernejším prevýšením, vedúci po lesných chodníkoch a zväžniciach. Táto trasa vedie k rázcestiu Sedlo Grimov Laz, odkiaľ sa trasa napája na žltú značenú turistickú trasu, ktorá vedie až na vrchol Šimonky. Chodník sa mení na užší, prírodný lesný chodník, ale stále je dobre viditeľný. Posledný úsek je už len krátke, ale opäť strmšie stúpanie na samotný vrchol.

3. Hermanovce nad Topľou – Šimonka:

Lokalita: severná časť Slanských vrchov – Šimonka

Značenie: zelená, červená a žltá turistická trasa

Dĺžka: 9,5 km

Prevýšenie: 800 m

Charakteristika: Zelená značená turistická trasa sa začína na okraji obce a stúpa do prvého, mierneho sedla. Chodník vedie po hrebeni alebo súběžne s ním a dostane vás do blízkosti hlavnej hrebeňovej magistrály. Trasa prechádza oblasťou, v ktorej sa nachádzajú aj známe Hermanovské skaly a Ivanov vrch. Tu sa trasa pripája na červenú turistickú značku, ktorá prechádza západnými svahmi Šimonky. Na hrebeni, v oblasti Pod Šimonkou alebo Sedlo Grimov laz, odbočíte zo širšej červenej značky (hrebeňovka) na žltú značku, ktorá vedie priamo na vrchol. Ide o krátky, ale strmý záverečný úsek. Charakteristickej trasy z Hermanoviec nad Topľou na Šimonku je jednoznačne definovaný ako náročný horský výstup s veľmi veľkým prevýšením, ktoré prekonáva hory z podhoria až na hrebeň.

4. Hermanovský turistický okruh:

Lokalita: severná časť Slanských vrchov – obec Hermanovce nad Topľou

Značenie: červená turistická trasa

Dĺžka: 12 km

Prevýšenie: 600 m

Charakteristika: Trasa začína na okraji obce a vedie do Údolia obrov. Hoci väčšina okruhu vedie po lesných zväžniciach a širších cestách, úsek priamo v skalách je úzky, kamenistý, plný koreňov a nerovností. V skalnom teréne sa môžu vyskytnúť mierne exponované miesta, ktoré si vyžadujú opatrnosť a pevnú obuv, ale nie sú technicky nebezpečné (nevyžadujú lano ani istenie). Trasa je koncipovaná ako stúpanie z podhoria na mierny hrebeň a následný zostup, pričom prevýšenie sa prekonáva po dlhších, strmých, ale dobre prechodných lesných cestách.

5. Makovica:

Lokalita: centrálna časť Slanských vrchov – obec Juskova Voľa

Značenie: zelená, červená alebo modrá turistická trasa

Dĺžka: 8,9 km (okolo vrcholu Menší vrch), 9 km (cez Jasovu skalú)

Prevýšenie: 721 m (okolo vrcholu Menší vrch), 721 m (cez Jasovu skalu)

Charakteristika: Trasa okolo vrcholu Menší vrch: Trasa vedie z obce najprv po zelenej turistickej značke až na hrebeni sa mení na červenú turistickú značku. Trasa cez Jasovu skalu vedie z obce po modrej turistickej značke až na hrebeni sa mení na červenú turistickú značku. Veľa turistov tieto turistické trasy na Makovicu opisuje ako ťažko priechodné. Terén komplikujú popadané stromy, ťažko priechodný terén a zlé turistické značenie priamo v teréne.

Cyklistické trasy Slanských vrchov

Slanské vrchy disponujú množstvom cyklistických trás, spolu je na tomto území 18 trás, ktoré predstavujú dĺžku 173 km

Kategorizujú sa do štyroch základných skupín rozlíšené farebným značením podľa náročnosti a to červená, žltá, zelená a modrá.

Značenie cykloturistických trás na Slovensku je jednotné, riadi sa normou STN 01 8028 a spravuje ho Slovenský cykloklub. Využíva farebne odlišené smerovky (červená, modrá, zelená, žltá) a maľované značky s písmenom „C“ na bielom podklade (100x100 mm), doplnené o orientačné prvky. Trasy sa delia podľa náročnosti na REKREA, SPORT a EXPERT.

Červené cyklistické trasy

V rámci červeného značenia sú v Slanských vrchoch 4 cyklistický trasy červenej farby:

1. cykloturistická trasa 023 MTB Alžbeta:

Farba: červená

Evidenčné číslo: 023

Dĺžka: približne 95 km pre hlavný úsek

Prevýšenie: 2 344/2 517 m (pozor uvádza sa smere popisu trasy)

Náročnosť: EXTRÉM alebo EXPERT (ťažká)

Povrch: približne 90 % trasy vedie po lesných a spevnených cestách, mimo motorovej premávky

Charakteristika: Trasa sa začína pri obci Pavlovce (alebo s možnosťou napojenia z Prešova cez modrú cyklotrasu). Tento úsek predstavuje dlhé a postupné stúpanie z nížin (Východoslovenská nížina) do srdca pohoria. Po úvodnom stúpaní sa trasa napojí na hlavný hrebeň v okolí Herlianskeho sedla. Centrálny úsek predstavuje hrebeňovú jazdu od Herlianskeho sedla až po Dargovský priesmyk. Trasa prechádza najvyššími časťami Slanských vrchov (hoci často nižšie ako najvyššie vrcholy Makovice a Simonky). Trasa kopíruje dlhé úseky vedúce súběžne s červenou turistickou značkou (úsek Cesty hrdinov SNP). V okolí hlavných sediel sa nachádzajú miesta, kde je možné krátko zísť do okolitých obcí (napr. na občerstvenie alebo vodu). Po prejení Dargovského priesmyku (miesto spojené s oslobodzovacími bojmi, kde sa nachádza pamätník) trasa pokračuje ďalej na juh. Prechádza okolo prírodných jazier Malá Izra a Veľká Izra. Trasa končí v blízkosti jazera Veľká Izra pri štátnej hranici s Maďarskom.

2. cykloturistická trasa Slanská cyklomagistrála 018

Farba: červená

Evidenčné číslo: 018

Dĺžka (km): 42,5 km

Prevýšenie: 892/478 m (pozor uvádza sa smere popisu trasy)

Náročnosť: REKREA (ľahké) – cestné trasy

Povrch: asfalt

Charakteristika: Na celodenný výlet je ideálna Slanská cyklomagistrála, ktorá vedie vulkanickým pohorím Slanských vrchov po asfaltovej ceste z mesta Prešov cez obce Dulova Ves, Kokošovce, Zlatá Baňa až do obce Červenica. Začína sa pri areáli Solivar v Prešove, ktorá je významnou technickou pamiatkou na Slovensku a prechádza cez rekreačnú oblasť Sigord s vodnou nádržou. Priamo na nej sa nachádzajú minerálne pramene pri Zlatej Bani aj Sigorde, bývalá Pionierska železnica v obci Zlatá Baňa, či pomník SNP v Pustom Poli. Môžete tu vidieť aj chránený poniklec veľkokvetý, kvôli ktorému bola vyhlásená prírodná rezervácia. Jednou z najzaujímavejších atrakcií v tejto časti Šariša sú celosvetovo známe Slovenské opáľové bane, v ktorých v roku 1775 vydolovali baníci najväčší známy opál – Harlekýn. V súčasnosti je uložený v prírodovednom múzeu vo Viedni.

3. cykloturistická trasa 017 Dolnozemplínska cyklomagistrála

Farba: červená

Evidenčné číslo: 017

Dĺžka: Približne 95,3 km

Prevýšenie: 364/699 m (pozor uvádza sa smere popisu trasy)

Náročnosť: Stredná (SPORT) – vhodná skôr pre horské (MTB) alebo trekingové bicykle

Povrch: Kombinácia asfaltu, spevnenej cesty, poľnej a lesnej cesty (vrátane hrádzí riek Bodrog a Latorica)

Charakteristika: Cyklomagistrála 017 sa tiahne celou oblasťou Dolného Zemplína. Štart: Rekreačná oblasť pri jazere Izra (Slanské vrchy). Cieľ: Obec Veľké Slemence (štátna hranica Slovensko/Ukrajina). Trasa je rozdelená na približne tri hlavné časti: Veľká Izra – Čerhov (cca 32 km): Táto časť prepája Slanské vrchy s vinohradníckou oblasťou a vedie cez obce ako Slanská Huta, Kalša, Kuzmice a Michalany. Čerhov – Viničky (cca 22,5 km): Srdce trasy, ktorá prechádza vinohradníckou oblasťou Tokaj. Prechádza cez Malú a Veľkú Tíňu (s vyhliadkovou vežou), Černochovej a Boršu. Tento úsek je často označovaný ako rekreačný a nenáročný. Viničky – Veľké Slemence (cca 45 km): Trasa pokračuje rovinatým terénom, kde vedie po ľavobrežnej hrádzi riek Bodrog a Latorica cez čarokrásne prostredie Medzibodrožia. Končí pri štátnej hranici. Taktiež vedie súbežne s tzv. Rákocziho cyklotrasou.

4. cykloturistická trasa 039 Košice, Bosáková - SK-HU Skároš/Hollóháza

Farba: červená

Evidenčné číslo: 039

Dĺžka: Približne 29,4 km

Prevýšenie: 326 m/127 m (pozor uvádza sa smere popisu trasy)

Náročnosť: Stredná (SPORT) – vhodná skôr pre horské (MTB) alebo trekingové bicykle

Povrch: Kombinácia asfaltu, spevnenej (štrkovej) cesty a poľnej cesty (piesčité úseky)

Charakteristika: Cyklomagistrála 039 prepája mesto Košice (z mestskej časti Krásna) cez prírodné a historické prostredie až po štátnu hranicu s Maďarskom. Štart: Košice, mestska časť Krásna (pri rieke Hornád). Cieľ: Hraničný priechod SK-HU Skároš/Hollóháza. Počiatočný úsek vedie po ľahších, rovinatých cestách a cyklochodníkoch pozdĺž rieky Hornád (odporúča sa opatrnosť pri piesočnatých úsekoch). Trasa prechádza okrajovými časťami Košíc a smeruje k obciam, kde sa profil terénu začína meniť. Trasa opúšťa najrovinatejšie úseky a stúpa smerom k Slanským vrchom. Prechádza cez oblasť, kde sa nachádza aj pamätník 2. svetovej vojny. Záver trasy je stúpanie k hraničnému priechodu Skároš, kde sa napája na maďarskú cyklosieť (smerom na Hollóháza). Trasa je dôležitou medzinárodnou spojnicou, ktorá ponúka mix mestskej cyklistiky a prírodných lesných a poľných ciest v blízkosti Slanských vrchov.

Žlté cysklistické trasy

V rámci žltého značenia sa nachádza v Slanských vrchoch 3 cykloturistické trasy žltej farby:

1. cykloturistická trasa 8836

Farba: žltá

Evidenčné číslo: 8836

Dĺžka: 6,4 km

Náročnosť: Stredná (SPORT): Fyzicky nenáročná vďaka krátkej dĺžke, ale technicky náročnejšia kvôli nespevnenému povrchu a strmým krátkym úsekom.

Povrch: nespevnená cesta

Charakteristika: Cykloturistická trasa 8836 vedie z obce Juskova Voľa a napája sa na hlavnú cyklomagistrálu MTB Alžbeta (cyklotrasa 023).

2. cykloturistická trasa 8723 Červený vrch - Veľká Márovka

Farba: žltá

Evidenčné číslo: 8836

Dĺžka: 6,4 km

Náročnosť: Stredná (SPORT): Fyzicky nenáročná vďaka krátkej dĺžke, ale technicky náročnejšia kvôli nespevnenému povrchu a strmým krátkym úsekom.

Povrch: nespevnená cesta

Charakteristika: Cykloturistická trasa 8836 vedie z obce Juskova Voľa a napája sa na hlavnú cyklomagistrálu MTB Alžbeta (cyklotrasa 023).

3. cykloturistická trasa Ku Vlčímu potoku (Vlčí okruh)

Farba: žltá

Evidenčné číslo: -

Dĺžka: 3,9 km

Náročnosť: Stredná (SPORT): Fyzicky nenáročná vďaka krátkej dĺžke, ale technicky náročnejšia kvôli nespevnenému povrchu a strmým krátkym úsekom.

Povrch: prevažne spevnená cesta, nespevnená cesta

Charakteristika: Trasa vedie cez obec Juskova Voľa a jej blízke okolie, je súčasťou lokálnych okruhov. Križuje ďalšiu žltú cyklotrasu 8836 a napája sa na hlavnú červenú magistrálu MTB Alžbeta (cyklotrasa 023).

Zelené cyklistické trasy

V rámci zeleného značenia je v Slanských vrchoch spolu 7 cyklistických trás zelenej farby:

1. cykloturistická trasa r Po Rákócziho stopách

Farba: zelená

Evidenčné číslo: r

Dĺžka: približne 303 km (celková trasa, spája miesta na oboch stranách hranice), slovenský úsek: uvádza sa v rozmedzí 98 km až 114 km

Náročnosť: Stredná (SPORT)

Povrch: mix asfaltu a spevnených, príp. poľných ciest

Charakteristika: Cykloturistická trasa spája historické miesta spojené so životom Františka II. Rákócziho na Slovensku a v Maďarsku. Trasa vedie oblasťami, ktoré zahŕňajú Tokajskú vinohradnícku oblasť a historické pamiatky (napríklad v okolí obcí ako Nižná Myšľa, Slanec).

2. cykloturistická trasa 5713 Slanec – štátna hranica HU sme Pusztafalu

Farba: zelená

Evidenčné číslo: 5713

Dĺžka: približne 14 km

Náročnosť: Nízka (REKREA)

Povrch: asfalt, poľná cesta, lesná cesta

Charakteristika: Cykloturistická trasa je regionálna a spája obec Slanec s hranicou a prechádza okolo obľúbeného jazera Izra v Slanských vrchoch. Križuje sa aj s ďalšími trasami, napr. s Dolnozemplínskou cyklomagistrálou a magistrálou MTB Alžbeta (cyklotrasa 023).

3. cykloturistická trasa 5715 Slanec – štátna hranica HU smer Füzer

Farba: zelená

Evidenčné číslo: 5715

Dĺžka: 8,5 km

Náročnosť: Stredná (SPORT). Fyzicky náročná kvôli súvislému stúpaniu.

Povrch: Najmä asfaltová cesta a lesná cesta.

Charakteristika: Trasa začína v obci Slanec a končí na Maďarsko-slovenskej štátnej hranici (Magyar-szlovák államhatár). Trasa prechádza cez Slanské sedlo, oblasť Veľkej Márovky a Malej Márovky. V okolí Slanca sa nachádza aj hrad Slanec. Trasa má spoločné úseky s dvomi kľúčovými magistrálami: Červená 023 (MTB Alžbeta) a Zelená R (Po Rákócziho stopách). Úsek zo Slanca smerom k hranici je charakterizovaný výrazným súvislým stúpaním, ktoré vedie cyklistov na hrebeň pohoria. Je často využívaný cyklistami ako prístupový bod k hrebeňovke 023.

4. cykloturistická trasa - Lesný cykloturistický náučný chodník SIGORD

Farba: zelená

Evidenčné číslo: náučný chodník (samostatné značenie)

Dĺžka: približne 4,5 – 5,5 km

Náročnosť: Nízka až stredná.

Povrch: Prevažne štrková, lesná a poľná cesta.

Charakteristika: Trasa vedie prevažne lesom a je doplnená informačnými tabuľami s tematikou lesníctva, biológie a histórie okolia. Je určená na poznávanie prírody spojené s cyklistikou.

5. cykloturistická trasa Füzérradvány – Pusztafalu

Farba: zelená

Evidenčné číslo: -

Dĺžka: približne 4,8 km

Náročnosť: Stredná (SPORT): Fyzicky nenáročná vďaka krátkej dĺžke, ale technicky náročnejšia kvôli nespevnenému povrchu a strmým krátkym úsekom.

Povrch: Prevažne štrková, lesná a poľná cesta.

Charakteristika: Ide o krátku, ale atraktívnu trasu, ktorá prepája lesné prostredie medzi týmito dvoma podhorskými obcami. Vďaka svojej polohe sa dá často použiť ako súčasť väčších okruhov v Zemplínskych vrchoch.

6. cykloturistická trasa 5907 Prešov – Opálové bane

Farba: zelená

Evidenčné číslo: 5907

Dĺžka: 26 km

Náročnosť: Stredná (SPORT): Fyzicky nenáročná vďaka krátkej dĺžke, ale technicky náročnejšia kvôli nespevnenému povrchu a strmým krátkym úsekom.

Povrch: Prevažne asfalt, spevnené a nespevnené cesty (vzhľadom na prepojenie obcí).

Charakteristika: cykloturistická trasa vedie cez obce Zlatá Baňa: 8,2 km (31.3 %), Prešov: 7,4 km (28.3 %), Kokošovce: 5,4 km (20.7 %), Solivar: 3,4 km (12.9 %), Dulova Ves: 3,0 km (11.4 %), Červenica: 2,2 km (8.4 %), Sekčov: 1,36 km (5.2 %). Kríži je Sigordské kolečko, medzinárodnú horskú turistickú pešiu trasu Eisenach–Budapešť (Slovensko východ) a medzinárodnú diaľkovú turistickú trasu E3.

7. cykloturistická trasa 5911

Farba: zelená

Evidenčné číslo: 5911

Dĺžka: 30 km

Náročnosť: Nízka (REKREA)

Povrch: Prevažne asfalt, spevnené a nespevnené cesty (vzhľadom na prepojenie obcí).

Charakteristika: Charakteristika: cykloturistické vedie cez obce Michalok: 4,4 km (14.7 %), Komárany: 4,4 km (14.6 %), Merník: 4,2 km (14.1 %), Kvakovce: 3,9 km (13.3 %), Rudlov: 3,1 km (10.5 %), Slovenská Kajňa: 2,1 km (7.1 %), Sol': 1,94 km (6.5 %), Nižný Kručov: 1,71 km (5.8 %), Vranov nad Topľou: 1,57 km (5.3 %), Čičava: 1,22 km (4.1 %). Napája sa na Slanskú magistrálu, na červenú cyklomagistrálu MTB Alžbeta a Vranovský cyklookruh.

Modré cyklistické trasy

V rámci modrého značenia je v Slanských vrchoch spolu 3 cykloturistických trás modrej farby:

1. Modrá cykloturistická trasa Prešov – Pusté pole - Pavlovce

Trasa vedie cez obce Okružná: 6,0 km (24.2 %), Petrovce, okres VT: 4,9 km (19.9 %), Prešov: 3,0 km (12.3 %), Podhradík: 2,6 km (10.5 %), Teriakovce: 2,5 km (10.3 %), Vyšná Šebastová: 2,2 km (8.9 %), Pavlovce, okres VT: 2,1 km (8.6 %), Šalgovík: 1,63 km (6.6 %), Hermanovce nad Topľou: 1,32 km (5.4 %), Sekčov: 1,19 km (4.8 %). Križuje trasy: Modrá cykloturistické, Šafránska cykloturistické. Typ cesty: nespevnená cesta: 16 km (63.6 %), cesta III. triedy: 4,5 km (18.3 %), neklasifikovaná cesta: 2,7 km (10.8 %), ulica: 1,52 km (6.2 %), cyklistický chodník: 247 m (1 %), chodník: 16 m (0.1 %).

2. cyklotrasa Modrá cykloturistická trasa

Trasa vedie cez obce Pavlovce, okres VT: 2,4 km (73.8 %), Okružná: 0,76 km (23.3 %), Zlatá Baňa: 98 m (3 %). Typ cesty: nespevnená cesta: 3,3 km. Križuje trasy: Modrá cykloturistické, hlavnú cyklomagistrálu MTB Alžbeta (cykloturistické 023).

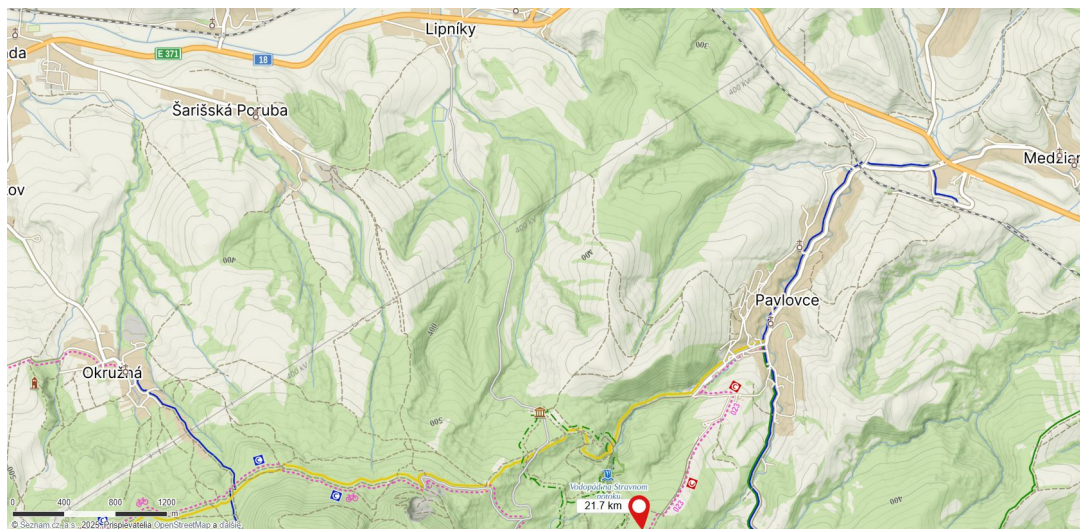
3. cykloturistická trasa 2706 Skároš - Nižná Myšľa - Vyšná Myšľa

Trasa vedie cez obce Skároš: 5,6 km (42.4 %), Nižná Myšľa: 3,0 km (22.8 %) a Vyšná Myšľa: 4,4 km (32.9 %). Typ cesty: nespevnená cesta: 9,0 km (67.8 %), ulica: 2,00 km (15 %), cesta III. triedy: 1,19 km (9 %), nespevnený chodník: 0,81 km (6.1 %), prístupová komunikácia: 280 m (2.1 %). Križuje trasy: Košice, Bosáková - SK-HU Skároš/Hollóháza, Dringáč - Horáreň Červený vrch, Červený vrch - Veľká Márovka.

Opatrenie 1: Vytvorenie turistického chodníka – prepojenie Lipníky a Lesnícke múzeum + vybudovanie parkoviska

Obec Lipníky nie je napojená na turistickú infraštruktúru, pričom v obci je autobusová zastávka, železničná stanica a vybudovaná cestná komunikácia v dostatočnej kvalite a viacero turistických zaujímavostí ako Lesnícke múzeum, Pamätník Cisárovná Mária Terézia, Minerálny prameň Tajch v rámci Lesného náučného chodníka v katastri obce Pavlovce. Napriek tomu chýba turistická trasa/cykloturistická trasa, ktorá by sa napájala na existujúci žltý turistický chodník. Čo sa týka cyklochodníka, je potrebné napojenie na cyklochodník Okružná – Pavlovce. Možnosť napojenia na existujúcu turistickú infraštruktúru – Podpníky – stravovacie zariadenie Reštaurácia Lietadlo, Ubytovanie – ranč Breziny.

Realizátori: Obec Lipníky, Klaster cestovného ruchu Slanské vrchy, Lesy SR, KST Prešov

Mapa 1 Mapa navrhovaného turistického chodníka

Opatrenie 2: Prepojenie Zlatník – Zajacova Chata

Obec Zlatník disponuje existujúcou infraštruktúrou – parkovisko, autobusová zastávka – veľmi vhodné východiskové miesto pre napojenie sa na existujúcu turistickú infraštruktúru – t.j. na zelenú turistickú trasu v miestach Zajacova chata. Na trase je existujúca turistická rozhľadňa.

Realizátori: Obec Zlatník, Klaster cestovného ruchu Slanské vrchy, Lesy SR, KST Krokus

Opatrenie 3: Prepojiť Rankovce a Rankovské skaly

Turistická trasa, ktorá by vytvorila skrátenú verziu 11 km turistickej trasy, z Herľan na Ratkovské skaly. Vychádzala by z Rankoviec - konečná časť obce, kde sa nachádza aj priestor na parkovanie, na trasu by bola využívaná lesná cesta, ktorá ide až k Rakovským skalám. Takto vytvorená cesta je náročnejšia, ale aj kratšia cca 3 km. Vhodným riešením by bolo tieto dve trasy spojiť a vytvoriť tak okruh : Herľany - Rankovské skaly – Rankovce - Herľany - cca 10 km. Trasa by tak bola atraktívnejšia a začiatok a koniec by bol v tom istom mieste.

Realizátori: Obec Rankovce, Obec Herľany, Klaster cestovného ruchu Slanské vrchy, Lesy SR, KST Košice - okolie

Obr. 1 Miesto nástupu na turistickú trasu

Budovanie odpočívadiel, prístreškov a informačných tabúl'

Tab. 2 Budovanie odpočívadiel, prístreškov a informačných tabúl'

Aktivita č.	1.2
Názov aktivity	Budovanie odpočívadiel, prístreškov a informačných tabúl'
Specifikácia	Identifikácia existujúcej infraštruktúry, hodnotenie jej kvality a ich priestorového rozmiestnenia, na základe zhodnotenia identifikovať miesta potrebné vybudovanie prístreškov, odpočívadiel a informačných tabúl'
Realizácia	2026 - 2028
Zodpovednosť	KOCR / OOCR - koordinácia dizajnu a umiestnenia Úrad PSK Oddelenie cestovného ruchu Lesy SR / Súkromní vlastníci / Obce – povolenia Zmluvní dodávatelia – realizácia Obce a Klub slovenských turistov (KST) – správa Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky - povolenia
Zdroj financovania	Program Slovensko Interreg – južná časť Fond na podporu CR dotačné schémy krajov (KSK/PSK) vlastné zdroje organizácií
Výstupy/výsledky	Vytvoriť sieť "Slanských útulní, Vytvorenie vstupných brán s informačnou tabuľou, Vytvorenie značenia pre atrakcie, vyhliadky, možností stravovania Vytvorenie jednotného návrhu / dizajnu pre celé Slanské vrchy (KSK/PSK)

Existujúce miesta a súčasný stav

Základná turistická infraštruktúra (prístrešky, altánky, informačné tabule, rázcestníky) je v Slanských vrchoch čiastočne vybudovaná, najmä v najnavštevovanejších lokalitách a na hlavných značených trasách. Východiská ako Zlatá Baňa, Sigord, Ruská Nová Ves, Petrovce a Hermanovce nad Topľou slúžia ako vstupné brány.

Herlianský gejzír: osadená informačná tabuľa (hlavné návštevnícke miesto, tabuľa pri gejzíre), vybudované oddychové miesto

Dargovský priesmyk: pamätník / upravené plochy a značenie (pamätník Víťazstva, turistické zázemie), oddychové miesto

Slanský hrad: osadená informačná tabuľa (turistická tabuľa na hrade / pri prístupovej trase), vybudovaný altánok a oddychové miesto. K zručanine vedie červená turistická značka, na ktorej je vybudovaný prístrešok a oddychové miesto.

Oblík: informačná tabuľa, prístrešok, oddychové miesto

Slanská Huta: informačná tabuľa pri bunkri (vojenská línia 1. ČSR) (nová tabuľa osadená pri bunkri), vybudovaný prístrešok a oddychové miesto

Hermanovce nad Topľou: osadená netradičná mapa vytesaná v kameni

Šimonka: oddychové miesto (lavička)

Zistenia

Študovaná oblasť je pokrytá dostatočným množstvom prístreškov, odpočívadiel aj informačných tabúl. Najvyššia hustota je v uzlových bodoch (napr. Zlatá Baňa, Sigord, Herlianske sedlo, Dargovský priesmyk). Infraštruktúra na hlavných trasách (E3 – červená značka) je v relatívne dobrom stave vďaka údržbe KST a Lesov SR. Odľahlejšie časti (južná časť pohoria) vykazujú známky opotrebovania. Negatívum, ktoré je badateľné na viacerých miestach je viacero značení na jednom mieste, napr. lokalita Temný les, 3 druhy značenia, 2 druhy informačných tabúl. Vid obrázok číslo 3. Chýbajúca alebo nedostatočná anglická verzia textov, čo je dôležitý argument pre rozvoj MICE turizmu.

Opatrenie 1: Návrh zlepšení

Návrh 1. Vytvorenie jednotného návrhu / dizajnu, či už prístreškov, odpočívadiel, informačných tabúl. Výber jednotného materiálu. Ide hlavne o oblasti v centrálnej časti, turisticky exponované. Na vytvorení dizajnu a materiálu je vhodné vybrať miestneho dodávateľa, ktorý by mal možnosť opráv ako aj výmenu turistickej infraštruktúry, ktorej už končí životnosť. V súčasnosti existuje dizajn manuál ako pre PSK tak aj pre KSK, taktiež dizajn manuál v PSK dáva viacero možností pre prvky drobnej architektúry a ostatnej výbavy pre dopravnú a cyklo infraštruktúru. Z tohto dôvodu je potrebné zvoliť jednotný dizajn, ktorý by charakterizoval mikroregión Slanské vrchy. Ako prínosné v tejto oblasti je aplikovať návehy a inšpirovať sa existujúcim dizajnmanuálom s názvom Prvky drobnej architektúry a ostatnej výbavy pre dopravnú a cykloturistickú infraštruktúru, ktorú zverejňuje na svojej webovej stránke Prešovský samosprávny kraj v rámci Odboru strategického rozvoja, dostupné na <https://psk.sk/domov/urad-psk/odbor-strategickeho-rozvoja/prvky-drobnej-architektury-a-ostatnej-vybavy-pre-dopravnu-a-cyklo-infrastrukturu/>

Návrh 2. Vytvorenie vstupných brán s informačnou tabuľou o Mikroregióne Slanské vrchy na parkoviskách a na vstupoch na turistické a cykloturistické chodníky. Informačná tabuľa by mala privítať návštevníka, informačne minimum, mapa turistických chodníkov a cyklochodníkov ako aj online odkaz na web – napr. QR kódy.

Ide o lokality: Zámutovej, Juskova Voľa, Herľany, Rankovce, Kecerovský Lipovec, Červenica, Zlata Baňa, Sigord, Abranovce, Ruská nová Ves, Podhradík, Okružná, Lipníky, Podpníky, Petrovce, Hermanovce nad Topľou, Bystré, Zlatník, Hlinné, Rudlov, Zámutovej,

Návrh 3. Vytvorenie značenia pre atrakcie, vyhladky, možností stravovania, konkrétne doplniť značenie na Dubník

Návrh 4. Vybudovať moderné cykloprístrešky, stojany na bicykle a oddychové zóny s informačnými panelmi v turisticky atraktívnych lokalitách (napr. Dulova Ves na cyklotrase smer Sigord) trasy vhodné pre horskú cyklistiku, napájajúce sa na prírodné atraktívne úseky Slanských vrchov, vedú napríklad cez obce Banské, Čaklov a Zámutovej a sú súčasťou plánov na investície do cyklistickej infraštruktúry.

Návrh 5. Výmena turistickej infraštruktúry

Vzhľadom na končiacu životnosť mnohých prvkov turistickej infraštruktúry v Slanských vrchoch je nevyhnutné pristúpiť k ich systematickej a postupnej obnove. Modernizácia by sa mala zamerať najmä na výmenu poškodených prístreškov, opravu schátraných odpočívadiel a osadenie nových informačných tabúl. Pre efektívny priebeh prác je ideálne nadviazať spoluprácu s miestnym dodávateľom, ktorý dokáže operatívne zabezpečiť nielen celkovú výmenu, ale aj priebežnú údržbu objektov. Regionálny partner zaručí lepšiu dostupnosť servisu v náročnom teréne a flexibilitu pri riešení akútnych poškodení spôsobených počasím či vandalizmom. Takýto prístup výrazne zvýši bezpečnosť i komfort návštevníkov a zároveň podporí trvalú udržateľnosť turizmu v tejto lokalite.

Opatrenie 2: Návrh nových lokalít

Vrchol Šimonka: prístrešok + informačná tabuľa

Dôvod: najvyšší vrchol Slanských vrchov – silný magnet pre turistov, panoramatické výhľady, dlhé trasy sem vedú.

Riešenie: malý drevený prístrešok, lavičky, mapa hrebeňa, QR kód s GPX trasami.

Sedlo / lúka pri Mindžovej (hrebeň medzi Zlatou Baňou a Sigordom):

odpočívadlo + smerovník

Dôvod: prirodzené priechodné miesto na hrebeni; vhodné pre hrebeňové trasy a cyklistiku.

Riešenie: lavice, jednoduchý drevený prístrešok, smerovník k najbližším obciam.

Zlatá Baňa: vyhliadkové odpočívadlo nad obcou

Dôvod: výborná poloha pre rodinné výlety, turistické trasy začínajú/končia tu; vhodné pre menší altánok s interpretáciou geológie (andezity).

Riešenie: altánok 4x4 m s odkladacím priestorom pre turistické materiály.

Prístupové body / parkoviská pri obciach (Slanec, Herľany, Sigord):

informačné panely + mapy trasy

Dôvod: zlepšiť orientáciu turistov pri štarte trás, znížiť blúdenie.

Riešenie: veľká orientačná tabuľa so sieťou lokálnych trás a QR / odkazmi na GPX.

Dargovský priesmyk:

doplnenie odpočívadiel pri rázcestiach na medzinárodnej trase

Dôvod: hlavná cesta vedie cez priesmyk; vhodné miesto na prestávku a interpretáciu histórie.

Tufový kaňon (Ploské/Kráľovce):

Vytvorenie návěstí v obci Ploské a informačnú tabuľu vysvetľujúci vznik a unikátnosť kaňonu.

Dôvod: Unikátny prírodný útvar, kde by značenie malo vysvetľovať vulkanický pôvod pohoria.

Obr. 2 Viacero značení a informačných tabúl na jednom mieste, pôsobí zmätočne.

Rozvoj ubytovacích a stravovacích zariadení

Tab. 3 Rozvoj ubytovacích a stravovacích zariadení

Aktivita č.	1.3
Názov aktivity	Rozvoj ubytovacích a stravovacích zariadení
Specifikácia	Identifikácia existujúcej infraštruktúry, ubytovacích zariadení na existujúcej alebo plánovanej infraštruktúre – turistických a cykloturistických chodníkoch – návrh efektívneho rozmiestnenia ubytovacích a stravovacích zariadení, tak aby zodpovedali potrebám návštevníkov., motivácia a vzdelávanie drobných ubytovateľov na súkromí.
Realizácia	2026 - 2030
Zodpovednosť	Strategická úroveň: KOČR (Krajská organizácia cestovného ruchu) Zodpovedá za metodické vedenie a správu jednotného portálu. Úrad PSK Oddelenie cestovného ruchu PSK Exekutívna úroveň: OOCR (Oblasťné organizácie cestovného ruchu) Zodpovedajú za zber dát v teréne, ich pravidelnú aktualizáciu a komunikáciu s lokálnymi podnikateľmi. Operatívna úroveň: Obce a súkromní vlastníci Správa a údržba fyzického značenia (návestí) v teréne. Majitelia chat a zariadení zodpovedajú za kvalitu služieb a súčinnosť pri zverejňovaní kapacít. Lesy SR
Zdroj financovania	Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF): Program Slovensko Projekty cezhraničnej spolupráce (Interreg) Dotácie Ministerstva cestovného ruchu a športu SR Environmentálny fond Krajské grantové schémy
Výstupy/výsledky	zvýšenie počtu ubytovacích a stravovacích zariadení, jednotný portál Slanské vrchy, podieľať sa na hodnotiacom systéme ubytovacích a stravovacích zariadení, zvýšiť počet osadených tabúl navádzajúcich k službám, samoobslužné automaty na oddychových zónach, znižovanie nezamestnanosti, partnerstvá medzi samosprávou a súkromným sektorom

Zistenia a súčasný stav

Tab. 4 Horské chaty

Názov	Blízkosť	Trasa	Vlastník
Chata Fricka	Ruská Nová Ves	červená	Lesy SR
Chata Sova	Ruská Nová Ves	červená, modrá	Lesy SR
Zlatá studňa	Pavlovce	modrá	Lesy SR
Chata Bačovňa	Pavlovce	modrá	súkromný
Ranč Breziny	Pavlovce	žltá	súkromný
Chata za Oblíkom	Hermanovce nad Topľou	žltá	Lesy SR
Kukorelliho chata	Hermanovce nad Topľou	modrá	súkromný
Zajacova chata	Hermanovce nad Topľou	zelená	Lesy SR
Bíliková chata	Zamutov	žltá	súkromný
Chata Harmónia	Sigord	modrá	súkromný
Centrum Savore SIGORD	Sigord	zelená	súkromný
GMC Bárka	Juskova Voľa	žltá, zelená, modrá	súkromný
Chata Mária Saleziáni	Zlatá Baňa		cirkev

Súčasný stav infraštruktúry cestovného ruchu v Slanských vrchoch vykazuje výraznú nerovnomernosť a funkčné nedostatky. Väčšina existujúcich ubytovacích a stravovacích kapacít je koncentrovaná výhradne v etablovaných rekreačných strediskách, ako sú **Sigord, Zlatá Baňa či Dargov**, prípadne na periférii pohoria. Tento stav zanecháva centrálnu a západnú časť územia v podstate bez servisného zázemia, čo je v priamom rozpore s rastúcim záujmom o turistiku a cykloturistiku v tejto oblasti.

Segmentácia a konkurenčná pozícia

Slanské vrchy sú špecifické svojou polohou v bezprostrednej blízkosti krajských miest Prešov a Košice, a okresného mesta Vranov nad Topľou. Táto blízkosť centier s vysokým štandardom ubytovania vytvára silný konkurenčný tlak, ktorý prakticky znemožňuje efektívne budovanie nových ubytovacích zariadení vyššieho štandardu priamo v srdci pohoria. Strategické smerovanie by sa preto nemalo sústreďovať na výstavbu nových kapacít, ale na optimalizáciu a špecializáciu existujúceho fondu, ktorý bol počas mapovania územia identifikovaný ako dostatočný. Cieľovou skupinou regiónu sú primárne vyznávači turistiky a aktívni športovci, čomu musí zodpovedať aj charakter služieb. Namiesto luxusu je potrebné budovať funkčné zázemie, ktoré vyhovuje potrebám peších turistov a cyklistov.

Kľúčové nedostatky v stravovaní a navigácii

Najväčšou bariérou rozvoja je absencia stravovacích zariadení v centrálnej a západnej časti pohoria. Návštevník je často odkázaný výhradne na vlastné zásoby, čo znižuje komfort a dĺžku pobytu v území. Tento problém prehĺbuje chýbajúci jednotný systém stravovacích služieb a absentujúce terénne značenie (návesti). Turista priamo na trase nemá

informáciu o najbližšej možnosti občerstvenia, čo je úlohou navrhovanej Aktivity 1.2, zameranej na osadenie informačných smerovníkov k prevádzkam.

Digitálna neviditeľnosť regiónu

Kritickým bodom je extrémne nízka úroveň online prezentácie. Hoci v území existujú potenciálne ubytovacie kapacity, ich vlastníci:

- často nevyužívajú ubytovacie portály,
- nemajú vytvorenú online vizitku, čo sťažuje ich dohľadateľnosť,
- vlastnia webové stránky, ktoré sú neaktuálne alebo technicky nedostupné.

Opatrenie 1: Jednotný portál Slanské vrchy

Kľúčovým nástrojom na odstránenie "online neviditeľnosti" by mal byť **jednotný informačný a rezervačný portál**. Portál by mal byť zastrešený Krajskými organizáciami cestovného ruchu (**KOCR**) v úzkej spolupráci s príslušnými oblastnými organizáciami (**OOCR**). Tieto subjekty budú zodpovedať za pravidelnú **aktualizáciu dát**, aby sa predišlo šíreniu neplatných informácií o otváracích hodinách či dostupnosti. Portál bude slúžiť ako centrálny infopoint, kde návštevník nájde mapu všetkých overených ubytovacích a stravovacích zariadení, vrátane kontaktov a priamej možnosti rezervácie. V súvislosti s jednotným portálom je vhodné vytvoriť regionálny hodnotiaci systém a to pri ubytovacích aj stravovacích zariadeniach, kde budú subjekty cestovného ruchu (príslušná OOCR) sumarizovať hodnotenia jednotlivých zariadení.

Opatrenie 2. Sprístupnenie chát v centrálnej časti

Centrálna časť pohoria disponuje množstvom objektov (poľovnícke chaty, lesnícke objekty, súkromné chaty), ktorých využitie a dostupnosť sú pre verejnosť momentálne nečitateľné.

Identifikácia a kategorizácia: Vytvorenie jasného systému označovania objektov. Turista musí na mieste aj online vedieť, či ide o chatu s možnosťou ubytovania, núdzovú útulňu, alebo súkromný objekt bez prístupu verejnosti.

Zmluvné partnerstvá: Motivovať vlastníkov k čiastočnému sprístupneniu týchto kapacít pre turistov (napr. počas víkendov alebo sezóny) prostredníctvom garantovaného rezervačného systému na centrálnom portáli. Vytvorenie systému benefitov, kde za online marketing a rezervačný systém by bola rozpovedaná príslušná OOCR, za kvalitu poskytovanej služby vlastníkom nehnuteľností. Jednou z možností ako pridanej hodnoty pre miestnych obyvateľov je poskytovanie školenia zameraného na motiváciu miestnych poskytovateľov, kde by boli uvedené úspešné príklady z praxe. Miestny poskytovatelia by takto pochopili vzájomné benefity vyplývajúce zo sprístupnenia ubytovania na súkromí.

Opatrenie 3. Modernizácia zázemia: Oddychové zóny a automaty

Keďže budovanie klasických reštaurácií v centrálnej časti je ekonomicky neudržateľné, riešením je inteligentná samoobslužná infraštruktúra. **Samoobslužné pointy:** Inštalácia odolných **automatov na kávu, teplé nápoje a balené pochutiny** v kľúčových uzloch a priestoroch na oddych, kde by boli využité solárne panely pre napájanie automatov a USB nabíjaciach staníc v lokalitách bez elektrickej siete. Pre poskytovanie takýchto služieb je nevyhnutné budovanie krytých odpočívadiel, ktoré integrujú tieto technologické prvky priamo do dizajnu prírodného prostredia, po prípade existujúcich horských chát.

Opatrenie 4. Podpora nových stravovacích kapacít (Západ)

Západná časť, okolie Zlatej Bane, Sigordu a Herľany sú prirodzenými vstupnými bránami do pohoria. Tu je priestor na rozvoj plnohodnotných gastroslužieb. Vytvorenie priestoru a podmienok pre vznik nových stravovacích zariadení, ktoré doplnia chýbajúcu ponuku v týchto exponovaných častiach. Prioritou by mala byť podpora prevádzok, ktoré stavajú na lokálnej identite (baníctvo v Zlatej Bani, Červenici), čím sa zvýši atraktivita pre návštevníkov z blízkych miest. V západnej časti umiestniť počas víkendov mobilné jednotky "Food Trucky" v kľúčových bodoch (sedlá, križovatky turistických trás), ktoré poskytnú základný servis. Motivovať obyvateľov v okrajových obciach západnej časti k predaju "z dvora" (domáce koláče, ovocie, sirupy) s jasným označením na turistickej trase.

Opatrenie 5. Zvýšenie kvality stravovacích zariadení

Zvýšenie kvality stravovacích zariadení v Slanských vrchoch si vyžaduje najmä modernizáciu interiérov a investície do obnoviteľných zdrojov energie, ktoré znížia prevádzkové náklady. Kľúčovým faktorom je podpora lokálnych dodávateľov a zaradenie tradičných regionálnych špecialít do jedálnych lístkov, čím sa zvýši autenticita zážitku pre turistov. Nevyhnutnosťou je tiež kontinuálne vzdelávanie personálu v oblasti kulinárskych trendov a prozákazníckeho prístupu, ktorý je v cestovnom ruchu rozhodujúci. Digitálna transformácia, zahŕňajúca online rezervačné systémy a aktívnu prezentáciu na sociálnych sieťach, pomôže zviditeľniť podniky v širšom regióne. Celkový rozvoj infraštruktúry a prepojenie gastrosektora s cykloturistikou vytvorí zo Slanských vrchov atraktívnejšiu a konkurencieschopnú destináciu. Jednou z efektívnych možností je využívanie sociálnych podnikov, ktorý podporujú zamestnanosť znevýhodnených skupín, čo predstavuje veľmi pozitívny krok pre miestnych obyvateľov.

Opatrenie 6. Motivácia a vzdelávanie drobných ubytovateľov na súkromí a poskytovateľov služieb v oblasti gastronómie

Motivácia a vzdelávanie drobných ubytovateľov na súkromí predstavujú dôležitý predpoklad pre rozvoj kvalitného a konkurencieschopného cestovného ruchu v oblasti Slanských vrchov je kľúčová. Títo poskytovatelia ubytovania často tvoria významnú časť turistickej infraštruktúry, no ich potenciál býva nevyužitý najmä pre nedostatok informácií, skúseností či motivácie. Základom je zvýšenie motivácie samotných ubytovateľov. Tá môže byť podporená ukážkou konkrétnych prínosov, ako sú vyššie príjmy, stabilnejší dopyt či možnosť dlhodobej udržateľnosti podnikania. Dôležitú úlohu zohráva aj vytváranie pozitívnych príkladov z praxe a zdieľanie úspešných príbehov, ktoré môžu ostatných inšpirovať k zlepšovaniu svojich služieb. Vzdelávanie je ďalším kľúčovým faktorom. Malo by byť zamerané na praktické oblasti, ako je komunikácia so zákazníkom, marketing a prezentácia ubytovania, využívanie online rezervačných platforiem, základy cudzích jazykov či zvyšovanie kvality služieb. V dnešnej dobe je obzvlášť dôležité aj digitálne vzdelávanie, ktoré pomáha ubytovateľom efektívne prezentovať svoje služby na internete a osloviť širší okruh návštevníkov. Významnú úlohu zohráva aj spolupráca medzi ubytovateľmi a miestnymi organizáciami cestovného ruchu. Spoločné aktivity, ako sú školenia, workshopy či tvorba balíkov služieb, môžu zvýšiť atraktivitu regiónu ako celku. Prepojenie s ďalšími službami, napríklad s cyklopožičovňami, reštauráciami alebo sprievodcami, umožňuje vytvárať komplexnejšie turistické produkty. Nezanedbateľným faktorom je aj podpora zo strany verejného sektora, napríklad formou dotácií, poradenstva alebo organizovania vzdelávacích programov. Takáto pomoc môže motivovať aj menej skúsených ubytovateľov zapojiť sa do rozvoja cestovného ruchu. Celkovo možno povedať, že systematická motivácia a vzdelávanie drobných ubytovateľov na súkromí vedú k zvyšovaniu kvality poskytovaných služieb, lepšej spokojnosti návštevníkov a k posilneniu konkurencieschopnosti celého regiónu.

V podmienkach regiónu Slanské vrchy je možné proces motivácie a vzdelávania drobných ubytovateľov na súkromí zabezpečiť prostredníctvom konkrétnych regionálnych a národných subjektov, ktoré majú reálny dosah na územie východného Slovenska. Kľúčovú úlohu zohrávajú najmä oblastné organizácie cestovného ruchu, napríklad OOCR Región

Košice a OOCR Šariš – Bardejov, ktoré pokrývajú územia v okolí Slanských vrchov. Tieto organizácie sú najbližšie k miestnym podnikateľom a dokážu efektívne organizovať školenia, workshopy či spoločné marketingové aktivity. Ich výhodou je znalosť regiónu, lokálnych potrieb a priama komunikácia s ubytovateľmi. Na vyššej úrovni pôsobí Košice Región Turizmus, ktorá zastrešuje rozvoj cestovného ruchu v Košickom kraji. Táto organizácia môže zabezpečiť systematické vzdelávacie programy, koordinovať projekty a prepájať jednotlivé subjekty v regióne. Zároveň môže poskytovať financovanie alebo podporu marketingových kampaní, do ktorých sa drobní ubytovatelia zapoja. Významným partnerom je aj Prešovský samosprávny kraj a Košický samosprávny kraj, keďže Slanské vrchy zasahujú do oboch krajov. Tieto samosprávy môžu iniciovať projekty, poskytovať dotácie a organizovať vzdelávacie aktivity zamerané na rozvoj vidieckeho turizmu. Na národnej úrovni môže podporu zabezpečiť Slovakia Travel, ktorá sa venuje marketingu Slovenska a môže poskytovať metodické usmernenia či školenia v oblasti propagácie a kvality služieb. V oblasti praktického vzdelávania sú dôležité aj regionálne univerzity, napríklad Prešovská univerzita v Prešove a Technická univerzita v Košiciach. Tieto inštitúcie môžu realizovať odborné kurzy, workshopy alebo projekty v spolupráci s praxou, zamerané napríklad na marketing, digitalizáciu či kvalitu služieb. Na lokálnej úrovni zohrávajú významnú úlohu aj miestne akčné skupiny, napríklad MAS Slanské vrchy, ktoré sa venujú rozvoju vidieka. Tieto organizácie majú priamy kontakt s komunitou a dokážu motivovať ubytovateľov prostredníctvom projektov, školení a finančnej podpory z európskych fondov.

OOCR môžu k zvyšovaniu kvality stravovacích zariadení v oblasti Slanské vrchy prispieť prostredníctvom konkrétneho a veľmi účinného nástroja – zavedenia regionálneho systému certifikácie kvality a značky „regionálny produkt/gastronómia Slanských vrchov“. Tento nástroj funguje ako dobrovoľný program, do ktorého sa môžu zapojiť reštaurácie, penzióny či menšie stravovacie zariadenia. OOCR stanoví jasné kritériá kvality, ktoré musia podniky splniť, napríklad používanie lokálnych surovín, dodržiavanie hygienických a servisných štandardov, kvalita obsluhy a zákazníckeho servisu, ponuka regionálnych jedál. Zariadenia, ktoré tieto podmienky splnia, získajú certifikát a možnosť používať značku kvality regiónu. Táto značka sa následne propaguje v marketingových materiáloch OOCR (web, sociálne siete, mapy, turistické sprievodce), čím podnik získava vyššiu viditeľnosť a dôveryhodnosť.

Súčasťou tohto nástroja je aj vzdelávacia podpora. OOCR môže pre zapojené zariadenia organizovať školenia a workshopy zamerané napríklad na moderné gastronomické trendy, prezentáciu jedál a zážitkovú gastronómiu, komunikáciu so zákazníkom, využívanie lokálnych produktov.

Zlepšenie prístupových ciest a parkovacích miest

Tab. 5 Zlepšenie prístupových ciest a parkovacích miest

Aktivita č.	1.4
Názov aktivity	Zlepšenie prístupových ciest a parkovacích miest
Specifikácia	Identifikácia existujúcej infraštruktúry, parkovacích miest, vytvoriť návrhy na vytvorenie parkovacích miest so zameraním na pešiu turistiku a cykloturistiku.
Realizácia	2026 - 2030
Zodpovednosť	Samosprávne kraje (VÚC): Zodpovedajú za cesty II. a III. triedy, ktoré tvoria hlavné prístupové tepny do regiónu. Obce a mestá: Zodpovedajú za miestne komunikácie a verejné parkoviská vo svojom katastri Lesy SR: V Slanských vrchoch vlastní mnohé obslužné a lesné cesty, ktoré využívajú turisti. OOCR / KOČR: zodpovedajú za koordináciu – pripravujú stratégiu projekty, návrhy
Zdroj financovania	Program Slovensko - hlavný zdroj pre rekonštrukciu ciest II. a III. Triedy Plán obnovy a odolnosti SR - zameranie na udržateľnú mobilitu Fond na podporu cestovného ruchu Vlastné zdroje vlastníkov – samospráva, Lesy SR
Výstupy/výsledky	Zvýšiť podiel parkovacích miest Zvýšiť počet kilometrov zrekonštruovaných prístupových ciest Vybudovanie bezpečných prepojení medzi parkoviskom a začiatkom turistického/cyklistického chodníka.

Zhrnutie

Prístupové cesty do Slanských vrchov sú dostatočnom počte a pre turistické využitie aj v dostatočnej kvalite, prístup do Slanských vrchov je z každej svetovej strany, napojenie na hlavne turistické centrá Košice - 7, Prešov – 4 priame vstupy, Vranov nad Topľou - 2 a Trebišov 5. Pre vytvorenie prístupových ciest boli analyzované turistické trasy a na ich základe bol vytvorený návrh na dobudovanie parkovacích miest. Vo viacerých častiach Slanských vrchov absentujú vstupy na turistické trasy. Hlavnou myšlienkou bolo navrhnúť čo najviac turistických vstupov na turistické a cykloturistické chodníky, čím by sa spestrila ponuka a zvýšil počet variácií ich využitia, bez nákladného budovania vstupnej infraštruktúry, Parkoviská navrhujeme do oblastí, kde by turisti boli priamo napojení na turistické trasy a parkovanie by nevadilo miestnemu obyvateľstvu.

Opatrenie 1: Rozvoj a modernizácia parkovacích kapacít (Lokalita Pavlovce – Ranč Breziny)

Hlavným cieľom tohto opatrenia je vytvorenie kvalitného nástupného bodu pre návštevníkov severnej časti Slanských vrchov. Strategická poloha v blízkosti Ranča Breziny v obci Pavlovce predstavuje ideálny uzol, v ktorom dochádza k prirodzenému napojeniu na existujúcu cykloturistickú infraštruktúru a kľúčovú žltú turistickú trasu.

V rámci realizácie sa uvažuje o dvoch alternatívnych riešeniach umiestnenia parkovacích plôch:

Alternatíva A (Lokalita v mieste rázcestia – Foto 1):

Tento priestor sa nachádza priamo v mieste turistického rázcestia, čo z neho robí logické centrum pre nástup na túry. Realizácia v tomto bode je však náročnejšia na prípravu, nakoľko si vyžaduje stavebné úpravy a celkové spevnenie povrchu, aby bol zaistený bezpečný a celoročný prístup motorových vozidiel. Investícia by tu smerovala do terénnych úprav a vytvorenia odolnej parkovacej plochy, ktorá by nenarúšala okolitý prírodný ráz.

Alternatíva B (Multifunkčný priestor – Foto 2):

Druhou možnosťou je využitie plochy, ktorá je momentálne projektovaná ako detské ihrisko. V prípade, že tento priestor nebude využívaný na pôvodný účel, predstavuje ideálnu plochu pre parkovanie, ktorá je dostupná prakticky bez dodatočných investícií do spevňovania povrchu. Táto varianta umožňuje okamžité spustenie prevádzky a rýchle zlepšenie dostupnosti lokality.

Obr. 3 Lokalita v mieste rázcestia

Obr. 4 Multifunkčný priestor

Opatrenie 2: Budovanie strategického záchytného bodu Podhradík

V rámci rozvoja infraštruktúry regiónu a zlepšenia dostupnosti Slanských vrchov je kľúčovým opatrením vybudovanie nového parkoviska v obci Podhradík. Táto lokalita predstavuje strategický uzol, ktorý v súčasnosti trpí absenciou organizovaného parkovania, čo obmedzuje komfort návštevníkov aj kvalitu života miestnych obyvateľov.

Plánované parkovisko je situované priamo v nástupnom bode na hrad Šebeš. Miesto je prirodzeným centrom mobility pre viacero typov návštevníkov:

Peší turisti: Priamo z lokality vedie zelená turistická trasa a náučný chodník smerujúci k hradnej zrúcanine.

Cyklisti a diaľkoví turisti: V tesnej blízkosti (cca 150 m) prechádza žltá turistická trasa, ktorá sa križuje s regionálnou sieťou cyklochodníkov.

Rodiny s deťmi: Vďaka náučnému charakteru trasy ide o vyhľadávaný bod pre krátkodobú rekreáciu obyvateľov z blízkeho Prešova a okolia.

Význam tohto opatrenia presahuje letnú turistickú sezónu. Realizácia parkoviska je nevyhnutným predpokladom pre budúci rozvoj zimných športov. Lokalita je navrhnutá ako hlavné východiskové miesto pre plánovanú bežkársku trať, čo zabezpečí celoročné využitie infraštruktúry a rozloží návštevnosť rovnomerne do všetkých ročných období.

Obr. 5 Nástupný bod na hrad Šebeš

Opatrenie 3: Rozvoj záchytného bodu a cykloturistiky v obci Lipníky

V rámci strategického rozvoja prístupovej infraštruktúry do Slanských vrchov predstavuje kľúčový bod lokalita Lipníky (pri športovom ihrisku). Tento priestor disponuje dostatočnou kapacitou pre parkovanie osobných vozidiel, ktoré v súčasnosti slúži najmä miestnym obyvateľom počas športových podujatí. Jeho potenciál je možné premeniť na záchytný bod pre návštevníkov prichádzajúcich za aktívnym oddychom. Hlavnou devízou lokality je priame napojenie na plánovanú cyklotrasu Lipníky – Lesnícke múzeum. Existujúca prístupová komunikácia je vo veľmi dobrom technickom stave a vďaka svojim parametrom je už dnes ideálna pre cyklistiku. Investícia do tejto lokality by umožnila bezpečný a plynulý presun turistov z automobilovej dopravy priamo na cyklistické a turistické trasy.

Opatrenie 4: Vybudovanie záchytného parkoviska v lokalite Zámotov – Bilíková chata

Lokalita pri Bilíkovej chate v obci Zámotov predstavuje strategický vstupný bod do centrálnej časti Slanských vrchov. Ide o prirodzený dopravný uzol, ktorý sa priamo napája na kľúčovú cyklotrasu a sieť značených turistických trás (žltý a modrý turistický chodník). Obec Zámotov už v súčasnosti disponuje rozvinutou turistickou infraštruktúrou, ktorú toto opatrenie vhodne doplní a posilní. V súčasnosti je toto miesto návštevníkmi využívané na parkovanie bez akejkoľvek regulácie či spevnených plôch. Absencia oficiálneho parkoviska spôsobuje degradáciu okolitého terénu a znižuje bezpečnosť cestnej premávky v mieste rázcestia. Vybudovanie odstavného miesta je tak prirodzenou odpoveďou na reálny dopyt turistov a cyklistov, ktorí tu prirodzene začínajú svoje trasy. Navrhovaný priestor umožňuje vytvorenie parkovacích miest pre pozdĺžne stojace vozidlá – viď foto nižšie. Realizácia si však vyžaduje komplexnejšie stavebné úpravy, aby sa zabezpečila dlhodobá udržateľnosť a bezpečnosť.

Obr. 6 Zámotov – Bilíková chata

Opatrenie 5: Modernizácia odstavných plôch v obci Juskova Voľa

Lokalita Juskova Voľa predstavuje jeden z kľúčových vstupných bodov z východnej časti Slanských vrchov. Vzhľadom na existujúcu infraštruktúru ide o strategicky veľmi vhodné miesto pre rozvoj funkčného zázemia pre turistov. Súčasný stav územia ponúka kvalitný základ v podobe veľkej asfaltovej odstavnej plochy, ktorá je už dnes prirodzeným uzlom dopravy vďaka prítomnosti autobusovej zastávky, informačných tabúl a turistických smerovníkov – foto nižšie. Blízkosť Vranova nad Topľou robí z tohto miesta ideálne východisko na prímestský turizmus. Pre naplnenie strategického cieľa zlepšenia prístupnosti je však nevyhnutné transformovať túto plochu z neriadeného priestoru na organizovaný parkovací systém. Hlavným krokom je realizácia vodorovného a zvislého dopravného značenia, ktoré jasne vymedzí parkovacie boxy, koridory pre peších a manipulačný priestor pre autobusovú dopravu. Týmto sa eliminujú kolízne situácie a maximalizuje sa kapacita plochy.

Obr. 7 Asfaltová odstavňá plocha, s autobusovou zastávkou, informačnými tabúľami a turistickými smerovníkmi

Opatrenie 6: Vybudovanie záchytného parkoviska pre cyklistov (Kecеровský Lipovec)

V rámci rozvoja cykloturistiky v západnej časti Slanských vrchov je cieľom v obci Kecеровský Lipovec vybudovanie parkoviska, ktoré bude slúžiť ako kľúčový východiskový bod (tzv. "nástupná brána") pre plánovanú cyklotrasu. V súčasnosti je v priestore pred obecným úradom odstavňá plocha s asfaltovým povrchom, viď foto nižšie. Tento priestor predstavuje ideálnu lokalitu pre vytvorenie parkoviska vďaka svojej centrálnej polohe a bezpečnosti. Aby však plocha plnohodnotne plnila svoju funkciu, je nevyhnutné transformovať ju na oficiálne parkovisko prostredníctvom vhodného vodorovného a zvislého značenia.

Obr. 8 Asfaltová odstavňá plocha pred obecným úradom

Opatrenie 7: Vybudovanie odstavného parkoviska Herlianske sedlo

Herlianske sedlo predstavuje jeden z najdôležitejších strategických bodov v regióne Slanských vrchov. V súčasnosti sa pri hlavnej ceste nachádza len nevyhovujúca spevnená odstavná plocha, ktorá nespĺňa bezpečnostné ani kapacitné štandardy pre narastajúci počet návštevníkov. Cieľom tohto opatrenia je transformácia existujúcej plochy na plnohodnotné, bezpečné a ekologicky udržateľné odstavné parkovisko. Význam vybudovanie tohto parkoviska:

Lokalita slúži ako priame napojenie na červenú turistickú trasu (E3), ktorá je hlavnou magistrálou pohoria. Kvalitné parkovisko umožní turistom bezpečný nástup na hrebeňové túry bez nutnosti parkovania na okraji frekventovanej cesty. Parkovisko poskytne bezpečné zázemie pre vykládku bicyklov a priame napojenie na hrebeňovú cyklotrasu, ktorá v súčasnosti prechádza celým pohorím Slanských vrchov. Toto riešenie je ideálne najmä pre rodiny s deťmi a menej zdatných cyklistov, ktorým umožní vyhnúť sa náročným stúpaniam. Parkovisko odstráni kolízne situácie medzi parkujúcimi vozidlami a prechádzajúcou dopravou, čím sa zvýši bezpečnosť všetkých účastníkov cestnej premávky.

Podpora verejnej dopravy a cyklodopravy

Tab. 6 Podpora verejnej dopravy a cyklodopravy

Aktivita č.	1.5
Názov aktivity	Podpora verejnej dopravy a cyklodopravy.
Specifikácia	Identifikácia existujúcej infraštruktúry – autobudova a vlakova doprava, identifikácia dopravnej dostupnosti do cieľovej destinácie z hlavných východiskových miest – Presov, Vranov nad Topľou návrh prepojenia verejnej dopravy a cyklodopravy
Realizácia	2026 - 2030
Zodpovednosť	Košický a Prešovský samosprávny kraj pre oblasť verejnej dopravy Zmluvní dopravcovia KOCR a príslušné OOCR v spolupráci s obcami a Lesmi SR pre oblasť cyklodopravy Úrad PSK Oddelenie cestovného ruchu PSK
Zdroj financovania	Program Slovensko (Eurofondy), rozpočty VÚC, Environmentálny fond (elektromobilita), Plán obnovy a odolnosti (zelená mobilita), Fond na podporu CR, grantov schémy VÚC
Výstupy/výsledky	Zvýšiť počet vypravených cyklobusov; nárast počtu prepravených osôb v sezóne, zvýšiť počet km značených cyklotrás, zvýšiť počet osadených nabíjaciach staníc a servisných stojanov, prepojiť Slanské vrchy v smere východ západ, sever juh, budovanie cyklopožičovní.

Návrh na podporu verejnej dopravy a cyklodopravy v regióne Slanských vrchov musí reagovať na hlavnú výzvu územia a to **sezónnu disproporciu** a potrebu prepojenia veľkých mestských aglomerácií (Košice, Prešov) s nástupnými bodmi do hôr.

Súčasný stav verejnej dopravy a cyklodopravy

Súčasný stav **verejnej dopravy a cyklodopravy**

- autobusovú dopravu zabezpečuje spoločnosť Eurobus a.s. a ARRIVA Slovakia a.s.

- vlakovú dopravu zabezpečuje spoločnosť Železničná spoločnosť Slovensko (ZSSK)

- Železničná trať, ktorá prechádza obcami v okolí južnej časti Slanských vrchov, je hlavne trať č. 190 Košice – Čierna nad Tisou: Ruskov, Slanec, Slančík, Slanské Nové Mesto, Kalša. Ďalej na západ smerom ku Košiciam trať prechádza cez Nižnú Myšľu a Hanisku pri Košiciach, ktoré už ležia v Košickej kotline, ale sú blízko juhozápadného úpätia Slanských vrchov.

- Železničná trať číslo 193 (Prešov – Humenné) spája Prešov s Vranovom nad Topľou a prechádza oblasťou, ktorá prekonáva najnižšiu časť Slanských vrchov (sedlo Petičské). V rámci severnej časti okolia Slanských vrchov prechádza táto trať, resp. má stanicu/zastávku, cez nasledujúce obce: Kapušany pri Prešove, Lada, Lipníky, Nemcovce, Pavlovce, Hanušovce nad Topľou mesto, Hanušovce nad Topľou, Čierne nad Topľou, Komárany, Sol', Hlinné, Vranov nad Topľou.

Odporúčania na zlepšenie prepojenia verejnej dopravy s cyklodopravou, vytvorenie konceptu „Turistických spojov“:

Tu je spracovaný súvislý text pre Opatrenie č. 1, ktorý integruje technické a informačné požiadavky na prepojenie cyklodopravy s verejnou osobnou dopravou v regióne Slanských vrchov.

Opatrenie 1: Integrácia cyklodopravy a verejnej dopravy prostredníctvom bezpečnej infraštruktúry a informovanosti

Cieľom tohto opatrenia je vytvoriť plynulý a používateľsky komfortný reťazec presunu cyklistu z mestského prostredia do cieľových lokalít Slanských vrchov s využitím verejnej dopravy. Aby bola táto alternatíva konkurencieschopná voči individuálnej automobilovej doprave, opatrenie sa zameriava na dve kľúčové úrovne: bezbariérovosť a informovanosť transparentnosť.

Bezbariérový a bezpečný prístup k terminálom

Základným predpokladom úspešnej integrácie je odstránenie fyzických bariér na železničných staniciach a autobusových zastávkach v spádových oblastiach regiónu (napr. Prešov, Košice, Vranov nad Topľou, Ruskov či Slanec). Eliminácia schodov a bariér: Stavebné úpravy zamerané na budovanie nájazdových rámp, bezbariérových výťahov a plynulých prechodov, ktoré umožnia jednoduchú manipuláciu s bicyklom, najmä v prípade čoraz populárnejších, ale aj ťažších elektro bicyklov. Úprava križovaní v bezprostrednej blízkosti dopravných uzlov tak, aby cyklista mohol bezpečne prejsť z cyklotrasy priamo k nástupišťam bez nutnosti kolízie s motorovou dopravou. Budovanie krytých a monitorovaných stojanov alebo cykloboxov priamo na staniciach.

Jednotný informačný systém pre cyklistov

Druhou rovinou je odstránenie informačnej neistoty návštevníka ohľadom prepravy bicykla vo vozidlách verejnej dopravy. Poskytovanie presných a ľahko dohľadateľných informácií na staniciach a v online priestore (v rámci portálu spravovaného KOČR/OOČR a IDS Východ). Turista musí mať okamžitý prehľad o tom, ktoré spoje a konkrétne vozne sú upravené na prepravu bicyklov. Transparentné zverejnenie podmienok prepravy – napríklad potreba rezervácie miesta, kapacitné limity v špičkách alebo výluky na konkrétnych trasách. Inštalácia jednotného piktogramového značenia na nástupišťach, ktoré navedie cyklistu do správneho sektora pre nástup do vlaku či autobusu s cyklonosičom.

Opatrenie 2: Navýšenie cyklodopravných kapacít a sieťovej konektivity

V spolupráci so Železničnou spoločnosťou Slovensko (ZSSK) je nevyhnutné aktívne vyžadovať a koordinovať zvýšenie prepravných kapacít pre bicykle. Kľúčovým krokom je navýšenie počtu špeciálnych vozňov s rozšíreným priestorom pre bicykle alebo úprava existujúcich priestorov v regionálnych vlakoch, najmä na tratiach lemujúcich pohorie (napr. trasy Košice – Slanec – Čierna nad Tisou alebo Prešov – Vranov nad Topľou). Kapacity musia byť flexibilne prispôsobené zvýšenému dopytu počas víkendov a hlavnej letnej sezóny, kedy dochádza k najväčšiemu náporu cykloturistov smerujúcich z mestských aglomerácií do prírody.

Pre zabezpečenie prístupu do vyššie položených lokalít a sediel, kam železnica nesiahá, je kľúčové zavedenie špecializovaných cyklobusov. Linky by mali prepájať krajské mestá (Prešov a Košice) s kľúčovými nástupnými bodmi, ako sú Dargovský priesmyk a Herlianske sedlo. Tieto body slúžia ako brány k hrebeňovým cyklotrasám a umožňujú cyklistom vyhnúť sa frekventovaným alebo strmým prístupovým cestám. Autobusy musia byť povinne vybavené príviesnymi vozíkmi alebo certifikovanými zadnými nosičmi, ktoré umožnia bezpečnú a rýchlu manipuláciu s bicyklami.

Tu je spracovaný súvislý text pre Opatrenie č. 3, ktorý integruje požiadavky na digitalizáciu, tarifnú integráciu a moderné plánovanie mobility v regióne Slanských vrchov.

Opatrenie 3: Digitálna integrácia cyklodopravy v systéme verejnej dopravy

Kľúčovým krokom je zjednodušenie a digitalizácia procesu rezervácie miesta pre bicykel. Súčasný stav, kde je preprava bicykla často neistá z dôvodu obmedzenej kapacity, bude nahradený transparentným systémom. Rezervácia miesta pre bicykel sa stane integrálnou súčasťou nákupu cestovného lístka v rámci jednej transakcie, čím sa eliminuje stres z nedostatku miesta vo vozidle. Súbežne s tým sa zavedie úplná integrácia taríf. Návštevník bude mať možnosť zakúpiť si jeden integrovaný lístok (vlak/autobus + preprava bicykla) za zvýhodnenú cenu. Tento model nielenže zjednodušuje cestovanie, ale zároveň ekonomicky motivuje turistov k využívaniu ekologickejších foriem dopravy namiesto individuálneho automobilizmu.

Základným pilierom mobility v regióne bude jednotná aplikácia a webový portál (pod správou IDS Východ v spolupráci s KOČR). Tento nástroj umožní komplexné plánovanie trás s využitím algoritmov, ktoré kombinujú bicykel, verejnú dopravu a doplnkovú infraštruktúru. Kľúčové funkcie aplikácie zahŕňajú:

Výpočet trasy, ktorá kombinuje jazdu na bicykli s presunom vlakom či cyklobusom.

Monitoring kapacít: Zobrazovanie reálnej obsadenosti miest pre bicykle v spojoch a aktuálna voľná kapacita na odstavných plochách Bike & Ride (B+R) na železničných či autobusových staniciach.

Prehľad infraštruktúry: Detailné zobrazenie bodov s možnosťou bezpečného uloženia bicykla a dostupnosti nabíjajúcich staníc pre e-bicykle.

Tu je spracovaný súvislý text pre Opatrenie č. 4, ktorý integruje výsledky dopravného modelovania do stratégie rozvoja cestovného ruchu v regióne.

Opatrenie 4: Transformácia nevyužívaných železničných tratí na turistický produkt

Na základe výstupov zo strategického dokumentu (Plán udržateľnej mobility PSK), sa neodporúča obnovenie pravidelnej osobnej prevádzky na vedľajších železničných tratiach v regióne Slanských vrchov. Výsledky modelovania jasne preukázali, že opätovné zavedenie štandardnej grafikonovej dopravy by v súčasných podmienkach nebolo ekonomicky ani prevádzkovo odôvodnené. Napriek tomu tieto trate predstavujú významný infraštruktúrny potenciál, ktorý by nemal zostať nevyužitý. Navrhovaným riešením je ich transformácia z čisto dopravnej funkcie na funkciu zážitkového cestovného ruchu. Trate so zrušenou alebo minimálnou pravidelnou prevádzkou budú využité nasledovnými formami:

Zavedenie cielených turistických vlakov počas letnej sezóny a voľných dní, ktoré budú časovo zosúladené s potrebami turistov a cyklistov smerujúcich do pohoria. Tieto spoje môžu slúžiť ako kľúčové napojenie pre návštevníkov z krajských miest.

Prevádzkovanie historických vlakov ako unikátnej turistickej atrakcie. Takýto produkt celi na rodiny s deťmi a nadšencov technických pamiatok, pričom vytvára dôležitý synergický efekt s miestnymi múzeami či pamiatkami (napr. v nadväznosti na históriu ťažby opálu alebo soli v podhorí).

Tu je spracovaný súvislý text pre Opatrenie č. 5, ktorý integruje rozvoj cyklo dopravy a zimnej športovej infraštruktúry do uceleného strategického celku.

Opatrenie 5: Dotvorenie cyklotrás a bežkárskych tratí

Rozvoj cyklo dopravy a sezónnej infraštruktúry v regióne Slanské vrchy je kľúčom k zvýšeniu celoročnej atraktivity územia. Cieľom tohto opatrenia je vytvoriť logickú sieť prepojení, ktoré spoja obce v podhorí s hlavnými turistickými atrakciami a prepoja košickú, prešovskú a vranovskú stranu pohoria. Navrhovaný systém je postavený na dvoch hlavných osiach, ktoré tvoria základný „kríž“ cyklo dopravy v regióne:

Návrh 1: Trasa A (Os Východ – Západ)

Táto magistrála plní funkciu hlavného prepojenia okresov Vranov nad Topľou a Prešov. Trasa začína v obciach Sol' a Rudlov, pokračuje cez Zámotov do lokalitu Laš, odkiaľ stúpa k strategickým bodom v oblasti Dubníka a Slovenských opálových baní, skrz Temný les klesá cez Zlatú Baňu a Kokošovce až do Prešova (Solivar). Trasa umožňuje cyklistom bezpečný prechod naprieč pohorím s využitím historických ciest a lesných zväžnic.

Návrh 2: Trasa B (Os Sever – Juh)

Táto trasa je navrhnutá ako dôležitý prvok pre turistov z južnejších oblastí – okolie Košíc. Začína v obci Kecerovce, prechádza cez Kecerovský Lipovník a smeruje na dominantu Makovica. Súčasťou návrhu je aj dôležité rozširujúce prepojenie na obce Opiná a Červenica, ktoré vyúsťuje pri Slovenských opálových baniach. Týmto dochádza k plynulému napojeniu na Trasu A, čím vzniká ucelený systém pre cykloturistov.

Návrh 3: Pripojenie k sieti EuroVelo

Prepojenie medzinárodnej siete EuroVelo cez obce Kecerovce a Solivar predstavuje strategický krok pre rozvoj cykloturistiky v regióne východného Slovenska. Táto trasa vytvorí plynulý koridor, ktorý bezpečne vyvedie cyklistov z mestského prostredia priamo do členitého terénu Slanských vrchov. Vďaka tejto spojnici získajú domáci aj zahraniční turisti lepší prístup k existujúcej sieti horských cyklotrás a prírodným zaujímavostiam pohoria. Projekt zároveň podporí

lokálnu infraštruktúru a mikroregióny, čím zvýši atraktivitu územia pre aktívny oddych. Celková integrácia týchto bodov upevní postavenie kraja na mape európskych cyklistických destinácií. V rámci tohto návrhu je možné využiť projekt cykloželeznicky, ktorá so svojou dĺžkou 6,5 km tvorí bezpečné prepojenie mesta Prešov s obcami Dulova Ves a Kokošovce.

Návrh 4: Bežkárská trať Podhradík – Pavlovce

Ako odpoveď na dopyt po zimných športoch sa navrhuje revitalizácia a úprava žltej turistickej trasy na úseku Podhradík – Pavlovce. Táto lokalita bola vybraná na základe detailného mapovania územia. Severne orientovaný svah v tejto časti pohoria poskytuje v súčasnosti najvhodnejšie a najstabilnejšie snehové podmienky. Výhodou je nástup priamo na úpäť Slanských vrchov, čo minimalizuje nutnosť náročného stúpania pre návštevníkov. Vďaka priaznivému výškovému profilu je trať nenáročná, čo z nej robí ideálny cieľ pre menej skúsených bežcov na lyžiach a rodiny s deťmi. Ďalšie návrhy na rozvoj bežkárskych tratí môžu byť nasledovné:

Návrh siete zimných lyžiarskych (bežkárskych) trás v celkovej dĺžke 67,5 km, rozdelených na 9 tratí.

Trate:

1. Stavene - 10,6 km,
2. Diľová - 13 km,
3. Kujavy - 12 km,
4. Kunderov - 7 km,
5. Pustopol'ská - 2,5 km,
6. Plebanská - 4,5 km,
7. Grimov Laz - 10 km,
8. Predná Lúka - 3 km,
9. Tuhrinská - 4,5 km

Opatrenie 5: Budovanie cyklopožičovní

Budovanie cyklopožičovní v oblasti Slanských vrchov predstavuje významný krok k rozvoju udržateľného cestovného ruchu a celkovému oživeniu tohto prírodne bohatého, no menej rozvinutého regiónu. Jedným z hlavných prínosov je podpora ekologického turizmu, keďže cyklistika patrí medzi šetrné formy dopravy. Vďaka cyklopožičovniam môžu návštevníci objavovať krajinu bez potreby využívania automobilov, čím sa znižuje znečistenie ovzdušia, hluk a negatívny vplyv na životné prostredie.

Zároveň sa tým zlepšuje dostupnosť regiónu pre širšiu verejnosť. Nie každý turista vlastní bicykel alebo si ho môže priniesť so sebou, a práve možnosť zapožičania priamo na mieste umožňuje aj spontánne výlety či krátkodobé pobyty. To robí Slanské vrchy atraktívnejšími pre rôzne skupiny návštevníkov, od rodín s deťmi až po rekreačných športovcov.

Cyklopožičovne majú aj významný ekonomický prínos. Podporujú vznik nových pracovných príležitostí a zároveň zvyšujú dopyt po ďalších službách, ako sú ubytovanie, stravovanie či sprievodcovské aktivity. Väčší počet turistov tak prispieva k rozvoju miestnej ekonomiky a môže pomôcť predĺžiť turistickú sezónu.

Dôležitým aspektom je aj prepojenie jednotlivých turistických atrakcií. Slanské vrchy ponúkajú množstvo zaujímavých lokalít, ktoré sú prostredníctvom cyklotrás ľahšie dostupné. Cyklopožičovne tak podporujú vznik tematických trás a umožňujú návštevníkom efektívnejšie spoznávať prírodné aj kultúrne bohatstvo regiónu.

V neposlednom rade prispievajú k podpore zdravého životného štýlu. Cyklistika je vhodná pre široké spektrum ľudí a predstavuje ideálnu formu aktívneho oddychu v prírode. Rozvoj cyklopožičovní navyše často vedie aj k budovaniu doplnkovej infraštruktúry, ako sú nové cyklotrasy, lepšie značenie či servisné služby.

Celkovo možno povedať, že cyklopožičovne v Slanských vrchoch majú veľký význam nielen pre rozvoj turizmu, ale aj pre ochranu prírody, podporu miestnej ekonomiky a zlepšenie kvality života v regióne.

2. Rozvoj produktov a služieb

Tematické trasy

Tab. 7 Tematické trasy

Aktivita č.	2.1.
Názov aktivity	Tematické trasy a balíčky
Specifikácia	Vytvorenie tematických trás zameraných na históriu, prírodu, kultúru. Ponuka balíčkov pre rôzne cieľové skupiny
Realizácia	2026 - 2028
Zodpovednosť	KOCR Severovýchod Slovenska & Košice Región Turizmus: marketing, OOCR: koordinácia stakeholderov, príprava produktov Úrad PSK Oddelenie cestovného ruchu PSK Súkromný sektor
Zdroj financovania	Fond na podporu cestovného ruchu: Program Slovensko Environmentálny fond Krajské dotačné schémy Členské príspevky OOCR
Výstupy/výsledky	Tvorba 4 tematických trás Zlepšenie turistickej ponuky v oblasti Slanských vrchov Nárast počtu turistov Nárast počtu prenocovaní

Všeobecné atribúty navrhovaných produktových balíčkov

Podstatou pri tvorbe kvalitného a efektívneho produktu v oblasti udržateľného cestovného ruchu je prepojenie rôznych služieb, atraktivít a zážitkov do jedného uceleného balíka s jasnou a pútavou myšlienkou. Produkt charakterizuje štruktúra primárnych a sekundárnych potrieb. Primárne potreby tvoria samotnú podstatu zážitku, napríklad túžba po športe, zábave, relaxe, spoznávaní nového prostredia, spoločenskej interakcii, či dobrodružstve a sekundárne potreby podmieňujú uspokojenie primárnych potrieb a zahŕňajú ubytovanie, stravovanie, hygienu, dopravu a podobne. Štruktúra uvedených potrieb z pohľadu naplnení zámerov tvorby produktov musí byť dodržaná. Pre splnenie účelu za akým sa takýto produkt vytvára sú nasledovné atribúty:

Celistvosť: Produkt by mal zahŕňať všetky služby a zážitky, ktoré logicky súvisia, za účelom zachovania komplexnosti a komfortného využitia pre návštevníka.

Autenticita: Produkt by mal vychádzať z jedinečného charakteru a identity danej destinácie, prírodné a kultúrne bohatstvo, miestnu atmosféru.

Atraktivita: Hlavným zámerom produktu je osloviť svoju cieľovú skupinu, vzbudiť záujem a ponúknuť návštevníkovi výnimočný zážitok formou vzdelávania a relaxu v prírodných a kultúrnych zložkách prostredia.

Systematickosť:

Tvorba produktu nie je chápaná ako jednorazová záležitosť, ale ako trvalý proces, ktorý si vyžaduje neustále dopĺňanie a rozvíjanie ponuky služieb a zážitkov.

Udržateľnosť:

Životaschopnosť produktu je v tomto zmysle chápaná v dlhodobom horizonte. Aj pri obmedzení dostupnosti niektorých služieb by mal fungovať a udržať si atraktivitu. Podpora miestnej komunity a zodpovedný prístup k životnému prostrediu sú kľúčové pre zabezpečenie udržateľnosti územia.

Opatrenie 1: Nostalgická geotúra na vrch Oblík

Obsah / opis produktu a jeho prínos:

Na základe historických cestopisných a odborných textov z 19. storočia možno navrhnúť nový tematický turistický produkt zameraný na vrch Oblík v Slanských vrchoch, ktorý prepája prírodné dedičstvo s kultúro-historickým kontextom obdobia romantizmu. Produkt je koncipovaný ako historicko-nostalgická exkurzia so sprievodcom oblečeným v dobovom kostýme, čím sa posilňuje autentický zážitok návštevníkov a ich symbolický „návrat v čase“.

Trasa by viedla po existujúcich turistických chodníkoch a zastávkach s významnými geomorfologickými prvkami, ktoré boli predmetom obdivu už u raných návštevníkov krajiny. Výklad sprievodcu by sa zameriaval nielen na základné geologické a geomorfologické charakteristiky územia, ale aj na historické vnímanie krajiny, dobové predstavy o pôvode skalných útvarov, miestne legendy a spôsoby, akými bola príroda interpretovaná v minulosti.

Nostalgický rozmer exkurzie by bol podporený používaním historického jazyka, čítaním vybraných úryvkov z dobových textov, ako aj rozprávaním príbehov spojených s vrchom Oblík a jeho okolím. Sprievodca v dobovom odeve by vystupoval ako historická postava alebo vzdelaný cestovateľ 19. storočia, čím by sa zážitok stal interaktívnym a edukatívnym zároveň.

Historicko-nostalgická geotúra na vrch Oblík predstavuje inovatívny spôsob interpretácie krajiny, ktorý podporuje udržateľný cestovný ruch, posilňuje regionálnu identitu a prispieva k ochrane a popularizácii prírodného a kultúrneho dedičstva územia.

Udržateľnosť: zvyšovanie povedomia o prírodnom a kultúrnom dedičstve územia

Sezónnosť: celoročne

Zapojené subjekty: obce, múzea, miestny poskytovateľ služieb

Dopravná dostupnosť: vlastná a verejná doprava

Špecifikácia cieľovej skupiny:

1. Rodiny s malými deťmi, ktoré majú záujem o pobyt v prírode, rekreáciu relatívne v blízkosti bydliska (mesto Košice, mesto Prešov, prímestské časti a okolité obce) s krátkodobým jednoduchým charakterom.
2. Seniori nad 60 rokov, ktorí majú záujem o pobyt, v prírodnom prostredí, o ľahkú formu turistiky a vzdelávania.
3. Pracovné skupiny organizácií na území, ktoré vyhľadávajú outdoorové aktivity s cieľom realizácie teambuildingových aktivít.

4. Vzdelávacie inštitúcie (základné a stredné školy v blízkom okolí, Košice, Prešov), ktoré vyhľadávajú priestor pre inovatívne a moderné spôsoby zážitkovej výučby v exteriéry.
5. Účastníci konferencií, kongresov a odborných seminárov

Lokalizácia cieľovej skupiny: Obyvatelia mesta Košice, obyvatelia mesta Prešov, prímestských častí a okolitých obcí, obyvatelia rekreačnej oblasti Domaša

Opatrenie 2: Cesta soli

Obsah / opis produktu a jeho prínos:

Podstatou produktového balíčka solná cesta je prezentácia banského dedičstva na území slanských vrchov. neodmysliteľnou súčasťou tohto územia je ťažba soli. V minulosti bola tato oblasť jedným z najvýznamnejších ložísk kamennej soli na Slovensku, ktoré vzniklo ešte počas treťohôr ako zvyšok dávneho mora. Navrhovaná Cesta soli predstavuje významné lokality, ktoré prezentujú históriu ťažby a spracovania soli na tomto území. Produkt pozostáva z niekoľkých tématicky naväzných lokalít, ktoré priblížia návštevníkovi identitu územia z pohľadu histórie, banského dedičstva a prírodného bohatstva. Cieľom produktu je zvyšovať povedomie o hodnotách územia, priblížiť návštevníkovi významné historické a prírodné aspekty územia a formou zážitku osloviť návštevníka a vytvoriť mu priestor pre spoznávanie, rekreáciu a oddych.

<i>Navrhované aplikované lokality:</i>	Solivar, obec Soľ, Solnohrad, Hanušovce kastiel- Sosovci, Banské
<i>Udržateľnosť:</i>	podpora zachovania tradícií, podpora lokálnych podnikateľov, zvyšovanie povedomia o prírodnom a kultúrnom dedičstve územia
<i>Sezónnosť:</i>	celoročne
<i>Zapojené subjekty:</i>	obce, múzea, miestny poskytovateľ služieb
<i>Dopravná dostupnosť:</i>	vlastná a verejná doprava
<i>Špecifikácia cieľovej skupiny:</i>	1. Mladí ľudia vo veku 18 – 25 rokov, ktorí majú záujem o pobyt v prírode so vzdelávacím podtónom. 2. Rodiny s malými deťmi, ktoré majú záujem o pobyt v prírode, rekreáciu relatívne v blízkosti bydliska (mesto Prešov, prímestské časti a okolité obce) s krátkodobým jednodňovým charakterom. 3. Seniori nad 60 rokov, ktorí majú záujem o pobyt, v prírodnom prostredí, o ľahkú formu turistiky a vzdelávania. 4. Pracovné skupiny organizácií na území, ktoré vyhľadávajú outdoorové aktivity s cieľom realizácie teambuildingových aktivít. 5. Vzdelávacie inštitúcie (základné a stredné školy v blízkom okolí, Košice, Prešov), ktoré vyhľadávajú priestor pre inovatívne a moderné spôsoby zážitkovej výučby v exteriéri. 6. Účastníci konferencií, kongresov a odborných seminárov

Lokalizácia cieľovej skupiny: Obyvatelia mesta Prešov, prímestských častí a okolitých obcí, obyvatelia rekreačnej oblasti Domaša

Návrhované atraktivity:

Zastávka č. 1: Solivar

Charakteristika: Areál STM-Múzea Solivar v Prešove je národnou kultúrnou pamiatkou. Patrí medzi najvýznamnejšie technické pamiatky na Slovensku, ide o unikátny komplex technicko-technologických objektov na čerpanie a varenie soli pochádzajúci zo 17. storočia. Medzi najzaujímavejšie objekty patrí GÁPEL – dômyselné zariadenie na čerpanie soľanky pomocou konských záprahov. Súčasťou areálu sú aj objekt ČETERNE, VARŇA FRANTIŠEK, SKLAD SOLI A KLOPAČKA. Areál historického panvového solivaru, naplňa atribúty jedinečnosti, monumentality a geniality jeho tvorcov, je významným svedkom našich dejín. Areál je v správe Slovenského technického múzea v Košiciach. STM-Múzeum Solivar v Prešove patrí medzi najatraktívnejšie technické pamiatky a je ojedinelý svojho druhu i v širšom Európskom kultúrnom okruhu.

Zastávka č. 2: Obec Soľ

Obec Soľ patrí k najstarším obciam na východnom Slovensku, rozprestiera sa pod úpäťm Slanských hôr, Výhodná geografická poloha v údolí rieky Topľa ju už v dobe kamennej predurčila na miesto ľudského sídliska, ktoré sa s prestávkami rozvíjalo až do súčasnosti. Najstaršia písomná zmienka pochádza z roku 1252. V listine vydanej Jágerskou kapitulou pri príležitosti delenia majetkov zemana Filkeho, brata Číza z Moravian (Chyz de Morova), sa uvádza, že spomínaný zeman Číz daroval Soľ, spolu s inými majetkami, svojmu bratovi Štefanovi a jeho dedičom, čo všetci potvrdili pred jágerskou kapitulou v prítomnosti svedkov. V písomnostiach od 13. storočia sa vyskytuje pod maďarským názvom Sowkwth vo význame Soľný Prameň, odvodenom od pôvodného slovenského názvu Soľ. Slovenský aj maďarský názov vyjadroval skutočnosť, že sa tu vyskytovala soľ v podobe soľanky vytekajúcej slanej vody. Z toho je zrejmé, že údolie dostalo primeraný názov Soľ, ktorý sa stal aj názvom tunajšej dediny. Soliansky majetok patrila začiatkom 13. storočia k panstvu Lipovec, ktoré v roku 1229 kúpili šľachtici Abovci a vzťahuje sa aj na dedinu Soľ.

Pamiatky: Praveké sídlisko, archeologická lokalita z obdobia neolitu. Lokalita nie je prezentovaná. Rímskokatolícky kostol Krista kráľa, jednolodňová pôvodne gotická stavba s polygonálnym ukončením presbytéria a predstavanou vežou, z konca 15. storočia. Evanjelický kostol, jednolodňová klasicistická stavba s polkruhovým ukončením presbytéria, transeptom a predstavanou vežou, z roku 1793. Prícestná kaplnka sv. Jána Nepomuckého, klasicistická stavba z polovice 19. storočia. Soľné pramene v oblasti Surovica dnes čakajú na investorov, ktorí by bohatstvo soli vedeli využiť nielen vo svoj prospech, ale aj v prospech obce. 15 km od obce Soľ sa nachádza obec Zámotov, ktorá sa môže popýšiť najväčšími a najstaršími opálovými baňami, ktoré sú pod Dubníkom.

Zastávka č. 3: Kaštieľ a archeopark Hanušovce nad Topľou /Tripolitana/

Výstavba renesančného Malého kaštieľa sa viaže s rodom Sóosovcov, ktorý získal mestečko už v roku 1346. Kaštieľ bol postavený v roku 1564 ako dvojpodlažná bloková stavba, ktorá v sebe nesie všetky dobové architektonické znaky (dispozíciu, kamenársku a sgrafitovú výzdobu) reprezentačného šľachtického sídla pre pohodlné bývanie zemepána a jeho rodiny. V hlavnom vstupnom otvore sa nachádzal kamenný portál s nápisom v nadpaží SÓOS STEPHANUS – ANO – 1.5.6.4, ktorý bol sekundárne použitý ako schod v záhrade. V čase protihabsburských povstaní pribudla v 17. storočí k južnému nárožiu kaštieľa kruhová veža, ktorá mala zvýšiť jeho obranyschopnosť. Malý kaštieľ nadobudol svoju konečnú renesančnú podobu koncom 17. storočia. Rekonštrukciou objektu Šóšovského kaštieľa (Malého kaštieľa) vznikol nový priestor na kultúrno-spoločenské aktivity, činnosť knižnice, galérie, a malej koncertnej sály.

Archeologická expozícia

Poklady najstaršej histórie prináša archeologická expozícia. Je neoddeliteľným doplnkom živého archeologického múzea - archeoparku. Na rozdiel od neho tu nachádzame originálne exponáty od paleolitu po novovek. Unikátne nálezy venuše z neolitu či keltskej šatovej spony dopĺňajú početné moderné prvky s animáciami a virtuálnou realitou.

Archeopark

Archeopark Hanušovce nad Topľou /Tripolitana/ Jediné živé archeologické múzeum v prírode na Slovensku - Archeopark Živá archeológia v Hanušovciach nad Topľou - ponúka možnosť nielen vidieť, ale zažiť návrat do najstarších období ľudských dejín. Päť obydľí z piatich období praveku a včasného stredoveku je obohatených palisádou so vstupnou vežou. Objekty z doby kamennej, bronzovej, železnej a slovanského obdobia sú replikou archeologických nálezov z východného Slovenska.

Zastávka č. 4: Sol'nohrad

V súčasnosti sa zachovali už len nepatrné zvyšky, avšak miesto si zachovalo svoju hodnotu krásnymi výhľadmi nielen na malebnú obec Ruská Nová Ves, ale i na okolité pohoria. K hradným ruinám vedie náučný chodník "Vodná cesta na Sol'nohrad". Chodník začína v obci Ruská Nová Ves a končí priamo na hradnom brale. Chodník je nenáročný, pohodlným krokom sa dá prejsť asi za 30 minút.

Opatrenie 3: Bohatstvo Zeme

Obsah / opis produktu a jeho prínos:

Produkt „Bohatstvo Zeme“ spája svetový unikát Slovenských opálových baní s baníckou históriou Zlatej Bane do uceleného zážitkového okruhu. Návštevníkom ponúka interaktívnu cestu podzemím, workshopy ryžovania zlata a geologické exkurzie zamerané na sopečný pôvod pohoria. Prínosom je predĺženie pobytu turistov v regióne, podpora lokálnych ubytovateľov a záchrana technických pamiatok prostredníctvom cielenej prezentácie priemyselného dedičstva.

Navrhované aplikované lokality: Zlatá baňa, Slovenské opálové bane

Udržateľnosť: podpora zachovania tradícií, podpora lokálnych podnikateľov, zvyšovanie povedomia o prírodnom a kultúrnom dedičstve územia

Sezónnosť: celoročne

Zapojené subjekty: obce, múzea, miestny poskytovateľ služieb

Dopravná dostupnosť: vlastná a verejná doprava

Lokalizácia cieľovej skupiny: Obyvatelia mesta Prešov (Košice), prímestských častí a okolitých obcí

Špecifikácia cieľovej skupiny:

1. Mladí ľudia vo veku 18 – 25 rokov, ktorí majú záujem pobyť v prírode s edukatívnym charakterom.
2. Rodiny s malými deťmi, ktoré majú záujem o pobyt v prírode, rekreáciu relatívne v blízkosti bydliska (mesto Prešov, prímestské časti a okolité obce) s krátkodobým jednodňovým charakterom.

3. Seniori nad 60 rokov, ktorí majú záujem pobyť, v rírodnom prostredí, o ľahkú formu turistiky a vzdelávania.
4. Pracovné skupiny organizácií na území, ktoré vyhľadávajú outdoorové aktivity s cieľom realizácie teambuildingových aktivít.
5. Vzdelávacie inštitúcie (základné a stredné školy v blízkom okolí, Košice, Prešov), ktoré vyhľadávajú priestor pre inovatívne a moderné spôsoby zážitkovej výučby v exteriéri.
6. Účastníci konferencií, kongresov a odborných seminárov

Lokalizácia cieľovej skupiny:
oblasti Domaša

Obyvatelia mesta Prešov, prímestských častí a okolitých obcí, obyvatelia rekreačnej

Návrhované atraktivity:

Zastávka č. 1: Obec Zlatá Baňa

Neďaleko Prešova v severovýchodnej časti Slanských vrchov, na sútoku potokov Delňa, Jozefka a „Rakuvpotok“ leží obec Zlatá Baňa. Jej kataster je značne členitý. Nadmorská výška v strede obce je 585 metrov. Najvyšším vrchom na území obce je vrch Šimonka ležiaci vo výške 1092 metrov nad morom. Lesy SR v spolupráci s obcou v roku 2008 otvorili „Lesný cykloturistický náučný chodník Sigord“ o dĺžke 3 km. Banícka história obce, ako aj dlhoročná tradícia v organizovaní kultúrno-spoločenských a športových akcií, ponúka obci možnosť ďalšieho rozvoja cestovného ruchu. K zaujímavým turistickým cieľom patrí zrúcanina hradu Bodoň. V centre obce sa vyníma technická pamiatka postavená v rokoch 1819-1821 – KLAUZÚRA – priehradný múr bývalej umelej priehrady, ktorý slúžil na zadržanie vody, za účelom splavovania dreva do Solivaru. Hrádza bola postavená z drevenej konštrukcie spevnenej ílom. Hlavným projektom OZ Hlas lesa je zatiaľ veľký drevený megafón osadený v lese. Keď si doň pokorný človek sadne a na chvíľu sa stíši, les sa k nemu prihovori intenzívnejšie, ako kedykoľvek predtým. Drevený megafón je umiestnený nad Zlatou Baňou.

Zastávka č. 2: Opáľové bane

V pohorí Slanských vrchov sa nachádza tajuplný podzemný svet slávnych opáľových baní. Slovenské opály stáročia vynikali intenzívnou hrou farieb, tzv. opalescenciou, a pre svoje jedinečné vlastnosti sú na svetových trhoch vysoko cenené. Najstaršie opáľové bane sveta sa rozprestierajú medzi obcami Zlatá Baňa a Červenica a sú známe aj ako Dubnícke bane. Podzemná sieť chodieb dosahuje dĺžku až 35 kilometrov a prepája komplikovaný systém podzemnej ťažby, ktorá fungovala až do roku 1922. Následne bane na takmer 100 rokov utíchli a znovu sprístupniť verejnosti sa ich podarilo v roku 2015 vďaka veľkému nadšeniu dobrovoľníkov. Banské priestory Dubníckych opáľových baní sú situované v okolí osady Dubník, a to najmä v oblasti Libanky, medzi Libankou a Tancoškou, na Malej Šimonke a ďalších vzdialenejších miestach. Dubnícke opáľové bane predstavujú unikát s mimoriadnou hodnotou. Je to významné kultúrne dedičstvo, ktoré prezentuje spôsob ťažby, život nájomcov bani a život ľudí, ktorí tu kedysi pracovali. Chránený areál Dubnícke bane bol vyhlásený v roku 1964 a jeho rozloha je 6 ha. Predmetom ochrany je aj významné zimovisko 16 druhov netopierov v celkovom počte okolo 4000.

Opatrenie 4: Krajina vyhasnutých sopiek

Obsah / opis produktu a jeho prínos:

Sopečná činnosť bola sprevádzaná hydrotermálnymi procesmi, ktoré vyvolali lokálnu premenu hornín ako napríklad pyritizáciu, chloritizáciu a kaolinizáciu. V dôsledku týchto zmien vznikali na území rudné aj nerudné ložiská nerastov s

vyššou koncentráciou, čím sa stali predmetom baníckej činnosti. V sledovanom území prebiehala banská činnosť na viacerých miestach v závislosti od výskytu týchto nerastných surovín. Hlavnými ťaženými surovinami boli opál, ortuť, drahé kovy a iné nerasty. Navrhované lokality prezentujú charakter územia, poskytujú priestor pre relax a vzdelávanie,

Navrhované aplikované lokality: Oblík, Hermanovska Skaly, Zamutovske skaly, Herlansky gejzir, Rankovske Slaly, Skaly pod Poriakovou

Udržateľnosť: prezentácia vývoja Zeme, ochrana prírodného prostredia, zvyšovanie povedomia o prírodnom dedičstve územia

Sezónnosť: celoročne

Zapojené subjekty: obce, miestny poskytovatelia služieb

Dopravná dostupnosť: vlastná a verejná doprava

Špecifikácia cieľovej skupiny:

1. Mladí ľudia vo veku 18 – 25 rokov, ktorí majú záujem o turistiku, prírodné prostredie, krátkodobú rekreáciu, vzdelávanie v prírode.
2. Rodiny s malými deťmi, ktoré majú záujem o pobyt v prírode, rekreáciu relatívne v blízkosti bydliska (mesto Prešov, prímestské časti a okolité obce) s krátkodobým jednodňovým charakterom.
3. Seniori nad 60 rokov, ktorí majú záujem pobyt, v rírodnom prostredie,o ľahkú formu turistiky a vzdelávania.
4. Pracovné skupiny organizácií na území, ktoré vyhľadávajú outdoorové aktivity s cieľom realizácie teambuildingových aktivít.
5. Vzdelávacie inštitúcie (základné a stredné školy v blízkom okolí, Košice, Prešov), ktoré vyhľadávajú priestor pre inovatívne a moderné spôsoby zážitkovej výučby v exteriéri.
6. Účastníci konferencií, kongresov a odborných seminárov

Lokalizácia cieľovej skupiny: Obyvatelia mesta Prešov, prímestských častí a okolitých obcí, obyvatelia rekreačnej oblasti Domaša

Návrhované atraktivity:

Zastávka č. 1: Oblík

Najvyšším bodom NPR je vrch Oblík (925 m). Bola zriadená na ochranu geomorfologicky nápadnej homoľovitej andezitovej kopy ako vedeckovýskumný objekt pre potreby lesného hospodárstva. V rezervácii je zriadený aj náučný chodník. Vo vrcholových častiach rezervácie sú prítomné porasty jaseňovo - javorového lesa, v južnej časti sú to prevládajúce lipovo – javorové porasty a na severe rezervácie sú to bučiny. Striedajú sa tu tenké kmene a vyše storočné buky. Z miesta pochádzajú aj archeologické nálezy, ktoré svedčia o osídlení tejto oblasti v dobe železnej.

Zastávka č. 2: Hermanovské Skaly

Hermanovské skaly nájdeme na východnom úpätí Slanských vrchov, v údolí Starého potoka juhozápadne od obce Hermanovce nad Topľou. Sú tvorené najväčším andezitovým skalným útvarom v Slanskom pohorí. Steny skál dosahujú výšku až 80 metrov, dĺžka skál dosahuje 150 metrov. Vznikli eróziou a zvetrávaním málo odolných hornín, čím umožnili odolnejším horninám vystúpiť na povrch. Vďaka týmto fyzikálnym procesom vznikli naozaj pozoruhodné prírodné útvary.

Okrem samotných skál sú predmetom ochrany aj svahy po oboch stranách potoka. Skaly sú dôležitým hniezdiskom vzácných dravcov a hojné zastúpenie tu má aj chránená jašterica múrová. Je to ukážka nádherného spoluhniezdenia krkavca a sokola rároha. Hermanovské skaly tvoria dva hlavné andezitové komplexy nazývané Havrania a Sokolie skaly. Sokolie skaly sú kolmé s minimálnou vegetáciou, Havrania skala pripomínajúca svojimi tvarmi ženu, ktorá si túli dieťa je pokrytá hrubou vrstvou machov. Ujala sa tu aj čučoriedka, ktorá tu rastie v hustých porastoch. So vzácných druhov flóry tu nájdeme telekiu ozdobnú alebo taricu skalnú. Zaujímavosťou sú aj zakrpatené brezy a duby. Prístup k skalám je z obce Hermanovce nad Topľou po modro značenej turistickej trase.

Zastávka č. 3: Zámutové skaly

Nachádzajú sa neďaleko obce Zámutov v nadmorskej výške 590 až 825 metrov. Predmetom ochrany je rozsiahly komplex skál porastený pôvodnou vegetáciou dubov, kamenná sutina a reliktná flóra. Zámutové skaly sa rozkladajú na Jaseňovom a Čulkovom hrebeni, ktoré sú od seba oddelené potokom Čaklovec. Sú tvorené izolovanými vežičkami a 10 metrov vysokými kolmými skalnými stenami. Pre Zámutové skaly je charakteristická teplomilná flóra, ktorá zaujímavo kontrastuje s okolitými bučinami. Najlepší prístup k skalám je po modrej značenej turistickej trase z obce Zámutov. Vybraná lokalita prezentuje bralné formy reliéfu, reliktné teplomilné rastlinné spoločenstvá a spoločenstvá sutinových javorín, slúžiacich na vedecko-výskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele.

Zastávka č. 4: Herlianský gejzír

Herlianský gejzír je vzácny studený gejzír, nachádzajúci sa v obci Herľany (okres Košice-okolie) na úpätí Slanských vrchov, v starom kúpeľnom areáli kúpeľov Herľany-Rankovce. Je aktívny nepretržite od roku 1872, pričom do roku 1903 a v rokoch 1957-2006 bol jediným studeným gejzírom v Európe. Momentálne je okrem neho aktívny ešte studený gejzír v nemeckom Andernachu, na Ukrajine a ďalšie podobné gejzíry sú na Islande. Gejzír bol v roku 1987 vyhlásený za národnú prírodnú pamiatku a od roku 2002 je na predbežnom zozname Svetového dedičstva UNESCO. Gejzír je prírodný úkaz aktivovaný ľudskou činnosťou (vrtom hlbokým 404,5 metra). Samovoľne strieka do výšky 22 metrov s periódou 34-36 hodín, erupcia trvá približne 25 minút. Teplota vystrekovanej vody je 14-18°C a voda je silne mineralizovaná. Priemerná výdatnosť je 25-30 litrov vody za sekundu.

Zastávka č. 5: Rankovské skaly

Rankovské skaly (780 m n.m.) sa nachádzajú nad obcou Herľany. Tiež sa tu nachádza rovnomenná prírodná rezervácia. Skaly ponúkajú výhľady na celé údolie Torysy, časť Slanských vrchov, časť Zemplínskych vrchov, Košice, Čergov, Volovské vrchy a Čiernu horu. Vyskytujú sa tu vzácne druhy rastlín, lesné, lúčne a skalné rastlinné spoločenstvá a živočíšne spoločenstvá. Skaly sú hniezdiskom chránených dravcov.

Zastávka č. 6: Skaly pod Pariakovou

Prírodná pamiatka vyhlásená v roku 1987 a súčasná rozloha je 60 ha. Mnohé zo skalných útvarov majú bizarné tvary a pri rôznych uhloch pohľadu na ne pripomínajú vždy iné veci alebo bytosti, podľa čoho aj dostali názvy /napr. Kamenný hríb/. 5. stupeň ochrany.

Rozvoj existujúcich atrakcií a vytvorenie nových atrakcií

Tab. 8 Atrakcie

Aktivita č.	2.2
Názov aktivity	Atrakcie: Rozvoj existujúcich atrakcií a vytvorenie nových atrakcií
Specifikácia	Rozvoj existujúcich atrakcií, vytvorenie nových atrakcií (napr. adrenalínové aktivity, zážitková turistika), vytvorenie podmienok pre pozorovanie vtáctva, zriadenie náučných chodníkov zameraných na lesné zvieratá.
Realizácia	2026 - 2030
Zodpovednosť	KOCR / OOCR v spolupráci s obcami a OZ Úrad PSK Oddelenie cestovného ruchu PSK OOCR v koordinácia, marketing Stakeholderi, obce a OZ - realizácia
Zdroj financovania	Program Slovensko Fond na podporu umenia Plán obnovy a odolnosti Environmentálny fond Fond na podporu cestovného ruchu Grantové schémy samosprávnych krajov (KSK, PSK)
Výstupy/výsledky	Zvýšenie atraktívnosti Slanských vrchov Nárast počtu atrakcií Nárast návštevnosti Vznik novovybudovaných vyhlídkových bodov

Opatrenie 1: Rekreačný areál so soľnou vežou v obci Soľ

Obsah / opis produktu a jeho prínos:

Navrhovaný rekreačný areál so soľnou vežou v obci Soľ – s dôrazom na inhaláciu soľného aerosólu (inšpirácia „soľnými vežami“ rozšírenými v Poľsku) by slúžil ako prvok pri prevencii a podpornej liečbe dýchacích ťažkostí. Nejde o náhradu liečby; skôr o doplnok relaxu, regenerácie a prevencie. Fungovanie soľnej veže je založené na jednoduchom, no účinnom princípe. Soľanka sa čerpá do horných rozvodov, odkiaľ rovnomerne steká cez trstie alebo prútie a vytvára veľkú „mokrá“ plochu. Počas stekania a odparovania sa do vzduchu uvoľňujú jemné soľné mikročastice, ktoré tvoria aerosól. Návštevníci tento vzduch vdychujú počas pobytu v okolí veže, pričom odporúčaná dĺžka jednej návštevy sa pohybuje približne v rozmedzí 20 až 40 minút, v závislosti od individuálnej tolerancie a odporúčaní prevádzkovateľa.

Soľná veža je špeciálne navrhnutá stavba, ktorej hlavným účelom je vytváranie prírodného soľného aerosólu vhodného na oddych a podporu dýchacích ciest. Základom veže je nosná konštrukcia, ktorá sa zhotovuje prevažne z dreva v kombinácii s nerezovými alebo pozinkovanými prvkami. Takéto materiály zabezpečujú dostatočnú pevnosť a zároveň odolnosť voči korózii spôsobenej pôsobením soli a vlhkosti. Konštrukcia je osadená na pevnej základovej doske s dôsledne riešeným odvodnením, aby soľná voda neprenikala do podlažia a nespôsobovala jeho narušenie. Súčasťou riešenia sú aj prístupové chodníky, oddychové lavičky a bezbariérové prvky, ktoré umožňujú komfortný a bezpečný pohyb všetkých návštevníkov. Dôležitou súčasťou soľnej veže je výplňový odparovací systém. Najčastejšie sa využíva trstie alebo prútie a halúzky. Tento prírodný materiál má veľký povrch, po ktorom môže soľanka rovnomerne stekať, čím sa

výrazne podporuje jej odparovanie a vznik aerosólu. Výplň je spravidla uložená do stien veže vo forme kaziet, čo umožňuje jednoduchšiu údržbu, čistenie a prípadnú výmenu materiálu. Na vytváranie soľného prostredia slúži soľanka, teda roztok vody a soli. Tá je uchovávaná v zásobnej nádrži, z ktorej sa pomocou systému dávkovania reguluje jej koncentrácia podľa požiadaviek prevádzky a klimatických podmienok. Pre zabezpečenie hygieny a stálej kvality je vhodné používať certifikovanú soľ, ktorá zaručuje stabilné zloženie roztoku a minimalizuje riziko nečistôt. Cirkulácia vody prebieha v uzavretom okruhu. Soľanka sa pomocou čerpadiel dopravuje do horných rozvodov veže, kde je rozvádzaná cez potrubia a žľaby tak, aby rovnomerne stekala po výplňovom materiáli. Po stečení sa zachytáva v spodnej časti, odkiaľ sa vracia späť do nádrže. Súčasťou systému je mechanická filtrácia a pravidelná výmena časti roztoku, čo prispieva k udržaniu čistoty a správnej funkčnosti zariadenia.

Soľná veža je zvyčajne riešená ako otvorená alebo polo-otvorená stavba, ktorá umožňuje prirodzené prúdenie vzduchu. Práve pohyb vzduchu okolo stekajúcej soľanky spôsobuje uvoľňovanie jemných mikročastíc soli do okolia a vytvára tak prirodzený soľný aerosól. V bezprostrednom okolí veže sa zriaďuje inhalačný okruh s lavičkami, kde môžu návštevníci sedieť alebo sa pomaly prechádzať v zóne s najvyššou koncentráciou aerosólu.

Obr. 9 Príklad soľnej veže Krynica, Poľsko

Obr. 10 Detail soľnej veže Krynica, Poľsko

Veľký dôraz sa kladie na bezpečnosť a hygienu. Povrchy v okolí veže sú riešené ako protišmykové, keďže kombinácia soli a vlhkosti môže zvyšovať riziko pošmyknutia. Prevádzka počíta aj s odporúčaniami pre osoby s astmou alebo alergiami, napríklad formou informačných tabúľ s odporúčanou dĺžkou pobytu a potrebnými prestávkami. Technická miestnosť je uzamykateľná a zariadenie je udržiavané prostredníctvom pravidelných servisných kontrol a protokolov.

Navrhované aplikované lokality:

obec Soľ

Dostupnosť:

ľahko dostupné autom, s parkovaním a tieňom

Kapacita:

okolie veže navrhnuť na 20–30 osôb naraz

Udržateľnosť:

projekt nadväzuje na identitu obce Soľ a jej historické prepojenie so soľou, čím prispieva k zachovaniu a oživeniu miestnych tradícií, podpora lokálnych podnikateľov, zvyšovanie povedomia o prírodnom a kultúrnom dedičstve územia

Sezónnosť:

veža môže fungovať celoročne, ale najvyššia návštevnosť bude jar, leto a jeseň

Zapojené subjekty:

obec Soľ, miestny poskytovatelia služieb

Dopravná dostupnosť:

vlastná a verejná doprava

Špecifikácia cieľovej skupiny:

1. Miestni obyvatelia a obyvatelia okolitých obcí.
2. Rodiny s malými deťmi, ktoré majú záujem o rekreáciu relatívne v blízkosti bydliska (mesto Prešov, prímestské časti a okolité obce) s krátkodobým jednodňovým charakterom.
3. Seniori nad 60 rokov, ktorí majú záujem o ľahkú formu turistiky a vzdelávania.
4. Vzdelávacie inštitúcie (základné a stredné školy v blízkom okolí, Košice, Prešov), ktoré vyhľadávajú priestor pre inovatívne a moderné spôsoby zážitkovej výučby v exteriéry.
5. Účastníci konferencií, kongresov a odborných seminárov

Navrhované atraktivity rekreačného areálu okolo soľnej veže :

Oddychová zóna: kruhový inhalačný promenádový okruh (lavičky, prístrešok, tieniace prvky),

tiché zóny: ležadlá, altánok, čítacia/pergola zóna

Zdravotný chodník: zdravotný chodník tvorený cvičiacimi prvkami: balančné, mobilita, senior-friendly

kneippov chodník (striedanie teplej/studenej vody pre nohy)

senzorický (zmyslový) chodník

Detské ihrisko: tematické detské ihrisko (prírodné prvky: drevo, laná)

„soľný“ tematický prvok: malý soľný domček

Edukácia a turistika:

Informačné tabule na témy:

1. História soli v regióne
2. Ako funguje soľná veža a zásady bezpečného pobytu
3. Prírodné zaujímavosti a tipy na výlety v okolí
4. Priestor na malé podujatia: napríklad „Deň zdravia“ spojený s lokálnymi trhmi, dychové cvičenia, joga

Doplnkové služby: malý bufet, predaj lokálnych produktov (med, bylinky, remeslá), prenájom bicyklov

Prínosy a cieľ projektu spočíva vo vytvorení celoročnej atrakcie pre miestnych obyvateľov aj návštevníkov s dôrazom na zdravie (rodiny, seniori, turisti, školy), podporiť wellness/respiračný komfort pobytom v prostredí so soľným aerosólom, rozšíriť ponuku obce o malý rekreačný park s oddychom, pohybom a komunitnými podujatiami.

Opatrenie 2: Fotopointy a výhľady

Obsah / opis produktu a jeho prínos:

Fotopointy v prírode (fotografické stanovišťa) sú zámerne vytvorené alebo odporúčané miesta, z ktorých sa fotografuje krajina, prírodný jav alebo dominant. Význam takýchto lokalít ponúka množstvo výhod ako napríklad mapovanie lokalít v teréne s GPS s umiestnením malých označiek, umiestnenie QR kódov pri každom bode s odkazom na informácie o lokalite a odporúčania pre fotografovanie (najlepší čas, kompozícia), propagácia lokality prostredníctvom označenia lokality na ráme fotopointu. Efektívny spôsob tvorby ponuky pre rôzne cieľové skupiny predstavujú fotopointy rôznej náročnosti a to od ľahko dostupných (Zlatník) po náročnejšie (Šimonka) tak, aby boli atraktívne pre rôzne skupiny návštevníkov. Ich význam spočíva v nasledovných atribútoch, ktoré majú celistvý a viacdimenzionálny charakter:

Ochrana prírody: Sústreďujú návštevníkov na konkrétne miesta, čím sa znižuje pošliapavanie vegetácie a erózia pôdy. Zabraňujú vstupu do chránených alebo nebezpečných lokalít (skalné steny, hniezdiská).

Kvalitná dokumentácia krajiny: Umožňujú porovnateľné fotografie v čase (zmena krajiny, ročné obdobia, klimatické zmeny). Často sa využívajú pri monitoringu prírody, výskume a enviroprojektoch.

Riadenie turizmu: Pomáhajú regulovať pohyb turistov a rozptyľovať návštevnosť. Zvyšujú bezpečnosť – ľudia nefotia z rizikových miest.

Vzdelávací a kultúrny význam: Podporujú environmentálne povedomie a vzťah k prírode. Slúžia ako nástroj interpretácie krajiny (panely, QR kódy, príbehy miesta).

Propagácia územia: Vytvárajú ikonické zábery, ktoré sa šíria na sociálnych sieťach. Podporujú udržateľný cestovný ruch a lokálnu ekonomiku.

Navrhované aplikované lokality:

**Lokality na hrebeňoch , prírodných zaujímavostiach,
kultúrnych/prírodných atrakciách**

Udržateľnosť: podpora vzťahu k prírodnému prostrediu, edukácia a ochrana prírodného prostredia

Sezónnosť: celoročne

Zapojené subjekty: obce, Lesy SR

Dopravná dostupnosť: vlastná a verejná doprava

Špecifikácia cieľovej skupiny:

1. Mladí ľudia vo veku 18 – 25 rokov, ktorí majú záujem o pobyt v prírode so vzdelávacím podtónom.
2. Rodiny s malými deťmi, ktoré majú záujem o pobyt v prírode, rekreáciu relatívne v blízkosti bydliska (mesto Prešov, prímestské časti a okolité obce) s krátkodobým jednodňovým charakterom.
3. Seniori nad 60 rokov, ktorí majú záujem o pobyt v prírodnom prostredí.
4. Účastníci konferencií, kongresov a odborných seminárov

Lokalizácia cieľovej skupiny:
rekreačnej oblasti Domaša

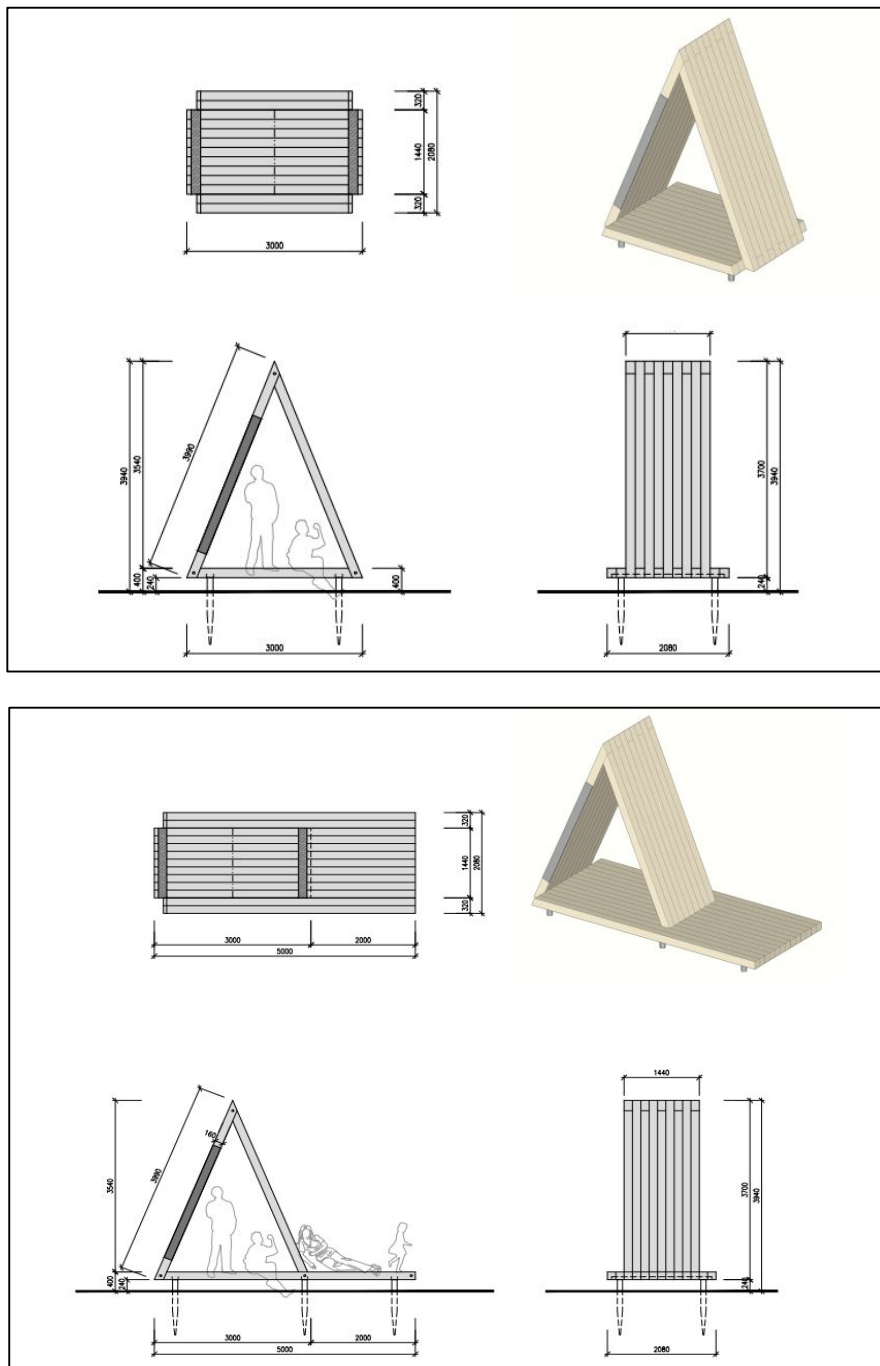
Obyvatelia mesta Prešov, prímestských častí a okolitých obcí, obyvatelia

Navrhované fotopointy

Obr. 11 Príklady realizovaných fotopointov

Navrhované fotopointy na základe dokumentu „Prvky drobnej architektúry a ostatnej výbavy pre dopravnú a cyklo infraštruktúru“ vytvoreného pre PSK

Obr. 12 Príklady plánovaných fotopointov

Navrhované umiestnenie fotopointov a využitie:

Návrh vhodných miest pre fotopointy (foto-stanovištia) v Slanských vrchoch predstavuje lokality s atraktívnymi výhľadmi, zaujímavými prírodnými fenoménmi alebo orientačnými bodmi, ktoré stoja za označenie a propagáciu. Kategorizácia týchto lokalít ponúka štyri základné skupiny, a to:

1. Lokality na hrebeňoch alebo pri vyhlídkach, kde je dostatočná šírka panorámy
2. Lokality pri zaujímavých geologických útvaroch
3. Lokality na okraji lesov s výhľadom do dolín, kde prostredie ponúka vhodné svetelné pomery
4. Lokality pri kultúrnych/prírodných atrakciách ako kombinácia prírodného a historického atribútu prostredia

V rámci tohto územia by bolo vhodné použiť nasledovné lokality:

1. Vrch Šimonka, ktorý predstavuje najvyšší vrch Slanských vrchov (1 092 m n. m.). Ponúka panoramatické výhľady na široké okolie (za dobrého počasia veľmi dobrú viditeľnosť okolitej krajiny).
2. Vyhlídková veža Zlatník, ktorá predstavuje modernú rozhľadňu s výhľadmi na lesy a okolitú krajinu, výhodou je ľahká dostupnosť pre turistov aj cyklistov.
3. Zámotovské skaly a Praporec, ktoré svojimi zaujímavými skalnými útvarmi s dramatickou textúrou vytvárajú atraktívne územia pre umiestnenie fotopointov s výhľadmi do dolín aj na hrebeň.
4. Rankovské skaly, predstavujú zaujímavé sopečné skalné masívy a pohľady na údolné krajiny a lesy.
5. Hermanovské skaly s „Údolím obrov“ predstavujú impozantné skalné formácie vhodné pre detaily aj širokouhlé snímky.
6. Malebné chodníky Ekomúzea Hornád – Milič, ktoré ponúkajú trasy okolo meandrov rieky, jazierka a prírodné útvary a sú skvelým prostredím na vytvorenie atraktívnych fotiek.
7. Lokalita Opálových baní poskytuje kontrast prírodných a historických prvkov.
8. Soľnohrad, hradná zrúcanina v obci Ruská Nová Ves , juhovýchodne od vlastnej dediny Ruská Nová Ves v Slanských vrchoch na vrchu Zámek (661 m n. m.).

Opatrenie 3: Mini 3D kino v prírode: Život v baniach

Obsah / opis produktu a jeho prínos:

Význam 3D kina spočíva hlavne v zlepšení zážitku z filmu tým, že pridáva do obrazu hĺbku a priestorovosť, čím sa divák cíti viac „uvoľnene“ v prostredí filmu. Vizualný efekt a hĺbka 3D kina používa dve oddelené obrazy – jeden pre ľavé oko a jeden pre pravé oko. Tieto obrazy sa kombinujú v mozgu diváka, čo vytvára ilúziu hĺbky. Scény pôsobia realistickejšie, predmety môžu „vyskakovať“ z plátna alebo sa zdajú byť vzdialenejšie. Zážitok a ponorenie do deja je prednosťou 3D projekcie. Divák má dojem, že je súčasťou scény, čo je obzvlášť účinné a pohlbujú unikatnosť zážitku. Hlavný význam 3D kina je zvýšenie vizuálneho a emocionálneho zážitku diváka tým, že film pôsobí realistickejšie a viac „trojrozmerné“. Atrakciu na území Slanských vrchov je vhodné umiestniť do oblasti opálových baní, prípadne priamo v dostupnej bani vytvoriť priestor na krátku edukačnú 3D projekciu počas vstupov objednaných návštevných skupín. Atrakcia predstavuje moderný prezentačný spôsob ako atraktívne a udržateľne propagovať históriu a prírodné prostredie.

Umiestnie a forma atrakcie:

Vhodné je umiestnenie 3D kina pred vstupom do opálových bani formou dreveného domčeka s kapacitou cca 20 ľudí, kde by mal návštevník možnosť byť súčasťou banského života prostredníctvom projekcie filmu a jednoduchých 3D okuliarov. Druhou variantou atrakcie je prezentácia počas prednášky priamo v bani, kde by si návštevník nasadil technologicky moderné 3D okuliare, ktoré by mu počas prednášky predtvarili priamo život v bani a vtiahli by ho priamo v autentickom priestore medzi pracujúcich baníkov.

Tematiky krátkych 3D prezentácií (15-20 minút):

ťažký život baníkov,
spôsob ťažby opálu,
význam a využitie opálu vo svete,
významné šperky vytvorené z lokality opálových baní

Navrhované aplikované lokality:

Opálové bane

Dostupnosť:

ľahko dostupné autom, s parkovaním

Kapacita:

cca 20 osôb

Udržateľnosť:

projekcia histórie baníctva vo výnimočnom prostredí unikátnych opálových baní v autentickom prostredí predstavuje atraktívny spôsob edukácie a prezentácie histórie a tým zvyšovania záujmu o históriu a prírodné prostredie

Sezónnosť:

celoročne

Zapojené subjekty:

OOCR, Slovenské opálov bane

Dopravná dostupnosť:

vlastná a verejná doprava

Špecifikácia cieľovej skupiny:

1. Miestni obyvatelia a obyvatelia okolitých obcí.
2. Rodiny s malými deťmi, ktoré majú záujem o rekreáciu relatívne v blízkosti bydliska (mesto Prešov, prímestské časti a okolité obce) s krátkodobým jednodňovým charakterom.
3. Seniori nad 60 rokov, ktorí majú záujem o ľahkú formu turistiky a vzdelávania.
4. Vzdelávacie inštitúcie (základné a stredné školy v blízkom okolí, Košice, Prešov), ktoré vyhľadávajú priestor pre inovatívne a moderné spôsoby zážitkovej výučby v exteriéry.
5. Teambuildingové skupiny
6. Vzdelávacie inštitúcie MŠ, ZŠ, ŽUŠ, SŠ, VŠ
7. Účastníci konferencií, kongresov a odborných seminárov

Príklad navrhovanej atraktivity 3D kina :

Obr. 13 Existujúce 3D kino v českom Dinoparku

Podujatia a podpora lokálnych producentov

Tab. 9 Podujatia a podpora lokálnych producentov

Aktivita č.	2.3
Názov aktivity	Podujatia a podpora lokálnych producentov
Specifikácia	Podpora predaja miestnych produktov a remesiel. Organizovanie trhov a festivalov. Propagácia lokálnych výrobcov a remeselníkov
Realizácia	2026 - 2030
Zodpovednosť	KOCR a OOCR v spolupráci s obcami a kultúrnymi strediskami Úrad PSK Oddelenie cestovného ruchu PSK Miestne akčné skupiny (MAS) a regionálne rozvojové agentúry. Obce, lokálni producenti, OZ
Zdroj financovania	Fond na podporu CR, granty KSK/PSK Program Slovensko dotácie Ministerstva pôdohospodárstva na predaj z dvora
Výstupy/výsledky	Zvýšiť počet zorganizovaných podujatí a počet návštevníkov Zvýšiť počet lokálnych producentov a predajných miest Vytvoriť 3 produkty CR zapájajúce miestnych producentov

Súčasný stav realizovaných podujatí a lokálnych producentov

Tab. 10 Podujatia v Slanských vrchoch

Názov podujatia	Typ podujatia	Lokalita	Typický termín	Organizátor	Stručná charakteristika
Single-Trail Run 30 – Slanské	Trailový beh	Ruská Nová Ves / okolie Slanských vrchov	október	miestne OZ / športoví nadšenci	Trailové bežecké preteky v teréne Slanských vrchov, viac tratí rôznej dĺžky
Prechod NCH Vulkány dávnej minulosti	Pešia turistika / náučný pochod	Cabov	júl	obec Cabov / miestni organizátori	Prechod náučného chodníka zameraného na sopečný pôvod Slanských vrchov

MTB Slovenský Opál	Cyklistické preteky	Sigord	júl	OZ Ľubime bicigľovane	Cyklistické podujatie s dvoma okruhmi (45 km, 20 km)
Hermanovský šlid	Zimná turistika / bežky	Hermanovce	január	KST Hermanovce	Tradičné zimné podujatie, podľa podmienok pešie alebo bežkárské trasy
Bančanská 10/5	Cestný beh	Banské	júl	Športový klub Banské	Bežecké preteky na 10 km a 5 km pre verejnosť
Šarišské odomikaňe bicigľa	Cyklistické podujatie	Prešov – Sigord (okruh)	apríl	KST Dubník Prešov	Otvorenie cyklistickej sezóny, spoločná jazda so zrazom v Prešove
Veľkonočný výstup na Šimonku	Pešia turistika	Šimonka (štarty z rôznych smerov)	apríl – Veľká noc	KST Dubník Prešov	Tradičný výstup na najvyšší vrch Slanských vrchov
Spoznaj Slanské cez Tajch	Komentovaná prechádzka	Lesný náučný chodník Tajch v Pavlovciach	jún	OOCR Horný Zemplín	Komentovaná prechádzka lesným náučným chodníkom v Pavlovciach zameraná na spoznávanie prírodných krás
Beh o slovenský opál	Bežecké podujatie	Slovenské opálové bane	júl	Slovenské opálové bane	Beh v prírodnom prostredí historických opálových baní

Deň poľovníctva a ochrany prírody pre deti	Rodinné / vzdelávacie podujatie	Hanušovce nad Topľou	jún	poľovnícke a environmentálne organizácie	Edukačné podujatie pre deti zamerané na prírodu a ochranu zveri
Štyri zemplínske hrady	Diaľkový pochod	Trnava Laborci pri	september	miestni organizátori	Turistický pochod spájajúci viac historických hradných lokalít
Zemplínske remeslo má zlaté dno	Remeselný jarmok	Vranov nad Topľou	október	záujmové združenie právnických osôb s názvom Regionálna značka Horný Zemplín	Prezentácia tradičných remesiel, regionálnych výrobkov a folklóru
SLAŇAKI CUP	Športové podujatie	Zámutov	október	Klub otužilcov Vranovské vydry, Obecný úrad Zámutov, penzión Kondor Zámutov	Preteky Beh&Bike do vrchu Dubník
Kročkom k zámutovským obločkom	Komentovaná prechádzka	Zámutov	október	OOČR Horný Zemplín	Komentovaná prechádzka po náučnom chodníku Zámutovská kolejka

Lokálni producenti na území Slanských vrchov:

Pekáreň Letia	Malá remeselná pekáreň v srdci Hanušoviec, v ktorej sa ručne vyrábajú čerstvé chleby a rôzne druhy pečiva.
Med spod Slanských vrchov Čaklov	Výroba medu a včelích produktov zo záhrad, lúk, polí a lesov spod Slanských vrchov.
Mňamky Vranov nad Topľou	Farmárske potraviny a produkty
Slepačí úlet Lúčina	Vajcia, mäso, zelenina, mliečne výrobky
Farma SHAUN Juskova Voľa	Malá rodinná farma poskytujúca predaj z dvora. Chov a produkty z oviec, kôz, sliepok, husí.

Existujúce spolupráce na území Slanských vrchov:

Krajské múzeum – Kaštieľ Hanušovce nad Topľou

Dom ľudových tradícií – Zámotov

Miestna akčná skupina Slanské vrchy - Topľa

Existujúce atrakcie na území Slanských vrchov:

Archeopark Hanušovce nad Topľou

Hlas lesa – drevený megafón, za obcou Zlatá Baňa

Kamenná mapa Slanských vrchov – Hermanovce nad Topľou

Sušiareň liečivých rastlín – Hanušovce nad Topľou OZ VEGETABIL – Alexander Wohl

Opatrenie 1: Deň zdravia, komunitné a edukačné podujatie so zameraním na správne dýchanie

Obsah / opis produktu a jeho prínos:

„Deň zdravia“ je koncipovaný ako komplexné komunitné podujatie, ktorého cieľom je podporiť zdravý životný štýl, prevenciu dýchacích a civilizačných ochorení a posilniť vzťah obyvateľov k pohybu, prírode a vlastnému zdraviu. Podujatie prepája relaxačné, pohybové a edukačné aktivity s prezentáciou lokálnych produktov a je prirodzene situované do prostredia rekreačného areálu so soľnou vežou, ktorá vytvára vhodné podmienky na prácu s dychom a regeneráciu organizmu.

Dôležitou súčasťou programu je **edukácia v oblasti správneho dýchania**, ktorá je realizovaná priamo v okolí soľnej veže (viď Návrh atrakcií). Odborne vedené vstupy účastníkom vysvetľujú základné princípy zdravého dychu, význam nosového dýchania, správnu prácu s bránicou a vplyv vedomého dýchania na kvalitu dýchania, okysličenie organizmu a celkovú psychickú pohodu. Edukácia je prispôbená laickej verejnosti a doplnená praktickými ukážkami, ktoré si môžu účastníci okamžite vyskúšať. V rámci edukačnej časti sa návštevníci dozvedia aj to, **ako správne využívať pobyt pri soľnej veži**, aká je odporúčaná dĺžka inhalácie, pre koho je pobyt vhodný a na čo si treba dávať pozor pri astme, alergiách alebo iných respiračných ťažkostiach. Osobitná pozornosť je venovaná rozdielu medzi povrchným hrudným dýchaním a hlbokým bránicovým dýchaním, ktoré podporuje účinok soľného aerosólu.

Súčasťou „Dňa zdravia“ by boli aj **lekcie jógy a jemných pohybových aktivít**, ktoré pracujú s dychom ako základným prvkom pohybu. Jóga je prispôbená rôznym vekovým skupinám a fyzickým možnostiam účastníkov, pričom dôraz sa kladie na vedomé dýchanie, pomalé prechody medzi pozíciami a relaxáciu. Tieto aktivity podporujú uvoľnenie napätia, zlepšenie držania tela a celkovú regeneráciu.

Podujatie dopĺňajú **lokálne trhy**, ktoré prezentujú regionálnych producentov, včelárov, pestovateľov a remeselníkov. Návštevníci majú možnosť zakúpiť si kvalitné lokálne produkty, dozvedieť sa viac o ich pôvode a výrobe a zároveň podporiť miestnu ekonomiku. Trhy vytvárajú živú komunitnú atmosféru a prirodzene prepájajú zdravý životný štýl s udržateľnou spotrebou.

„Deň zdravia“ tak vytvára nielen príležitosť na oddych a pohyb, ale aj dlhodobý edukačný efekt. Návštevníci si z podujatia odnášajú praktické znalosti o správnom dýchaní, ktoré môžu uplatňovať v každodennom živote, a zároveň si osvojujú správne návyky pri využívaní soľnej veže. Podujatie tým významne prispieva k zmysluplnému využívaniu rekreačného areálu, k zvyšovaniu zdravotného povedomia a k posilňovaniu kvality života v obci aj širšom regióne.

Prínos podujatia:

Zvýšenie zdravotného povedomia obyvateľov a návštevníkov obce, podporenie prevencie dýchacích a civilizačných ochorení a motivácia k aktívnemu a zdravému životnému štýlu, posilnenie komunitných väzieb, zvýšenie atraktivity obce ako miesta oddychu, zdravia a udržateľného turizmu.

Udržateľnosť:

Podpora zachovania a rozvoja lokálnych tradícií, zdravého životného štýlu a šetrného využívania prírodných zdrojov. Zapojením miestnych producentov, remeselníkov a poskytovateľov služieb prispieva k posilneniu miestnej ekonomiky a k zvyšovaniu povedomia o prírodnom a kultúrnom dedičstve územia. Dôraz na edukačný rozmer, prevenciu a lokálne produkty podporuje dlhodobú udržateľnosť podujatia aj rekreačného areálu.

Sezónnosť:

Podujatie je vhodné realizovať najmä v jarných a letných mesiacoch, prípadne na začiatku jesene, keď sú priaznivé klimatické podmienky na pobyt v exteriéri a využívanie soľnej veže. Podľa záujmu a kapacitných možností je možné podujatie opakovať každoročne.

Zapojené subjekty:

obec Sol', miestni producenti a farmári, poskytovatelia lokálnych produktov, lektori dychových cvičení a jogy, prípadne zdravotnícki odborníci, občianske združenia a dobrovoľníci z regiónu.

Dopravná dostupnosť:

vlastná a verejná doprava

Špecifikácia cieľovej skupiny:

1. Miestni obyvatelia a obyvatelia okolitých obcí.
2. Rodiny s malými deťmi, ktoré majú záujem o rekreáciu relatívne v blízkosti bydliska (mesto Prešov, prímestské časti a okolité obce) s krátkodobým jednoduchým charakterom.
3. Seniori nad 60 rokov, ktorí majú záujem o ľahkú formu turistiky a vzdelávania.
4. Vzdelávacie inštitúcie (základné a stredné školy v blízkom okolí, Košice, Prešov), ktoré vyhládávajú priestor pre inovatívne a moderné spôsoby zážitkovej výučby v exteriéry.
5. Účastníci konferencií, kongresov a odborných seminárov

Opatrenie 2: Včelí dvor (Prednáška na včelej farme – Svet včiel zblízka)

Obsah / opis produktu a jeho prínos:

Návrh edukačného produktu „Včelí dvor“ so zapojením lokálnych producentov, význam produktu spočíva v zapojení a podpore lokálnych producentov do produktov cestovného ruchu, udržateľné vzdelávanie a zvyšovanie povedomia a potreby ochrany včiel a ich významu pre prírodu a spoločnosť, učenie zážitkom v reálnom prostredí, podpora vzťahu detí k prírode, bezpečný a hravý prístup, odovzdávanie skúseností a nových poznatkov vedené skúseným včelárom.

Navrhované aplikované lokality: Zlatá baňa, Caklov, Dulova Ves (Apidomček)

Udržateľnosť: podpora zachovania tradícií, podpora lokálnych podnikateľov, zvyšovanie povedomia o prírodnom a kultúrnom dedičstve územia

Sezónnosť: letná sezóna

Zapojené subjekty: konkrétni lokálni producenti medu, vzdelávacie inštitúcie – MŠ, ZŠ, ZUŠ, SŠ

Obr. 14 Med spod Slanských vrchov, 09435 Caklov

Obr. 15 Naturálne včelárstvo Mário Mišenko, Zlatá Baňa

Obr. 16 Melifam Dulova Ves

<i>Dopravná dostupnosť:</i>	vlastná a verejná doprava
<i>Cieľové skupiny:</i>	vzdelávacie skupiny, rodiny s deťmi
<i>Špecifikácia cieľovej skupiny:</i>	
<i>Lokalizácia cieľovej skupiny:</i>	obyvatelia mesta Prešov, prímestských častí a okolitých obcí

Navrhované atraktivity

Portfolio produktov predstavuje ponuku pre žiakov materských a základných škôl, rodiny s deťmi, školské výlety, exkurzie a víkendové návštevy. Podstata spočíva v organizovaných náučných návštevách na včelích farmach spojených s prednáškou o živote včiel, tvorbe medu a starostlivosti o farmu. Interaktívna prednáška na včelej farme ponúka deťom aj dospelým jedinečný zážitok spojený so vzdelávaním, hrou a pobytom v prírode. Návštevníkom ponúka množstvo nových poznatkov ako napríklad ako žijú včely, ako funguje včelie spoločenstvo, štruktúra včelieho spoločenstva, význam včiel pre prírodu a naše spoločenstvo, oboznámenie procesu tvorby medu a ďalších včelích produktov a v neposlednom rade sa návštevník dozvie, akým spôsobom môžeme prispieť k skvalitneniu života včiel, čo má udržateľný charakter.

Organizácia produktu pre navrhovanú časovú náročnosť 60-120 minút:

Atraktivita produktu:	spočíva v živom rozprávaní skúseného včelára, prezentácia fascinujúcich príbehov zo života včiel, skutočné včelie úle a včelárske pomôcky, bezpečné pozorovanie včiel zblízka, názorné ukážky včelárskeho vybavenia ochutnávka pravého domáceho medu, množstvo otázok, odpovedí a „aha“ momentov, program prispôsobený veku účastníkov • osobný prístup
------------------------------	--

Varianty produktu:

Organizácia produktu pre navrhovanú časovú náročnosť 60-120 minút:

Exkurzie pre školákov: Školské exkurzie predstavujú príležitosťou, kde môžu školáci spoznať svet včiel. Zážitkovo-náučná exkurzia s fundovaným sprievodcom. Prehliadka včelárskej farmy s množstvom zaujímavostí a monumentov so včelou tematikou. Deti sa dozvedia o včelách, živote včiel a včelích produktoch spojená s ochutnávkou rôznych druhov medu a produktov obsahujúcich med.

Exkurzie s tvorivou dielňou: Zážitkovo-náučná exkurzia s fundovaným sprievodcom, prehliadkou včelárskej záhrady a ochutnávkou medu, spojená s tvorivou dielňou – výroba vlastnej dekoračnej sviečky zo včelieho vosku. Pre návštevníkov, ktorí sa nielen radi dozvedajú nové informácie, ale aj tvoria vlastnými rukami, ponuka exkurzie spojená s tvorivou dielňou. Počas exkurzie okrem množstva zaujímavých informácií prebieha aj vlastnoručná výroba sviečky zo včelieho vosku, ktorá školákovi/návštevníkovi zostane ako voňavá pamiatka z návštevy včelej farby.

Exkurzie s tvorivou dielňou sviečok a medovníkov: Zážitkovo-náučná exkurzia s fundovaným sprievodcom, prehliadkou včelárskej záhrady a ochutnávkou medu. Spojená s tvorivými dielňami – výroba vlastnej dekoračnej sviečky zo včelieho vosku + zdobenie medovníčkov. Navrhovaný spolupracujúci partner pre tento variant:

Pekáreň Letia, Slovenská 354/29,

Hanušovce nad Topľou 094 31

Opatrenie 3: Svetlá lesa

Obsah / opis produktu a jeho prínos:

Umelecké svetelné nočné podujatia v prírode (napr. svetelné inštalácie v prírodnom prostredí) majú viacrozmerný význam – kultúrny, spoločenský, environmentálny aj ekonomický. Z pohľadu kultúrneho a umeleckého významu prepájajú súčasné umenie s prírodným prostredím, čím vytvárajú nový druh umeleckého zážitku. Svetlo funguje ako umelecké médium, ktoré mení vnímanie priestoru, tvarov a času. Podujatia často podporujú interdisciplinárnu tvorbu (umenie, dizajn, technológia, architektúra). Súčasne majú zážitkový a emocionálny rozmer, keďže nočné prostredie zosilňuje atmosféru tajomna, pokoja alebo úžasu. Návštevníci zažívajú prírodu inak než cez deň, čo vedie k hlbšiemu emocionálnemu prepojeniu s prostredím. Dôležité zásady pri takomto type podujatí sú minimalizovať rušenie fauny (nízka intenzita, teplé farby), časové obmedzenie, spolupráca s ochranármi a to z dôvodu ochrany trvalých zásahov do prostredia.

Význam pre lokalitu:

posilnenie komunitných väzieb a podpora verejného priestoru ako miesta stretávania,

zvýšenie dostupnosti umenia mimo tradičných galérií.

príležitosť pre miestnych umelcov, technikov a služby

ekonomický a turistický prínos, zvýšenie počtu návštevníkov a podpora kultúrneho turizmu

Navrhované aplikované lokality:

Drevený megafón a okolie (Temný Les, Zlatá Baňa), Vodné plochy Sigord

Udržateľnosť:

zvyšovanie a podpora environmentálnej osvetly s spojením s kultúrou

Sezónnosť:

letná sezóna

Zapojené subjekty: obec Zlatá Baňa, lokálni producenti, Lesy SR, ochranárske združenia

Dopravná dostupnosť: vlastná a verejná doprava

Špecifikácia cieľovej skupiny:

1. Mladí ľudia vo veku 18 – 25 rokov, ktorí majú záujem o pobyt v prírode so vzdelávacím a relaxačným podtónom.
2. Rodiny s malými deťmi, ktoré majú záujem o pobyt v prírode, rekreáciu relatívne v blízkosti bydliska (mesto Prešov, prímestské časti a okolité obce) s krátkodobým jednodňovým charakterom.
3. Seniori nad 60 rokov, ktorí majú záujem o pobyt v prírodnom prostredí.
4. Teambuildingové skupiny.
5. Účastníci konferencií, kongresov a odborných seminárov

Lokalizácia cieľovej skupiny: obyvatelia mesta Prešov, prímestských častí a okolitých obcí

Atraktivita produktu:

Svetlo môže evokovať reflexiu, spomienky alebo duchovný rozmer. Z pohľadu ochrany prírody podporujú vzťah človeka k prírode, keďže umenie v prírode podporuje citlivejšie vnímanie krajiny a jej hodnôt. Takýto typ podujatia vytvára priestor pre spoločný kultúrny zážitok pre rôzne vekové a sociálne skupiny, čo pokrýva spoločenský význam realizácie. Umelecké svetelné nočné podujatia v prírode majú význam ako silný nástroj zážitku, komunikácie a vzťahu človeka k prírode, pokiaľ sú realizované s rešpektom k prostrediu a jeho prirodzeným rytmom.

Variácie produktu:

Svetelná prechádzka lesom: chodník osvetlený lampášmi, LED inštaláciami alebo sviečkami (ekologicky). Základnou myšlienkou je večerná prechádzka lesom alebo prírodným areálom, kde svetlo jemne zvýrazňuje prírodu, nie ju prebija. Podujatie je pokojné, poetické a vhodné pre dospelých aj rodiny. Priebeh aktivity spočíva v absolvovaní 1–2 km nenáročného chodníka. Navhodnejší časový rámec aktivity je po zotmení (cca 19:00 – 22:00), pričom je efektívne korigovať vstup po skupinách cca každých 10–15 minút. Pri aktivite je potrebné dodržiavať ekologické zásady ako žiadne osľňujúce svetlá, použitie teplých farieb (žltá/oranžová), žiadna hlasná hudba, dočasné inštalácie bez zásahov.

Audio-vizuálne prvky: Vhodné svetelné inštalácie v súlade s prírodným prostredím sú lampáše na stromoch (teplé LED), svetelné body pri koreňoch, kameňoch, vode, jemné projekcie listov, hviezd, siluet zvierat, svietiace „zastávky“ (Ticho, Strom, Voda, Mesiac). Zážitok je možné podporiť audio prvkami ako tiché prírodné zvuky alebo ambientná hudba, prípadne len prirodzené nočné zvuky lesa.

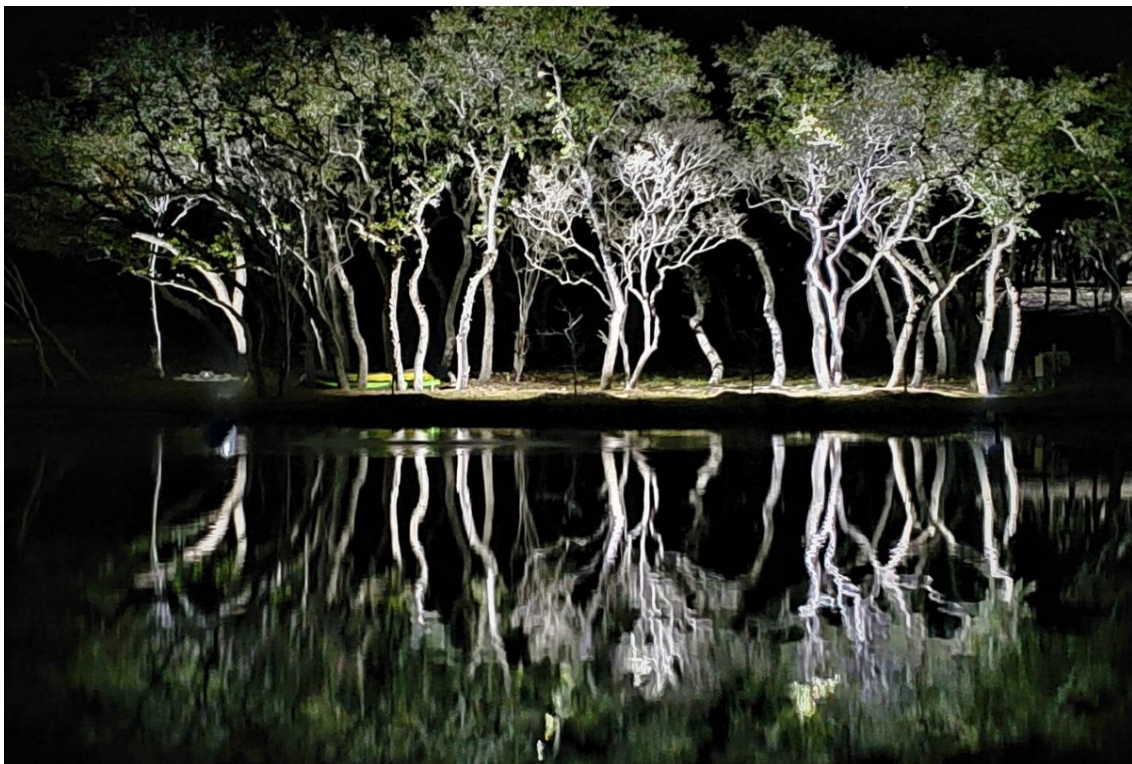
Vhodné doplnkové aktivity:

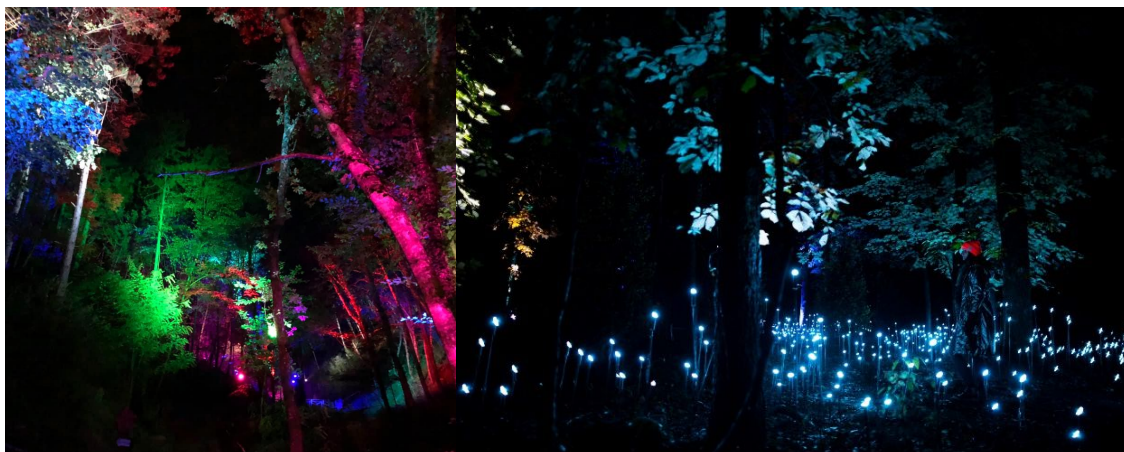
- krátke rozprávanie o nočnej prírode,
- pozorovanie a prednáška na tému hviezd,
- čaj a občerstvenie od lokálnych poskytovateľov
- aktivity pre deti, napr. hľadanie „svetelných bytostí“
- rodinný lampiónový sprievod na tému rozprávok

Light Art Slanských lesov: Light art v krajine predstavuje špecifickú formu súčasného umenia, ktorá využíva svetlo ako hlavné výrazové médium v prirodzenom prostredí. Svetelné inštalácie umiestnené medzi stromami, pri vodných plochách či v skalných útvaroch nadväzujú dialóg medzi prírodou, technológiou a ľudským vnímaním priestoru. Ich význam spočíva najmä v schopnosti transformovať krajinu bez jej trvalého zásahu. Svetlo je nehmotné, dočasné a reverzibilné, krajinu nepretvára fyzicky, ale percepčne. Známe miesta sa vďaka nemu menia na nové, často poetické alebo až mystické priestory, ktoré diváka nútia zastaviť sa, spomaliť a vnímať okolie iným spôsobom. V lesnom prostredí môže light art zvýrazňovať rytmus kmeňov, korún stromov či hĺbku priestoru, čím poukazuje na štruktúru lesa a jeho živý charakter. Pri vode svetlo pracuje s odrazmi, pohybom a premenlivosťou hladiny, čím umocňuje pocit plynutia času a nestálosti. V skalných krajinách zas zdôrazňuje textúru, vrstvenie a geologickú pamäť miesta, často vytvára kontrast medzi večnosťou prírody a efemérnosťou svetla.

Sociálny a environmentálny rozmer: Priťahuje ľudí do prírodných lokalít citlivým spôsobom, podporuje nočné vnímanie krajiny a môže zvyšovať povedomie o ochrane prírody, ak je realizovaný s rešpektom k ekosystémom (nízka intenzita svetla, časová obmedzenosť, ekologické zdroje energie). V širšom kontexte ide o umenie zážitku a kontemplácie, ktoré prepája estetiku, technológiu a prírodu. Light art v krajine neponúka len vizuálny efekt, ale vytvára priestor pre reflexiu vzťahu človeka k prostrediu, v ktorom žije, medzi prirodzeným a umelým, trvalým a pominuteľným.

Príklady navrhovaných atrakcií:

Obr. 17 Príklady navrhovaných atrakcií

Tieto príklady ukazujú, ako môže light art v krajine pracovať s prírodným svetom bez trvalej úpravy terénu, len pomocou svetla a jeho projekcií, aby vytvoril dočasné umelecké prostredie a nový vizuálny prežitok.

Opatrenie 4: Lesný kúpeľ

Obsah / opis produktu a jeho prínos:

Lesný kúpeľ je zážitkový turistický produkt, ktorý ponúka návštevníkom relaxačný pobyt v prírode spojený s vedomým vnímaním lesného prostredia. Ide o aktivitu inšpirovanú japonskou metódou Shinrin-yoku, ktorá je zameraná na oddych, regeneráciu a psychickú pohodu. Účastníci sa počas lesného kúpeľa pomaly prechádzajú lesom, vykonávajú jednoduché dychové alebo relaxačné cvičenia a sústredia sa na vnímanie zvukov, vôní a atmosféry lesa. Produkt má za cieľ rozvoj zážitkového a ekologického cestovného ruchu, cieľom je ponúknuť návštevníkom nový typ oddychovej aktivity v prírodnom prostredí. Lesný kúpeľ je moderný turistický produkt založený na pobyte v prírode a relaxácii. Prináša zdravotné, environmentálne aj ekonomické výhody a zároveň podporuje rozvoj udržateľného cestovného ruchu. Produkt lesného kúpeľa prináša viacero výhod:

Zdravotný prínos: zdravotné benefity produktu spočívajú v znižovaní stresu a napätia, v podpore psychickej pohody a relaxácie a taktiež pozitívne vplyvajú na imunitný systém a celkové zdravie. Pobyt v lese pomáha znižovať hladinu stresových hormónov a navodzuje pocit pokoja a uvoľnenia. Lesné prostredie podporuje relaxáciu, zlepšuje náladu a môže pomáhať pri úzkosti alebo psychickej únave. Kontakt s prírodou a látkami, ktoré uvoľňujú stromy (tzv. fytoncídy), môže podporovať obranyschopnosť organizmu. Pokojné prostredie lesa pomáha zlepšiť sústredenie a mentálnu regeneráciu. Pomalá chôdza v prírode podporuje pohybovú aktivitu, zlepšuje dýchanie a môže priaznivo vplyvať na krvný tlak.

Prínos pre cestovný ruch: produkt rozširuje ponuku zážitkových aktivít v regióne, v neposlednom rade priťahuje turistov, ktorí hľadajú oddych v prírode a taktiež podporuje rozvoj wellness a ekoturizmu. Lesný kúpeľ prináša nový typ zážitku – wellness aktivitu v prírode, ktorá dopĺňa klasické formy turizmu. Produkt môže osloviť ľudí, ktorí hľadajú oddych, wellness alebo ekologické aktivity v prírode. Lesný kúpeľ je možné realizovať počas väčšiny roka, čím pomáha znižovať sezónnosť cestovného ruchu. Vyšší počet návštevníkov prináša príjmy pre miestne služby – ubytovanie, reštaurácie, sprievodcovské

služby alebo lokálne produkty. Produkt podporuje šetrné využívanie prírody a zvyšuje povedomie o ochrane životného prostredia.

Environmentálny prínos: vedie návštevníkov k väčšiemu rešpektu k prírode, podporuje udržateľné využívanie prírodného prostredia a zvyšuje povedomie o ochrane lesov. Zvyšovanie povedomia o ochrane prírody, Účastníci lesného kúpeľa sa učia vnímať prírodu a jej hodnotu, čo podporuje zodpovednejšie správanie voči životnému prostrediu. Aktivita využíva prírodné prostredie bez veľkých stavebných zásahov, čím minimalizuje negatívny vplyv na ekosystém. Návštevníci sú vedení k tomu, aby sa v prírode správali ohľaduplne – napríklad nevytvárali odpad a rešpektovali rastliny a zvieratá. Keď ľudia zažijú pozitívny kontakt s prírodou, sú viac motivovaní ju chrániť.

Regionálny prínos: pomáha rozvíjať menej navštevované lokality, podporuje miestnu ekonomiku a rozvíja ponuky služieb cestovného ruchu. Lesný kúpeľ prináša nový zážitkový produkt, ktorý robí región zaujímavejším pre domácich aj zahraničných turistov. Viac návštevníkov znamená vyšší dopyt po ubytovaní, stravovaní, sprievodcovských službách a lokálnych produktoch. Rozvoj turistických aktivít môže vytvárať nové pracovné miesta, napríklad pre sprievodcov, organizátorov zážitkov alebo pracovníkov v službách cestovného ruchu. Produkt pomáha rozvíjať aj menšie obce a prírodné lokality, ktoré nie sú hlavnými turistickými centrami. Podpora ekologických a wellness aktivít zlepšuje obraz regiónu ako miesta vhodného na oddych a pobyt v prírode.

<i>Navrhované aplikované lokality:</i>	Sigord (prepojenie na lesný náučný chodník) Zámutov (prepojenie lesný náučný chodník)
<i>Udržateľnosť:</i>	podpora vzťahu k prírodnému prostrediu, edukácia a ochrana prírodného prostredia
<i>Sezónnosť:</i>	letná sezóna
<i>Zapojené subjekty:</i>	obce, štátne lesy, Slovenská asociácie lesného kúpeľa
<i>Dopravná dostupnosť:</i>	vlastná a verejná doprava
<i>Špecifikácia cieľovej skupiny:</i>	7. Mladí ľudia vo veku 18 – 25 rokov, ktorí majú záujem o pobyt v prírode s cieľom odpútať sa od mestského prostredia s cieľom relaxácie. 8. Rodiny s malými deťmi, ktoré majú záujem o pobyt v prírode, rekreáciu relatívne v blízkosti bydliska (mesto Prešov, prímestské časti a okolité obce) s krátkodobým jednodňovým charakterom. 9. Seniori nad 60 rokov, ktorí majú záujem pobyt v prírodnom prostredí so zdravotnými benefitmi .
<i>Lokalizácia cieľovej skupiny:</i>	Obyvatelia mesta Prešov, prímestských častí a okolitých obcí

Opatrenie 5: Deň čipky v Slanských vrchoch

Obsah / opis produktu a jeho prínos:

Deň čipky v Slanských vrchoch“ je komunitné a edukačné podujatie zamerané na prezentáciu tradičnej ručnej výroby čipky ako súčasti kultúrneho dedičstva regiónu. Podujatie prepája ukážky remesla, interaktívne workshopy a predaj lokálnych výrobkov, čím vytvára autentický zážitok pre návštevníkov. Hlavnou súčasťou programu sú živé ukážky paličkovania čipky vedené skúsenými remeselníkmi, ktoré návštevníkom približujú techniky výroby, historický kontext a význam čipky v tradičnej kultúre. Súčasťou podujatia sú aj kreatívne dielne, kde si účastníci môžu vyskúšať základné techniky výroby čipky. Podujatie je doplnené o remeselné trhy, na ktorých sa prezentujú lokálni producenti (textil, ručné výrobky, regionálne potraviny), čím sa podporuje miestna ekonomika a tradičné remeslá.

Význam pre lokalitu:

zachovanie a prezentácia tradičného remesla (čipkárstvo),
podpora lokálnych producentov a remeselníkov,
zvýšenie atraktivity regiónu pre kultúrny turizmus,
posilnenie regionálnej identity a komunitných väzieb,
vytvorenie nového turistického produktu.

Navrhované aplikované lokality:

Kokošovce – Sigord, Zlatá Baňa

Udržateľnosť:

zvyšovanie a podpora kultúrnej osvetu, zachovanie a prezentácia tradičného umenia. Podujatie podporuje zachovanie tradičných remesiel a kultúrneho dedičstva regiónu. Zapojením lokálnych výrobcov a využívaním miestnych zdrojov prispieva k rozvoju miestnej ekonomiky a udržateľného cestovného ruchu. Edukačný charakter podujatia zabezpečuje prenos vedomostí na mladšie generácie.

Sezónnosť:

podujatie je vhodné realizovať najmä v jarných a letných mesiacoch (máj – september), prípadne ako každoročné podujatie s možnosťou opakovania.

Zapojené subjekty:

KOCR, OOCR, obce, umelecké združenia, ÚLUV, miestny umelci

Dopravná dostupnosť:

vlastná a verejná doprava

Špecifikácia cieľovej skupiny:

1. Mladí ľudia vo veku 18 – 25 rokov, ktorí majú záujem o lokálne tradície a umenie.
2. Rodiny s malými deťmi, ktoré majú záujem o kreatívne strávený voľný čas s umeleckým a edukatívnym zámerom v blízkosti bydliska (mesto Prešov, prímestské časti a okolité obce) s krátkodobým jednodňovým charakterom.
3. Seniori nad 60 rokov, ktorí majú záujem pobyť o kreatívne strávený voľný čas s umeleckým a edukatívnym zámerom.
4. Vzdelávacie inštitúcie (MŠ, ZŠ, SŠ).
5. Teambuildingové skupiny.

6. Účastníci konferencií, kongresov a odborných seminárov.

Lokalizácia cieľovej skupiny: obyvatelia mesta Prešov, prímestských častí a okolitých obcí.

Podujatie je určené najmä pre návštevníkov, ktorí vyhľadávajú autentické zážitky spojené s kultúrou, tradíciami a remeslami. Zameriava sa na krátkodobé jednodňové výlety a edukatívne aktivity pre rodiny a školy.

Atraktivita produktu:

Atraktivita tematického podujatia „Deň čipky v Slanských vrchoch“ spočíva najmä v jeho autenticite, zážitkovosti a jedinečnosti, ktoré sú pre dnešného návštevníka kľúčové. Ide o produkt, ktorý dokáže zaujať tým, že ponúka niečo odlišné od masového turizmu. Hlavným prvkom atraktivity je autentický kontakt s tradíciou. Návštevníci majú možnosť vidieť skutočné remeselníčky pri práci a spoznať proces výroby čipky priamo „naživo“. Nejde len o pasívne pozorovanie, ale o pochopenie kultúrneho dedičstva, čo zvyšuje hodnotu zážitku.

Dôležitým faktorom je aj interaktivita a zapojenie návštevníka. Možnosť vyskúšať si paličkovanie čipky alebo vytvoriť vlastný jednoduchý výrobok robí podujatie zážitkovým. Atraktivitu zvyšuje aj lokálny charakter podujatia. Prepojenie čipkárstva s predajom regionálnych produktov, gastronómiou a folklórom vytvára komplexný zážitok. Návštevník tak spoznáva región cez viaceré zmysly – vizuálne, chuťovo aj emocionálne.

Významnú úlohu zohráva aj jedinečnosť produktu. Čipkárstvo patrí medzi tradičné, dnes už menej rozšírené remeslá, čo zvyšuje jeho atraktivitu ako niečoho výnimočného a „vzácného“. Takéto podujatie môže byť vnímané ako špecifický dôvod návštevy regiónu. Spojenie kultúrneho podujatia s pobytom v prírode zvyšuje celkový turistický zážitok a motivuje návštevníkov stráviť v regióne viac času.

Navrhované aktivity:

- ukážky výroby čipky (živé remeslo),
- workshopy paličkovania čipky,
- predaj lokálnych výrobkov,
- sprievodný kultúrny program (folklór, hudba),
- výstava tradičných čipiek a odevov,
- detská tvorivá zóna

Variácie produktu:

Tematické podujatie „Deň čipky v Slanských vrchoch“ je možné variabilne prispôsobiť rôznym cieľovým skupinám, čím sa zvyšuje jeho atraktivita a využiteľnosť v rámci cestovného ruchu v oblasti Slanské vrchy. Pre rodiny s deťmi má podujatie predovšetkým hravý a interaktívny charakter. Program je orientovaný na jednoduché tvorivé dielne, detské aktivity a zapojenie animátorov, pričom dôraz sa kladie na zábavu a spoločné trávenie voľného času. V prípade školských skupín nadobúda podujatie edukačný rozmer. Žiaci a študenti sa prostredníctvom komentovaných ukážok výroby čipky oboznamujú s tradičnými remeslami, históriou regiónu a kultúrnym dedičstvom. Súčasťou môžu byť aj pracovné listy a interaktívne úlohy, ktoré podporujú učenie zážitkovou formou. Pre seniorov je podujatie prispôbené pokojnejšiemu tempu a zameriava sa na tradičné hodnoty. Dôležitú úlohu zohrávajú ukážky remesla, diskusie s remeselníkmi a priestor na spoločenské stretnutia, ktoré podporujú spomienky a sociálnu interakciu. Domáci turisti, najmä víkendoví návštevníci,

vnímajú podujatie ako súčasť komplexného zážitku. Program je preto doplnený o regionálnu gastronómiu, folklórne vystúpenia a možnosti aktívneho oddychu v prírode, čo zvyšuje atraktivitu krátkodobých pobytov v regióne. Zahraniční turisti predstavujú špecifickú cieľovú skupinu, pre ktorú je potrebné prispôbiť jazykovú aj obsahovú stránku podujatia. Dôraz sa kladie na autenticnosť, prezentáciu tradícií a možnosť zakúpiť si originálne výrobky, pričom podujatie pre nich predstavuje jedinečný kultúrny zážitok. Pre záujmové skupiny, ako sú remeselníci alebo kreatívne orientovaní návštevníci, môže mať podujatie odborný charakter. Organizované sú pokročilé workshopy, kurzy a stretnutia s odborníkmi, ktoré umožňujú rozvoj zručností a výmenu skúseností. Napokon, pre firemnú klientelu je možné podujatie transformovať do formy zážitkového teambuildingu. Program zahŕňa skupinové aktivity, tvorivé dielne a súťaže, ktoré podporujú spoluprácu, kreativitu a budovanie tímového ducha. Takto diferencovaný prístup umožňuje efektívne osloviť široké spektrum návštevníkov a maximalizovať prínos podujatia pre rozvoj cestovného ruchu v Slanských vrchoch.

3. Aplikačný rámec využitia územia Slanských vrchov pre MICE segment

Kontext a význam kapitoly

Táto kapitola predstavuje aplikačný rámec návrhovej časti štúdie, ktorého cieľom je transformovať identifikované rozvojové opatrenia do konkrétnych, prakticky využiteľných foriem organizovaného cestovného ruchu v segmente MICE (Meetings, Incentives, Conferences, Events). Zatiaľ čo predchádzajúce kapitoly návrhovej časti systematicky rozpracovali jednotlivé oblasti rozvoja územia, od infraštruktúry cez služby až po produktové prvky, táto kapitola ich prepája do funkčného systému schopného generovať reálnu ekonomickú hodnotu.

Kľúčovým posunom, ktorý táto kapitola reprezentuje, je prechod od analyticko-návrhového prístupu k aplikačnému a implementačnému uvažovaniu. V praxi to znamená, že jednotlivé opatrenia nie sú vnímané izolovane, ale ako súčasť konkrétnych scenárov využitia územia, ktoré reflektujú potreby cieľových skupín, najmä firemnej klientely.

Kapitola vychádza z predpokladu, že samotná existencia prírodného a kultúrneho potenciálu, ako aj navrhnutých infraštruktúrnych a produktových opatrení, automaticky negeneruje ekonomický efekt. Tento efekt vzniká až v momente, keď sú tieto prvky prepojené do konkrétnych, logisticky zvládnuteľných a trhovo zrozumiteľných produktov cestovného ruchu. Práve tento prechod od „potenciálu“ k „produktu“ je hlavným predmetom tejto kapitoly.

Slanské vrchy v tomto kontexte nepredstavujú autonómnu destináciu, ale funkčné prírodné destinačné zázemie. Ich význam nespočíva v snahe konkurovať tradičným kongresovým destináciám, ale v schopnosti ponúknuť doplnkový, vysoko hodnotný priestor pre aktivity, ktoré si vyžadujú iné prostredie než mestské centrum. Ich hlavná hodnota teda spočíva v schopnosti doplniť mestskú ponuku o zážitkový, rozvojový a environmentálne hodnotný rozmer. Práve toto prepojenie mesta a prírody vytvára základ pre tvorbu diferencovaných MICE produktov.

Z pohľadu strategického riadenia predstavuje MICE segment nástroj tzv. kvalitatívneho rastu, teda rastu založeného na vyššej hodnote návštevníka, nie na jeho počte. Tento prístup umožňuje zvyšovať ekonomický prínos cestovného ruchu bez negatívnych dopadov.

Kapitola plní tri hlavné funkcie:

- prepája návrhy do funkčných produktov,
- interpretuje územie z pohľadu trhu a dopytu,
- vytvára rámec pre implementáciu a rozhodovanie.

Tento rámec zároveň nie je koncipovaný ako rigidný model, ale ako otvorená metodická platforma. Jednotlivé destinácie a lokálni aktéri si na jeho základe môžu vytvárať vlastné MICE produkty, reflektujúce ich špecifiká, kapacity a rozvojové ambície. Cieľom je poskytnúť spoločný smer a logiku uvažovania, nie obmedziť flexibilitu a iniciatívu na lokálnej úrovni.

MICE segment sa v tomto kontexte javí ako najvhodnejší aplikačný rámec, keďže umožňuje:

- pracovať s menšími skupinami a vyššou hodnotou na účastníka,
- minimalizovať tlak na územie,
- zabezpečiť celoročné využitie,

- a zároveň generovať stabilný ekonomický efekt.

Význam MICE segmentu pre územie

MICE segment predstavuje v podmienkach Slanských vrchov jednu z najefektívnejších foriem využitia územia z pohľadu ekonomického, organizačného aj environmentálneho. Na rozdiel od individuálneho alebo masového cestovného ruchu umožňuje dosahovať vyšší ekonomický prínos pri nižšej záťaži územia, čo je kľúčové najmä v prípade prírodne hodnotných a kapacitne limitovaných oblastí.

Z ekonomického hľadiska je MICE segment charakteristický vyššími výdavkami na účastníka, ktoré vznikajú kombináciou ubytovania, stravovania, programových aktivít, dopravy a doplnkových služieb. V praxi to znamená, že menší počet návštevníkov dokáže generovať porovnateľný alebo vyšší ekonomický efekt než výrazne väčší objem individuálnych turistov.

Z organizačného hľadiska prináša MICE segment vyššiu mieru predvídateľnosti a plánovania. Podujatia sú pripravované vopred, majú jasnú štruktúru a definovaný počet účastníkov.

Z pohľadu sezónnosti predstavuje významný stabilizačný faktor, keďže podujatia prebiehajú počas celého roka.

Z environmentálneho hľadiska umožňuje kontrolované využívanie územia.

Kľúčové prínosy:

- vyšší ekonomický výnos,
- nižšia záťaž územia,
- stabilný dopyt,
- multiplikačný efekt,
- zlepšenie imidžu územia.

Charakter MICE segmentu v podmienkach Slanských vrchov

MICE segment v podmienkach Slanských vrchov je charakteristický orientáciou na menšie a stredne veľké skupiny, ktoré vyhľadávajú kombináciu zážitku, spolupráce a oddychu mimo mestského prostredia. Ide o segment, ktorý sa v posledných rokoch výrazne transformuje, od formálnych konferencií smerom k zážitkovým, flexibilným a hybridným formátom.

Slanské vrchy poskytujú prostredie, ktoré prirodzene podporuje koncentráciu, strategické myslenie, tímovú spoluprácu, kreativitu a regeneráciu. Tento typ prostredia je čoraz viac vyhľadávaný firmami, ktoré hľadajú alternatívu k štandardným konferenčným priestorom.

Zásadným faktorom je aj časová efektivita. Väčšina MICE podujatí je plánovaná s dôrazom na optimalizáciu času, čo znamená potrebu rýchlej dostupnosti lokalít, jasnej organizácie a minimalizácie logistických komplikácií.

Z pohľadu dopytu ide o segment, ktorý preferuje komplexné balíky služieb, vyžaduje vysokú mieru organizačnej spoľahlivosti a kladie dôraz na autentickosť zážitku. Účastníci týchto podujatí majú zároveň vyššie nároky na kvalitu a generujú vyšší ekonomický prínos na osobu.

Z hľadiska dopytu ide o klientelu, ktorá vyhľadáva:

- autentické prostredie mimo mestského ruchu,
- kombináciu pracovných a zážitkových aktivít,
- možnosť sústredenia a tímovej interakcie,
- a zároveň určitý stupeň komfortu a organizácie.

Typické formy využitia územia zahŕňajú incentívne pobyty, teambuildingové programy, strategické retreaty a doplnkové programy ku konferenciám. Tieto formáty majú spoločný menovateľ v potrebe prepojenia viacerých prvkov, zážitku, aktivity, organizácie a služieb, do jedného uceleného programu.

Z pohľadu aplikácie je zásadné, že klient v tomto segmente nekupuje jednotlivé atrakcie, ale očakáva hotový produkt. To znamená, že hodnota územia sa neodvíja od množstva bodov záujmu, ale od schopnosti tieto body prepojiť do funkčného a časovo optimalizovaného programu.

Slanské vrchy poskytujú vhodné podmienky pre:

- aktivity zamerané na spoluprácu a tímovú dynamiku,
- programy podporujúce kreativitu a inovácie,
- formáty orientované na wellbeing a regeneráciu,
- a strategické stretnutia vyžadujúce pokojné prostredie.

Ich konkurenčná výhoda spočíva v kombinácii dostupnosti, autenticity a relatívnej nevyužitosti, čo umožňuje vytvárať diferencované produkty bez nutnosti masovej návštevnosti.

Priestorový a funkčný rámec aplikácie MICE aktivít

Priestorová štruktúra využitia Slanských vrchov pre MICE segment je založená na kombinácii bodových atrakcií a plošných prírodných zón, ktoré spolu vytvárajú funkčný rámec pre tvorbu programov.

Herľany predstavujú dominantný zážitkový bod územia. Ich využitie je vhodné najmä ako vrcholový moment programu, ktorý vytvára silný emocionálny zážitok. Využitelnosť tejto lokality je však podmienená organizáciou návštevnosti, časovaním a doplnením základnej infraštruktúry.

Opáľové bane Dubník predstavujú unikátny tematický prvok s vysokou mierou autenticity. Ich kapacitné limity síce obmedzujú počet návštevníkov, no zároveň zvyšujú ich hodnotu a exkluzivitu.

Dôležitým prvkom sú aj oblasti ako Izra a širšie lesné prostredie, ktoré predstavujú jadro využitia územia pre aktivity. Sú vhodné pre realizáciu teambuildingov, outdoorových aktivít a retreatov, pričom ich potenciál závisí od pripravenosti konkrétnych miest. Tieto priestory nemajú charakter jednej dominantnej atrakcie, ale fungujú ako flexibilná platforma pre rôzne typy programov.

Vyhliadkové body a otvorené priestory dopĺňajú základnú štruktúru a umožňujú flexibilné doplnenie programov.

Funkčné členenie územia:

- zážitkové body → Herľany, Dubník, ktoré tvoria jadro programu,
- zóny aktivít → Izra, lesné prostredie, kde prebiehajú interaktívne časti programu,
- doplnkové lokality → vyhladky, lúky, otvorené priestory, ktoré umožňujú variabilitu a prispôsobenie scenárov.

Takto definovaný rámec umožňuje vytvárať modulárne produkty, ktoré je možné kombinovať podľa potrieb klienta, časových možností a kapacity územia.

Prepojenie návrhových opatrení na aplikačný rámec MICE využitia územia

Opatrenia definované v návrhovej časti predstavujú základné stavebné prvky, bez ktorých nie je možné uvažovať o reálnom využití územia v MICE segmente. Ich význam spočíva najmä v tom, že odstraňujú bariéry, ktoré dnes limitujú organizované využitie územia.

Z pohľadu aplikácie je kľúčové pochopiť, že jednotlivé opatrenia nadobúdajú význam až v momente, keď sú využité v konkrétnom scenári. Samostatná infraštruktúra bez programu negeneruje hodnotu, rovnako ako samotný zážitok bez organizácie nie je predajný.

Prepojenie opatrení na MICE využitie:

- infraštruktúra zabezpečuje pohyb a dostupnosť,
- zázemie vytvára komfort a bezpečnosť,
- služby umožňujú realizáciu programov,
- digitalizácia podporuje orientáciu a predaj,
- a produktové návrhy dávajú obsahu konkrétnu podobu.

Tieto prvky spolu vytvárajú funkčný systém, ktorý umožňuje transformáciu územia na reálne využiteľný produkt cestovného ruchu.

Konkrétne aplikačné návrhy pre MICE segment

Aplikačný rámec sa konkretizuje prostredníctvom scenárov využitia územia, ktoré vychádzajú z identifikovaných lokalít a opatrení. Tieto scenáre predstavujú praktické modely toho, ako môže byť územie využité pre rôzne typy MICE aktivít.

V prípade Herľan je kľúčové nastaviť riadený režim návštevnosti, ktorý zohľadňuje špecifiká gejzíru a potrebu koordinácie skupín. To zahŕňa najmä časovanie návštev, riešenie parkovania a vytvorenie základného zázemia.

Na Dubníku je nevyhnutné zaviesť jasný rezervačný systém a kapacitné limity, ktoré zabezpečia bezpečnosť a kvalitu zážitku. Súčasťou by mal byť aj odborný výklad, ktorý zvyšuje hodnotu produktu.

V prípade Izry a prírodného prostredia je dôležité identifikovať konkrétne body, kde je možné realizovať aktivity, a pripraviť základné scenáre využitia – napríklad teambuildingové výzvy, orientačné aktivity alebo workshopy v prírode.

Z organizačného hľadiska je nevyhnutné zabezpečiť koordináciu medzi jednotlivými aktérmi, vytvoriť prehľadnú ponuku produktov a zabezpečiť ich prepojenie do ucelených balíkov.

Digitálna vrstva by mala zahŕňať prehľadnú prezentáciu územia, konkrétne itineráre a jednoduchý prístup k informáciám.

Typový model MICE produktu

Funkčný produkt v MICE segmente vzniká kombináciou troch základných prvkov:

- zážitok (napr. návšteva gejzíru),
- aktivita (napr. teambuilding),
- služby (ubytovanie, strava, logistika).

Hodnota produktu vzniká ich prepojením.

V tomto kontexte je možné definovať aj základnú MICE produktovú maticu, ktorá zahŕňa:

- incentívne programy ako hlavný produkt s najvyššou pridanou hodnotou,
- teambuildingové aktivity ako stabilný segment,
- retreaty ako špecializovaný formát s vysokou hodnotou,
- a menšie odborné podujatia ako doplnkový segment.

Tieto formáty tvoria základný referenčný rámec, ktorý nie je záväzný, ale slúži ako metodický návod na tvorbu konkrétnych MICE ponúk v území.

Prioritné aplikačné kroky

Z pohľadu blízkej implementácie je potrebné realizovať nasledujúce prioritné kroky:

- zavedenie riadeného režimu návštevnosti v Herľanoch,
- organizácia vstupov a kapacitného riadenia pre Dubník,
- vytvorenie eventových bodov v prírode (napr. odpočívacie, prezentácie, workshopy),
- doplnenie základnej infraštruktúry (cestná dostupnosť, malé zázemie, základné WC, informačné body),
- vytvorenie prehľadného MICE produktového portfólia.

Navrhované aplikačné scenáre predstavujú otvorený referenčný rámec, ktorý demonštruje základné princípy tvorby produktov v území. V praxi sa predpokladá, že jednotliví aktéri budú tieto princípy adaptovať podľa vlastných potrieb, kapacít a cieľových skupín, čo je kľúčové pre dlhodobý rozvoj územia.

Podmienky realizovateľnosti a investičná logika

Rozvoj MICE segmentu je založený na efektívnom využití existujúcich zdrojov a cielenej optimalizácii. Kľúčovým faktorom nie sú veľké investície, ale schopnosť koordinácie a organizácie. Zásadnú úlohu zohráva dostupnosť, pripravenosť infraštruktúry, spolupráca aktérov a schopnosť vytvárať konkrétne produkty.

Investičná logika by mala byť postavená na princípe efektívnosti, teda na uprednostňovaní menších zásahov s vysokým dopadom, maximálnom využití existujúcich zdrojov a selektívnom zavádzaní nových investícií.

Zhrnutie investičnej logiky možno vyjadriť nasledovne:

- malé zásahy – vysoký efekt,
- využitie existujúceho – priorita,
- nové investície – selektívne a viazané na konkrétne scenáre.

Rozhodovanie o investíciách by malo byť podmienené ich reálnou využiteľnosťou v konkrétnych MICE scenároch, teda schopnosťou byť súčasťou definovaných produktov a scenárov. Každé opatrenie je vhodné posudzovať podľa jeho využiteľnosti pre organizované skupiny, logistickej realizovateľnosti a očakávaného ekonomického prínosu.

Ukážka finálneho MICE produktu – kongresový doplnkový program

Pre ilustráciu využitia aplikačného rámca v MICE uvádzame modelový príklad produktu, ktorý je naviazaný na odborné podujatie realizované v meste Košice. V tomto prípade Slanské vrchy neplnia funkciu hlavného miesta konania kongresu, ale predstavujú jeho doplnkový zážitkový a networkingový program.

Názov produktu:

Conference Experience: Slanské vrchy – príroda ako súčasť odborného programu

Typ podujatia:

Doplnkový program ku konferencii / kongresu

Cieľová skupina:

Účastníci konferencií a odborných podujatí (30–150 účastníkov, rozdelení do skupín)

Trvanie:

0,5 – 1 deň (pol dňa / celodenný program)

Lokalita:

Košice (hlavné podujatie) + Slanské vrchy (Herľany – Dubník a okolie)

Kontext produktu

Odborné podujatie (napr. technologická, medicínska alebo vedecká konferencia) prebieha v Košiciach, pričom organizátor hľadá spôsob, ako:

- zvýšiť atraktivitu podujatia,
- ponúknuť účastníkom unikátny zážitok,
- podporiť networking mimo formálneho prostredia.

Slanské vrchy v tomto prípade fungujú ako rozšírenie konferencie o neformálny, zážitkový a inšpiratívny rozmer.

Program (variant: pol dňa)

Popoludňajší presun účastníkov z Košíc do oblasti Herľan (cca 30–40 min).

Program je organizovaný v menších skupinách, aby sa zabezpečila plynulosť a kvalita zážitku.

Návšteva Herlian ako hlavného bodu programu, doplnená o interpretáciu lokality a krátky tematický vstup (napr. prepojenie prírodných javov s inováciami, vedou alebo udržateľnosťou).

Následne program pokračuje v bezprostrednom okolí (pešia dostupnosť alebo krátky presun), kde prebieha neformálny networking v prírodnom prostredí – napríklad formou moderovanej diskusie, tematického vstupu alebo jednoduchého facilitovaného formátu.

Možnosť doplnenia o krátku aktivitu (napr. tímová úloha, interaktívny prvok, spoločná výzva), ktorá podporuje zapojenie účastníkov bez potreby rozsiahlej logistiky.

Záver programu formou neformálneho stretnutia (napr. občerstvenie, networking, diskusia).

Návrat do Košíc.

Alternatíva: celodenný program

V prípade celodenného formátu je možné program rozšíriť o návštevu opálových baní Dubník, pričom presuny sú plánované tak, aby ostali časovo efektívne a v rámci jedného kompaktného územia.

Program môže zahŕňať:

- odborný vstup alebo workshop v netradičnom prostredí,
- facilitovaný networking,
- tematické diskusie v menších skupinách,
- alebo kombináciu zážitku a pracovnej časti programu.

Obsah balíka

- návrh a koordinácia programu
- logistika a transfery z/do Košíc
- organizácia skupín a časového harmonogramu
- sprievod a odborný výklad
- zabezpečenie priestoru pre networking
- vstupy do lokalít

Hlavné benefity pre organizátora konferencie

- zvýšenie atraktivity a konkurencieschopnosti podujatia
- možnosť odlíšiť sa od štandardných konferenčných formátov
- podpora neformálneho networkingu a interakcie účastníkov
- pozitívny zážitok spojený s destináciou

Hlavné benefity pre účastníkov

- zážitok mimo klasického konferenčného prostredia
- možnosť oddychu a regenerácie počas programu
- prirodzenejšie nadväzovanie kontaktov
- autentický kontakt s regiónom

Orientačný cenový rámec

od XX EUR / osoba (v závislosti od rozsahu programu a služieb)

Kľúčová aplikačná poznámka

Tento typ produktu jasne demonštruje úlohu Slanských vrchov v MICE segmente – nie ako konkurenta mestských konferenčných priestorov, ale ako ich prirodzeného rozšírenia. Práve schopnosť doplniť odborný program o zážitkový a neformálny rozmer predstavuje jednu z najvýznamnejších konkurenčných výhod územia.

Zhrnutie

Slanské vrchy disponujú predpokladmi pre systematické využitie v MICE segmente, najmä v oblasti menších a stredne veľkých podujatí. Ich hlavnou konkurenčnou výhodou je kombinácia prírodného prostredia a dostupnosti z veľkých miest.

Kľúčovým faktorom úspechu je transformácia potenciálu do konkrétnych produktov, ktoré sú realizovateľné, atraktívne a predajné. Rozvoj MICE segmentu nevyžaduje zásadné investície, ale systematickú koordináciu, organizáciu a postupné zlepšovanie ponuky.

Kľúčové posolstvo kapitoly

Nejde o viac podujatí. Ide o správny typ podujatí.

4. Dotazník

Výsledky dotazníkového prieskumu, ktorého sa zúčastnilo 21 kľúčových stakeholderov z oblasti Slanských vrchov, poukazujú na silný záujem o trvalo udržateľný rozvoj tohto regiónu. Respondenti sa zhodli na potrebe vyváženia ochrany prírodného dedičstva s rozširovaním turistickej infraštruktúry a podporou lokálnej zamestnanosti. Dotazník identifikoval kľúčov opatrenia. Väčšina účastníkov zároveň deklarovala ochotu participovať na budúcich projektoch, ktoré by zvýšili atraktivitu územia pre návštevníkov. Tieto výstupy slúžili ako kľúčový podklad pre návrh opatrení rozvoja cestovného ruchu v danej oblasti a boli zapracované do akčného plánu.

Otázka č.1: Ktorá z turistických trás je pre Vás najviac prínosná?

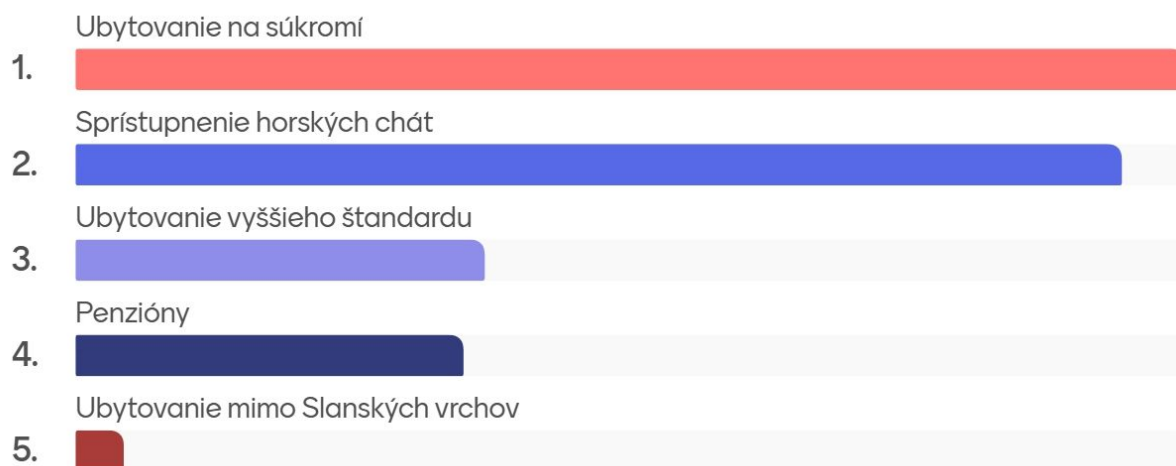
Obr. 18 Grafické vyhodnotenie otázky č. 1

Otázka č.2: Budovanie odpočívadiel, prístreškov a informačných tabúl' - ktoré opatrenie je podľa Vás najviac prínosné?

Obr. 19 Grafické vyhodnotenie otázky č. 2

Otázka č.3: Rozvoj ubytovacích zariadení - aký typ zariadení je podľa Vás odporúčate?

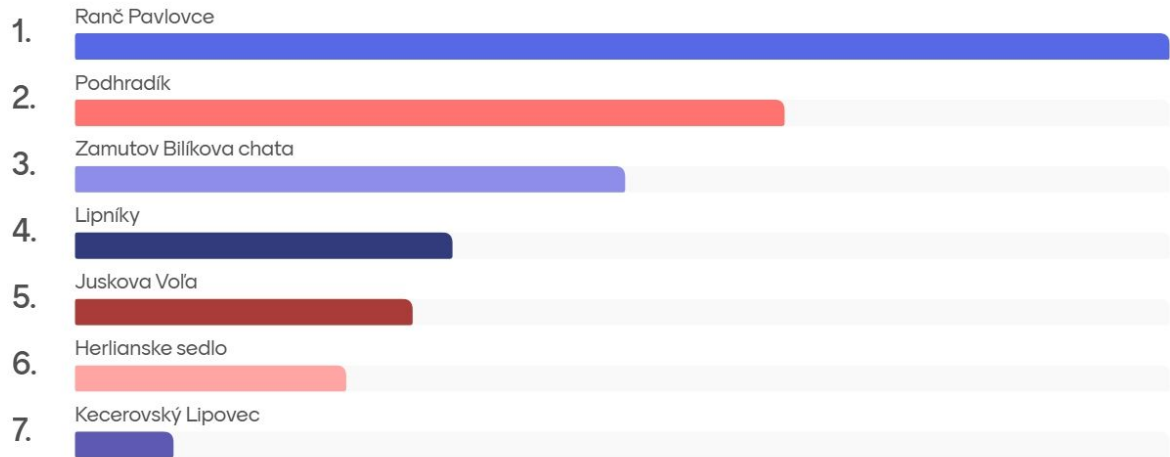
Obr. 20 Grafické vyhodnotenie otázky č. 3

Otázka č.4: Rozvoj stravovacích zariadení - aký typ zariadení je podľa Vás odporúčate?

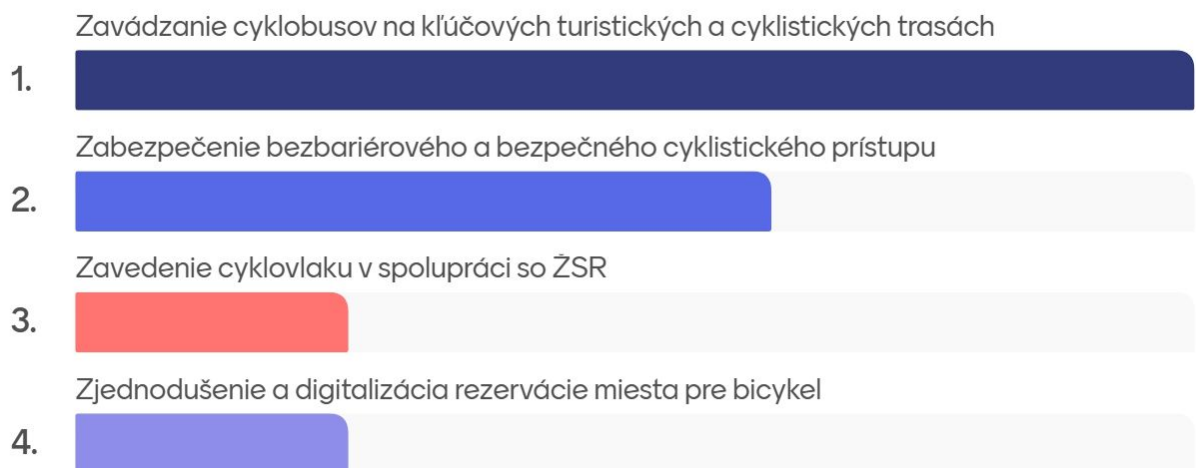
Obr. 21 Grafické vyhodnotenie otázky č. 4

Otázka č.5: Zlepšenie prístupových ciest a parkovacích miest - ktoré návrhy preferujete?

Obr. 22 Grafické vyhodnotenie otázky č. 5

Otázka č.6: Podpora verejnej dopravy a cyklodopravy (počas seóny)

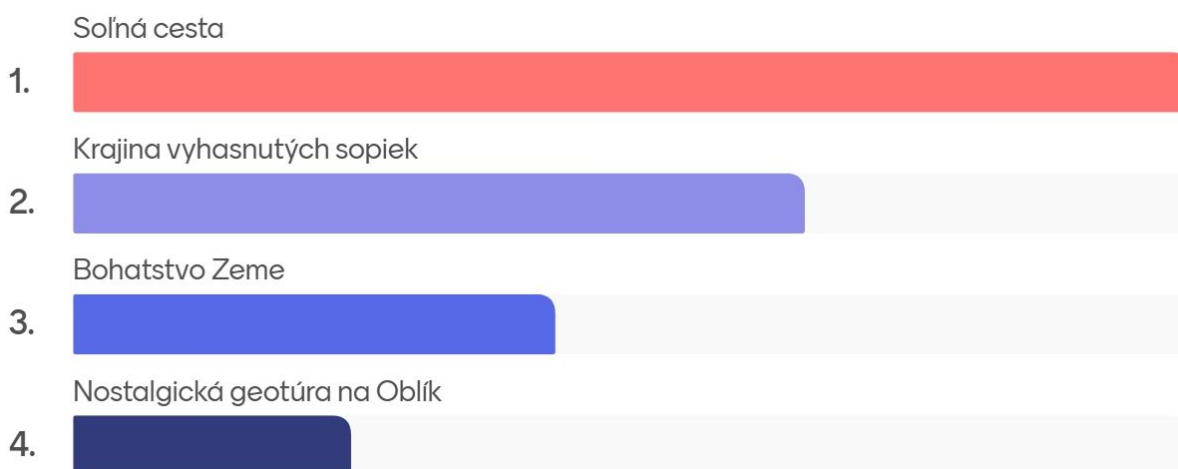
Obr. 23 Grafické vyhodnotenie otázky č. 6

Otázka č.7: Vytvorenie cyklotrasy, ktorá zatriktívni Slanské vrchy

Obr. 24 Grafické vyhodnotenie otázky č. 7

Otázka č.8: Ktorá tematická trasa je pre Vás najatraktívnejšia?

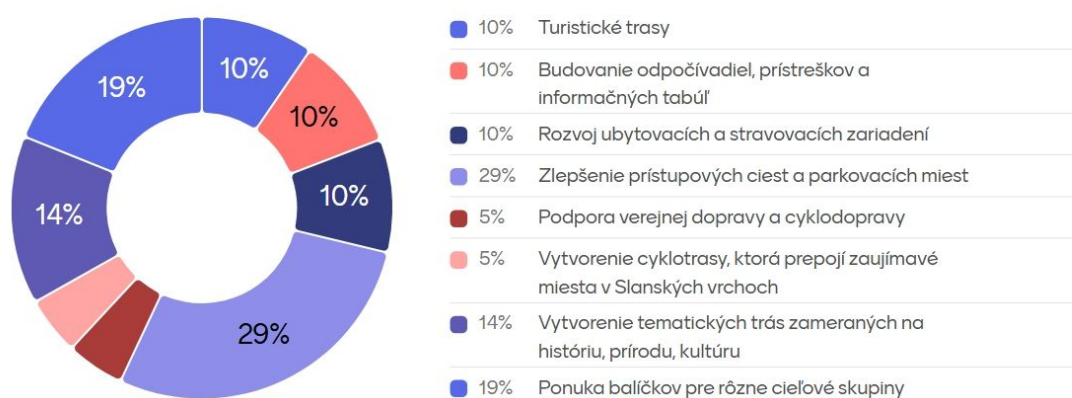
Obr. 25 Grafické vyhodnotenie otázky č. 8

Otázka č.9: Aké sú podľa Vás najväčšie riziká realizácie akčného plánu?

Obr. 26 Grafické vyhodnotenie otázky č. 9

Otázka č.10: Ktorá časť akčného plánu je podľa Vás najdôležitejšia pre rozvoj mikrodestinácie Slanské vrchy?

Obr. 27 Grafické vyhodnotenie otázky č. 10

Tab. 11 Vzťah dotazníkového prieskumu a navrhovaných opatrení

Otázky	Najviac preferované možnosti	Riešenie
1	Prepojenie Zlatník a Zajacova chata	Opatrenie 2/ Značenie a údržba turistických a cyklistických trás
2	Výmena poškodených/ zničených prístreškov, odpočívadiel, informačných tabúl' Vytvorenie jednotného návrhu/ dizajnu prístreškov, odpočívadiel, informačných tabúl' Vytvorenie značenia pre atrakcie, vyhladky, možnosti stravovania Vytvorenie vstupných brán s informačnou tabuľou	Opatrenie 1/ Návrh 5/ Budovanie odpočívadiel, prístreškov a informačných tabúl' Opatrenie 1/ Návrh 1/ Budovanie odpočívadiel, prístreškov a informačných tabúl' Opatrenie 1/ Návrh 3/ Budovanie odpočívadiel, prístreškov a informačných tabúl' Opatrenie 1/ Návrh 2/ Budovanie odpočívadiel, prístreškov a informačných tabúl'
3	Ubytovanie na súkromí Sprístupnenie horských chát	Opatrenie 1/ Rozvoj ubytovacích a stravovacích zariadení Opatrenie 2/ Rozvoj ubytovacích a stravovacích zariadení
4	Rozvoj nových stravovacích zariadení Zvýšenie kvality existujúcich stravovacích zariadení	Opatrenie 4/ Rozvoj ubytovacích a stravovacích zariadení Opatrenie 5/ Rozvoj ubytovacích a stravovacích zariadení
5	Ranč Pavlovce	Opatrenie 1/ Zlepšenie prístupových ciest a parkovacích miest
6	Zavádzanie cyklobusov na kľúčových turistických a cyklistických trasách Zabezpečenie bezbariérového a bezpečného cyklistického prístupu	Opatrenie 2/ Podpora verejnej dopravy a cyklodopravy Opatrenie 1/ Podpora verejnej dopravy a cyklodopravy
7	Vybudovať cyklochodník Sol' – Rudlov - Zamutov – Laš – Dubník – Opáľové Bane – Temný les – Zlatá Baňa – Kokošovce - Solivar Napojenie na EuroVelo - Kecerovce a Solivar	Opatrenie 5/ Návrh 1 /Podpora verejnej dopravy a cyklodopravy Opatrenie 5/ Návrh 3 /Podpora verejnej dopravy a cyklodopravy
8	Solná cesta Krajina vyhasnutých sopiek	Opatrenie 2/Tematické trasy Opatrenie 4/Tematické trasy
9	Nedostatočné finančné krytie Nízka úroveň spolupráce miestnych stakeholderov	Návrh finančných zdrojov vid' tabuľky pri jednotlivých aktivitách Návrh zodpovedných stakeholderov vid' tabuľky pri jednotlivých aktivitách
10	Zlepšenie prístupových ciest a parkovacích miest Ponuka balíčkov pre rôzne cieľové skupiny	Aktivita 4/Turistická infraštruktúra Rozvoj produktov a služieb